

TC
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
FOTOĞRAF ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE'DE FOTOĞRAF DERNEKLERİ VE İŞLEVLERİ

Melahat KIZIL

Danışman
Yrd.Doç. Dr. Işık ÖZDAL

İZMİR-2007

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Türkiye’de Fotoğraf Dernekleri ve İşlevleri” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

/ /2007

Melahat KIZIL

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsünün ...../...../..... tarih ve
..... sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim
Yönetmeliği'nin ..... maddesine göre ..... Anasanat
Dalı Yüksek Lisans öğrencisi .....'ın
.....
..... konulu tezi incelenmiş ve aday
...../...../..... tarihinde, saat .....'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra ..... dakikalık
süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri
üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin .....
olduğuna oy ..... ile karar verildi.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

EK C Y.Ö.K Dökümantasyon Merkezi Tez Veri Formu

YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ

TEZ VERİ FORMU

Tez No Konu No Üniv. Kodu

■ Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tez Yazarının

Soyadı : KIZIL

Adı: MELAHAT

Tezin Türkçe Adı: Türkiye’de Fotoğraf Dernekleri Ve İşlevleri

Tezin Yabancı Dildeki Adı: Photographic Associations and Their Functions in Turkey

Tezin Yapıldığı

Üniversitesi: D.E.Ü

Enstitü: G.S.E

Yıl : 2007

Diğer Kuruluşlar:

Dili: Türkçe

Tezin Türü :

Sayfa Sayısı: 142

Yüksek Lisans: X

Referans Sayısı : 69

Doktora :

Tıpta Uzmanlık :

Sanatta Yeterlik

Tez/Proje Danışmanlarının

Ünvanı: Yrd.Doç.

Adı: IŞIK

Soyadı : ÖZDAL

Türkçe Anahtar Kelimeler

İngilizce Anahtar Kelimeler

1- Fotoğraf sanatı

1-Photographic art

2- Fotoğraf dernekleri

2-Photographic Societies

3- Sanat

3- Art

4- Türkiye

4- Turkey

5- Dernek

5- Society

Tarih:

İmza:

Tezimin Erişim Sayfasında Yayınlanmasını İstiyorum. Evet

Hayır

ÖNSÖZ

Tezimin hazırlanmasında bana yol gösteren danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Işık Özdal'a, bölüm hocam Yrd. Doç. Dr. Birsal MATARA'ya, Yrd. Doç. Dr. Beyhan ÖZDEMİR'e, anket sorularına katkıları ve anketlerin demeklere gönderilmesini sağlayan TFSF başkanı Sayın Özcan TARAS'a, verdiği değerli bilgi ve kaynaklarla Vedat OSMANOĞLU'na, değerli bilgi ve kaynaklarını paylaşan, İFSAK başkanı Barış ŞİMŞEK'e, destek ve önerileri için eşim Yrd. Doç. Dr. Ramazan KIZIL'a, aileme, Yrd. Doç. Dr. Hamiyet Özen'e, Öğr. Görevlisi Şirin YAYLALI'ya ve tüm dostlarıma teşekkür ediyorum.

ÖZET

Ülkemizde amatör fotoğraf dernekleri konusunda yeterli veri yoktur. Bu çalışmanın amacı amatör fotoğraf derneklerinin gelişim sürecini incelemek ve ulaşılabilen fotoğraf derneklerinin üyelerinin özelliklerinin, fotoğrafla ilişkilerinin ve üyeler gözüyle bu derneklerin işlevlerinin belirlenmesidir.

Öncelikle Osmanlı ve erken Cumhuriyet dönemlerinde fotoğrafın durumu gözden geçirilmiş, daha sonra dünyada ve ülkemizdeki fotoğraf derneklerinin gelişim süreci incelenmiştir.

Türkiye’de faaliyet gösteren derneklerin işlevlerinin ve üyelerinin özelliklerinin belirlenmesi için, Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonuna (TFSF) bağlı 19 fotoğraf derneğinin yaklaşık 1700 üyesinden 350 kişiye, TFSF başkanlığı ve dernek yönetimleri aracılığıyla ulaştırılması ve 68 sorudan oluşan bir anketin üyelere uygulanması planlanmıştır. Ancak 19 dernekten 11 derneğe ve 154 üyeye ulaşılabilmıştır. Sekiz dernekten az sayıda ve eksik yanıtli anket gelmesi nedeniyle, araştırmada ankete en çok ve doğru yanıt veren üç derneğin 85 üyesinin verileri değerlendirilmiştir. Verileri kullanılan bu üç dernek İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği (İFSAK), İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği (İFOD) ve Trabzon Fotoğraf Sanatçıları Derneği (FOTO-FORUM)’ dur.

Çalışmaya katılan 85 dernek üyesinin yaş ortalaması $41,6 \pm 10,2$ (21-68) olarak saptanmıştır. Üyelerin % 12,9’u (n=11) kadın, % 87,1’i (n=74) erkektir. Dernek üyelerin % 2,4’ü (n=2) ilköğretim, % 10,6’sı (n=9) lise, %55,3’ü (n=47) üniversite , %31,8’i (n=27) yüksek lisans veya doktora düzeyinde eğitim almışlardır.

85 fotoğraf derneği üyesinden 5 kişi (% 5,9) fotoğraf lisans eğitimi, 6 kişi (% 7,1) fotoğraf ön lisans eğitimi almıştır. 53 kişi (%62,4) dernekler tarafından düzenlenen fotoğraf kursları ile fotoğraf eğitimi almışken, 21 kişinin (% 24,7) fotoğraf üzerine eğitimi yoktur.

Dernek üyeleri, derneklerinin eğitim verme, gösteri ve sergi düzenleme, süreli yayın çıkarma, çekim gezisi düzenleme, vb. işlevlerini yerine getirmede yeterli olduğunu düşünmektedirler.

ABSTRACT

There is not enough data on amateur photographic societies in our country. The goal of this study is to determine the development process of amateur photographic societies, the profile of the members, and their relationship to photography and to criticize the functions by members' perspectives.

First of all, the situation of photography in Ottoman and early Turkish Republic time was looked over, and then the development process of amateur photographic societies in both world and Turkey was investigated.

To determine the functions of amateur photographic societies and profile of members, a questioner that has 68 questions was planned to apply to 350 members out of 1700 member of total 19 photographic societies which are active under Photographic Arts Federation of Turkey (TFSF). However, only 11 societies and 154 member of them were reached. The members of the eight societies had send incomplete and few questioners. Therefore data from three societies and their 85 members was used for the analysis of the study. These three societies are Istanbul Amateur's Photography And Cinema Club (IFSAK), İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği (İFOD) and Photographic Society of Trabzon (FOTOFORUM).

The average age of the 85 society members is $41,6 \pm 10,2$ (21-68). Of the members, 12,9 % (n=11) are female and 87,1 % (n=74) are male. Education of level of the members are 2,4 % (n=2) primary school, 10,6 (n=9) high school, 55,3 % (n=47) university and 31,8 % (n=27) master and doctorate.

Five person (5,9 %) out of 85 society members has BS degree on photography, 6 person (7,1 %) has 2 years college education on photography, 53 person (62,4 %) had taken education from photographic courses in the societies and 21 person (24,7 %) has not have education on photograph.

Members are satisfied by their societies in terms of giving education, held exhibition, pressed materials and photographic journeys.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	II
TUTANAK	III
YÖK DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ FORMU	IV
ÖNSÖZ.....	V
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
KISALTMALAR.....	IX
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

OSMANLI İMPARATORLUĞU VE ERKEN DÖNEM TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NDE FOTOĞRAF

1.1. OSMANLI İMPARATORLUĞUNDA. FOTOĞRAF	4
1.2. CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA SANAT VE FOTOĞRAF ANLAYIŞI.....	10
1.3. CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA FOTOĞRAF VE FOTOĞRAFIN YAYGINLAŞMASINI SAĞLAYAN KURUMLAR.....	14
1.3.1. Halk Evleri Ve Halk Odaları	14
1.3.2. Halk Evlerinin Fotoğrafa Etkisi.....	15
1.3.3. Hayat Mecmuası.....	18

2. BÖLÜM

AMATÖR FOTOĞRAF DERNEKLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1. Dernek Nedir.....	20
2.1.1. Avrupa Ve Amerika'da İlk Kurulan Fotoğraf Dernekleri	21
2.1.1.1. Royal Photographic Society	21
2.1.1.2. Pictorializm ve Henry Peach Robinson	25
2.1.1.3. Naturalizm ve P. Henry Emerson.....	26
2.1.1.4. Foto Seccession ve Pictorializm.....	28

3. BÖLÜM

OSMANLI İMPARATORLUĞUNDA VE CUMHURİYET TÜRKİYE'SİNDE AMATÖR FOTOĞRAF DERNEKLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

3.1. Osmanlı İmparatorluğunda Derneklerin Gelişimi	34
3.2. Cumhuriyet Türkiye'sinde Amatör Fotoğraf Derneklerinin Tarihsel Gelişimi	36
3.2.1. Türkiye'de İlk Kurulan Amatör Fotoğraf Derneği; Türkiye Amatör Foto kulübü (TAFK)	36
3.2.2. Türkiye'de İlk Amatör Fotoğraf Derneği Kurucusu Şinası Barutçu	38
3.3. 2006 Yılına Kadar Kurulmuş Olan Amatör Fotoğraf Dernekleri.....	39
3.4. Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu (TFSF).....	45

4. BÖLÜM

ÜÇ AMATÖR FOTOĞRAF DERNEĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

4.1. FOTO-FORUM; Trabzon Fotoğraf Sanatı Derneği	49
4.2. İFSAK; İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği	51
4.3. İFOD; İzmir Fotoğraf Derneği.....	57

5. BÖLÜM

VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5.1. MATERYAL – METOD	60
5.2. TARTIŞMA	94
SONUÇ	110
KAYNAKLAR	
EKLER	

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.w.	Adı geçen web sitesi
Bkz.	Bakınız
Çev.	Çeviren
Der.	Derleyen
FDÇK	Fotoğraf dernekleri çakışma kurulu
FOTO-FORUM	Trabzon Fotoğraf Sanatçıları Derneği
İFSAK	İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği
İFOD	İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği
İng. Çev.	İngilizce'den Çeviren
s.	Sayfa numarası
TAFK	Türkiye Amatör Foto kulübü
TFSF	Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonuna
y.a.g.e.	Yukarıda adı geçen eser

GİRİŞ

Fotoğraf 1827’de Joseph-Nicephore Niepce tarafından icat edilen fotoğrafın bulunuşu resmi olarak 7 Ocak 1839’da Fransa Bilimler Akademisinde Louis Arago tarafından açıklanmış ve La Gazette de France gazetesinin 1839 yılı Ocak ayı altıncı baskısında daguerreotype’ın ilk yeni açıklamaları başlığı altında güzel sanatların bu yeni buluşunda söz edilmiştir¹.

Fotoğraf ismi ilk olarak 1939’da Sir John Hershel tarafından kullanılmıştır. Yunanca bir kelimedir (γραφή *graphê*) ve ışıkla yazı yazmak anlamına gelir².

Fotoğraf icat edildiğinden, günümüze kadar olan süreç içerisinde insanlığın görsel hafızasını oluşturmuş ve pek çok yeni teknolojik ve bilimsel gelişmelere kaynaklık etmiştir.

Fotoğrafın güzel sanatların bir dalı olduğunu kabul eden ilk yazı 1843’te Edinburg Reveiw adlı gazetede yayımlanır. Yazıda fotoğraf için “*Fotoğraf, güzel sanatlar için büyük bir adımdı, tıpkı buhar makinesinin mekanik sanatlar için olduğu gibi*”³ denir.

---

¹ Beamunt Newhall; **The History of Photography**, New York : Secker & Wornburn 1980,s.18.

² <http://en.wikipedia.org/wiki/Photography>(11.3.2007)

³ V. Goldberg,(der), **Photography in Print** : Writings from 1816 to Present, NewYork : Simon and Schuster 1988,s.27.

Sanat tarihi incelendiğinde fotoğrafın sanat sofrasına oldukça geç katıldığı görülmektedir. 19 yy fotoğrafçıları ressamlardan oluşuyordu. Ressam olan bu fotoğrafçılar, fotoğrafı resim gibi yapmaya çalıştılar. Müze ve galerilerin duvarlarında yer işgal ettiler ve fotoğraflarını az da olsa satmaya başladılar. Bu gelişmeler sonucunda fotoğrafın sanat olup olmadığı tartışılmaya başladı. Fotoğraflar teknik olarak mı mükemmel olmalı yoksa bazı bölümleri çizilip, boyanmalı mı? Örneğin iyi teknikle çekilmiş gün batımı baktığımızda güzel görünür mü? gibi sorular sorulmaya başlandı. Fotoğraflar ünlü tablolar gibi, dagerotipler hariç tek değillerdir. Onları çoğaltarak nadir olmaları engellenebilir. Böylece fotoğrafçılar için iki yol ortaya çıktı. Sanatsal olan ve sıradan olan⁴.

Fotoğrafın icat edildiği günden bu yana pek çok sanat akımından etkilenmiş veya pek çok sanat akımını etkilemiştir. Fotoğrafın “günümüzdeki rolü sanat oyunlarının görüntüsünü değiştirdi. “Mixed medya” kolaj, instalasyon, resim, heykel ve fotoğraf karışımıdır ve yeni medya (video-bilgisayar) eski moda resim, heykel, fotoğraf ayrımını altüst etmektedir. Fotoğraf belki yeni kit ve bloklarıyla bütün yakınlıkların hızlı değişimidir⁵.

Dijital fotoğraf ilk defa 1985’de canon’un Xapshot adlı pahalı bir makinesi ile kullanıma sokulmuştur⁶. Bu makineyle; video ve televizyona bağlanıp görüntüler izlenebiliyordu. 1991 de Kodak bu işe el attı ve böylece bu yöndeki teknoloji çok uluslu pek çok şirketin dikkatini çekti. Bu yönde baş döndürücü hızda gelişmeler oldu. Günümüzde artık dijital fotoğraf makineleri günlük hayatımızın içine girdi.

Bu tez Amatör Fotoğraf Derneklerinin oluşumunu, tarihçesini ve üye profilini, bu üyelerin fotoğrafla ilgili bilgilerini, fotoğrafa bakış açılarını, teknik kullanım düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

⁴ http://www.pbs.org/ktca/americanphotography/features/art_essay.html (10.3.2007)

⁵ V. Jenkins Reese, Images & Enterprise: **Technology and the American Photographic Industry** 1839-1925. Baltimore, The Johns Hopkins University Press, 1975,s.210.

⁶ <http://www.scphoto.com/html/history.html> (10.3.2007)

Birinci bölümde Amatör Fotoğraf Derneklerinin kuruluşu öncesi Osmanlı İmparatorluğuna fotoğrafın nasıl girdiği, tarihçesi, saray tarafından nasıl kullanıldığına dair kısa bilgiler verilmiştir. Ayrıca Cumhuriyetin ilk yıllarında sanat ve fotoğraf anlayışı incelenerek fotoğrafın yaygınlaşmasını sağlayan kurumlar içerisinde yer alan Halk Evleri ve Halk Odaları, Hayat Mecmuası ve bu kurumların fotoğrafa etkileri incelenmeye çalışılmıştır.

İkinci ve üçüncü bölümde derneğin tanımı, Avrupa ve Amerika'da fotoğraf derneklerinin gelişimi, dünyada ilk fotoğraf derneği olan Royal Photographic Society'in tarihsel gelişim süreci ve fotoğrafa yaptığı katkılar, Pictorializm ve Henry Peach Robinson, Naturalizm ve P. Henry Emerson ve Foto Seccesion'ın fotoğrafın ve derneklerin gelişimindeki rolleri incelenmiştir. Ayrıca Osmanlıda Derneklerin Gelişimi, Türkiyede ilk kurulan Amatör Fotoğraf Derneği (TAFK) İlk Amatör Fotoğraf Derneği Kurucusu Şinası Barutçu'nun fotoğrafa katkıları, günümüze kadar kurulmuş olan Amatör Fotoğraf Dernekleri anlatılmıştır.

Dördüncü bölümde, araştırmaya alınan üç fotoğraf derneği; İFSAK-İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği (1959) İFOD-İzmir Fotoğraf Derneği (1984) Foto-Forum-Trabzon Fotoğraf Sanatı Derneği(1988) kuruluş öyküleri anlatılmıştır.

Beşinci ve son bölümde ise İFSAK, İFOD ve Foto-Forum üyeleri tarafından doldurulan anketlerden elde edilen veriler değerlendirilmiş, veriler tartışılmış, sonuç ve önerilerde bulunulmuştur. Bu bölüm, kaynakça ve ekler ile sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI İMPARATORLUĞUNDA VE TÜRKİYE CUMHURİYETİNDE FOTOĞRAF

1.1. OSMANLI İMPARATORLUĞUNDA FOTOĞRAF

“Üç Ekim 1839'da Gülhane Hatt-ı Hümayunu'nun Reşid Paşa tarafından okunmasından bir iki hafta sonra, fotoğrafın bulunuşu ilk kez, İstanbul'da yayını Türkte, Arapça ve Fransızca olarak sürdüren Takvim-i Vekayi gazetesinin 28 Ekim 1839 (19 Şaban 1255) Pazartesi günü 186. sayısında duyuruldu. 1840 yılında Yeni cami avlusunda ilk Postane-i Amire kuruldu. Aynı yıl İngiliz William Churchill'in yabancı basından aktardığı yazılarla yayınına başlayan Ceride-i Havadis Gazetesinin 25 Ağustos 1840 (26 Cemazıyelahir 1256) salı günü 47. sayısında, Daguerre'in ticari amaçla çoğalttığı makinesinden söz edilmekteydi”⁷.

Engin Özendes'e göre bugünkü Türkiye topraklarının ilk fotoğrafları, Fransız Frederick Goupil Fesquet tarafından İzmir'de 4 Şubat 1840'da çekilmiştir. Bu yıllarda Osmanlı Darphanesi'nde çalışan hakkak ve modelci İngiliz James Robertson (1813 - 1888), İstanbul'da fotoğraflar çekmekteydi. 17 Temmuz 1842 günlü Ceride-i Havadis gazetesini, Bay Daguerre'in öğrencilerinden Bay Kompa'nın İstanbul'a geldiğini ve bütün gün Beyoğlu Belle Vue'de dolaşarak çekimler yaptığını bildiriyordu. 8 Haziran 1845'de yine aynı gazete, İtalyan ressam ve fotoğrafçı Carlo Naya (1816 -1882)'nin Beyoğlu Doğruyol'da Moskof Sarayı (Rusya Sefareti) karşısındaki fotoğraf atölyesinde çalıştığını bildiriyordu. Bu stüdyo, Osmanlı İmparatorluğu'nda açılan ilk ticari fotoğrafhaneydi. 1850 yıllarında ise ilk yerli stüdyo, Basile Kargopoulo tarafından Péra'da açıldı. Kargopoulo, başarılı çalışmaları nedeniyle de Sultan Abdülmecid'den "Padişah Hazretleri'nin Fotoğrafçısı" ünvanını aldı⁸.

---

⁷ <http://www.enginozendes.com/turkce/Yazilar/yazilar.html>(12.03.2007)

⁸ www.fotografya.gen.tr/issue-4/engin.htm (12.03.2007)

Abdullah Biraderler (asıl adları Vichen ve Kevork), Türkiye'de fotoğrafçılığın kurucuları olarak kabul edilmektedirler. İstanbul'da Tünel yakınlarında bir fotoğrafçı dükkânı açıp (1858), Müslüman olarak, Abdullah Biraderler adı altında çalıştılar. Abdülaziz ve II. Abdülhamit tarafından *ressamı hayreti şehriyari* (padişah hazretlerinin ressamı) unvanıyla ödüllendirildiler. Daha sonra padişah fotoğrafçısı olarak sarayda dersler vermiş, 1929 yılında ölünce yerini oğlu almış ve daha sonraki yıllarda, Beyazıt Meydanı'nda bulunan bu fotoğrafhane Foto Saray adıyla Beyoğlu'na taşınmıştır⁹.

Péra'lı fotoğrafçılara daha sonra Beyazıt'taki stüdyosunu bu bölgeye taşıyan Nikolai Andriomenos, İsveçli Guillaume Berggren, Gülmez Kardeşler, şehirde tanınmış ressamlar arasında olup, özellikle portre resmi üzerine çok başarılı çalışmalar yapan, çektiği fotoğrafları pastel renklere boyama konusunda da büyük usta olan "Phebus" fotoğrafhanesinin sahibi Bogos Tarkulyan da katıldı¹⁰.

Osmanlı topraklarında ve özellikle de başkent İstanbul'da azınlık sanatçıların ve Türkiye'ye gelen sanatçıların faaliyetleri sürerken, Osmanlı'da sanatın gelişmeye başlaması konusunda anılmaya değer bir diğer etken de orduyu modernleştirme çabaları sonucunda kurulan okullardır. 1773 yılında kurulan Mühendishane-i Bahrî-i Hümayun, 1795 yılında kurulan Mühendishane-i Berrî-i Hümayun ve 1831 yılında kurulan Harbiye gibi okullarda resim dersleri verilmeye başlanır.

---

⁹ tr.wikipedia.org/wiki/**Abdullah_Biraderler** (4.04.2007)

¹⁰ E.Özendes, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Fotoğraf**, Fotografya sayı 4 (4.04.2007)

“Ancak bu okullardaki resim dersleri, teknik anlamda Batılılaşmak isteyen Osmanlı’ya tam da denk düşen bir öğretim programına sahiptir. Bu dönemde önemli olan topçuluktur ve bu da perspektif öğrenimi, perspektife dayalı çizimi gerektirmektedir. Dolayısıyla Osmanlı’ya resim henüz bir sanat değil; fakat teknik bir zorunluluk olarak girmiştir. 19. yüzyıla gelindiğinde resim derslerinin askeri okulların yanı sıra İstanbul’da 1869 yılında eğitime başlayan Galatasaray Mektebi Sultanisi ve 1873 yılında kurulan Darüşşafaka Lisesi gibi sivil okulların programlarında da resim derslerine yer verildiği görülür”¹¹.

18yy Osmanlı imparatorluğunun teknik anlamda Batılılaşma çabaları nedeniyle askeri okulların müfredatına perspektife dayalı resim dersleri (fenn-i menazır) eklemesi, 19. yüzyılda İstanbul’a gelen Batılı gezgin, edebiyatçı, fotoğrafçı, ressam ve Pera’da yaşayan azınlık grup sayesinde fotoğrafın yaygınlaşması sonucu resim sanatında da yaygınlaşma görülür.

“Bu durumun en iyi örneği, Türk resminde fotoğraftan yararlanmanın ilk örnekleri olarak bildiğimiz, resimlerinde İstanbul’un ünlü fotoğrafçılarından olan Abdullah Biraderler’in çektikleri fotoğrafları kullanan ve “Türk Primitifleri” olarak anılan öğrenci kuşağı olmuştur. Bu öğrenci-sanatçıların çoğu, II. Abdülhamid’in padişahlık döneminde (1876 -1909) önemli kentler ve yapıların fotoğraflarını çektirip bir araya toplattığı albümler ve bunların kopyalarından yararlanmışlardır”¹².

---

¹¹ Sezer Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1986, s.51-52-53.

¹² Sezer Tansuğ “Resim Sanatımızda Ortaya Çıkan Yeni Bir Gerçek: 19. Yüzyıl Sonu Foto-Yorumcuları” Sanat Çevresi, S.23, Eylül 1980, s. 4-7.

“II. Abdülhamid, fotoğrafı aslında sadece önemli kentler ve yapılarla sınırlamamış; Osmanlı İmparatorluğu’nun en az bilinen ve en az belgelenmiş bölgelerini, ordu-eğitim ve endüstrideki gelişmeleri sergileyen fotoğrafların da çekilmesini istemiş ve manzaralar, önemli Bizans ve Türk eserleri ve ordu-eğitim-endüstrideki gelişmeleri sergileyen 1819 fotoğraf ve 51 albümden oluşan bir koleksiyonu, 1883 yılında ailesi ile birlikte İstanbul’a gelen ve iki dönem kongre üyeliği ile New York Belediye Başkanlığı yapmış olan Abraham S. Hewitt’e (1822-1903) bağışlamıştır. “Kulağının delikliği” ile ünlü olan II. Abdülhamid’in bu bağlamda fotoğrafı bir propaganda aracı olarak kullandığı anlaşılmaktadır”¹³.

1880 yılında İstanbul Arkeoloji Müzesi’ni ve 1883 yılında da Sanayi-i Nefise-i Mekteb-i Âlisi’ni kuran ve güzel sanatlar eğitiminin kurumlaşmasını sağlayan ünlü ressam Osman Hamdi Bey’in fotoğraflardan yararlanarak kompozisyonlarını oluşturduğu bilinmektedir. Ressamlar için o yıllarda resim yapmayı kolaylaştıran bir araç olarak görülen fotoğraf mükemmelleşmeye başlayınca, resim ondan ayrılmaya başladı.

“Mühendishane-i Berri-i Hümayun’un ressam sınıfından mezun olan Yüzbaşı Hüsnü Bey, Servili Ahmed Emin, Üsküdarlı Ali Rıza Bey, Ali Sami Aközer, Harbiye Mektebi mezunu Kolağası Mehmet Hüsnü, Fahreddin Bey, Üsküdarlı Hasan Rıza, Kenan Bey, Mekteb-i Bahriye-i Şahane ve Leylî Tüccar Kaptan Mektebi’nin İnşaiye sınıfından mezun olan Bahriyeli Ali Sami, II. Abdülhamid’in olayları izlemek için görev verdiği asker fotoğrafçılardandı. Anıtlar, tarihi çevre, çarşılar, sokaklar, seyyar satıcılar, törenler, dönemin tanınmış kişilerinin portreleri, İmparatorluğu ziyarete gelen yabancı hanedan mensupları, Osmanlı Donanmasının amiralleri, yabancı donanmalar, açılan hastaneler ve okullar, resmi törenler, Péra’nın ünlü fotoğrafçılarının çalışmalarında yeniden hayat buldu”¹⁴.

---

¹³ William Allen, “**Abdülhamit II Koleksiyonu**”, Çev.Vasıf Kortun, Tarih ve Toplum, S.25, Ocak 1986, s.16-19.

¹⁴ Engin Özendes (ESFİAP) [http://www.fotografya.gen.tr/issue-4/engin.htm-\(11.03.2007\)](http://www.fotografya.gen.tr/issue-4/engin.htm-(11.03.2007))

“Osmanlı saray erkânı ve devlet ileri gelenleri, Türkiye ‘ye batılı kültür sızıntılarının başladığı ve etkilerini gösterdiği bu dönemde, yenilikçi hareketlerin yanında yer almışlar, bu tür hareketleri özendirmişlerdir. Batılı anlamda sanatsal gelişmelerin yoğunlaşması, İstanbul Pera’da fotoğrafı, sinemayı ve sanat sergilerini kucaklayan etkinliklere dönüşmesi, üst düzey bu kişiler sayesinde olmuştur”¹⁴¹⁵.

İslam dininde suretin olmaması nedeniyle fotoğrafın Osmanlı sınırları içinde kullanımı gayrimüslimlere ve gezgin yabancılara aitti. Bu nedenle Osmanlıda görselliğin sanatsal boyutu yoktu ancak, 18.yüzyılda Rasyonel ve matematiksel bir boyutunun oluşması sonucu mühendishaneye “camera obscura” getirilmiş ve resimlerin bilimsel boyutta yapılması amaçlanmıştır.

1838 yılında Osmanlı basınında tanıtılan fotoğraf, daha çok saray eşrafını ve ordu komutanlarını belgelemekte kullanılmıştır. Abdullah Biraderler ile Müslümanların eline geçen bu sanat dalı; saraydan kimliklere fotoğraf yapıştırma fermanı çıktıktan sonra toplumda yaygınlaşmıştır.

Osmanlı Padişahı Abdülhamit’in 1900’lerde hapisanelerdeki tüm mahkûmların fotoğraflanmasını emretmiş, sonra da bu fotoğraflara bakarak beğendiklerini affetmiştir. En eski fotoğrafçılarımız arasında Abdullah Biraderler’in çiraklığından sonra büyük ün yapmış, Aşil Samancı’dır. Aşil Efendi ülkemizde ilk magazin fotoğrafçılığını başlatan kişidir. Atatürk’ün annesi Zübeyde Hanım’ın ünlü fotoğrafını çeken Aşil Efendi’dir¹⁶.

---

¹⁵ Kaya Özsezgin, , **cumhuriyet’in 75. Yılında Türk Resmi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1998, s.14

¹⁶ E.Özendes **Photography In The Ottoman Empire 1839-1919**(İngilizce ve Türkçe)İletişim Yayınları, İstanbul, 1995,s.21

Türk fotoğrafçılığında 1900 yılına kadar "Foto Sabah" ile "Joailer"in de önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu atölyeden yetişen Yakop İskender, daha sonra Foto Sabah'ı devralarak, önemli fotoğrafçılarımız arasına girmiştir.

Yurdumuzda, fotoğraf konusunda yayınlanan ilk kitap Torosyan'ın Risale-i Fotografya'sıdır. 1866 yılında basılan bu kitap Türkçe olmasına karşın Ermeni alfabesiyle kaleme alınmıştır¹⁷.

Fotoğrafi, genellikle batı kültürü içinde yetişmiş küçük bir grubun uğraş verdiği bir alandı. Fotoğrafının teknolojik yapısındaki yetersizlikler nedeniyle, çalışmaların ana objelerini genellikle durağan konular oluşturuyordu¹⁸.

Osmanlıda fotoğrafın serüveni bu şekilde özetlenebilir, ancak toplum yapısı fotoğrafın demekleşmesine izin vermez.“

---

¹⁷ ÇİZGEN, Engin, **Photography in the Ottoman Empire** (1839-1919), İstanbul, 1987, s.180.

¹⁸ Sezer TANSUĞ, -“ **Türk Resim Sanatında Fotoğraf Kullanımına İlişkin Sorunlar**”. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi I. Ulusal Sanat Sempozyumu: Türkiye'de Sanatın Bugünü ve Yarını, Nisan 1985. Bildiriler Kitabı s.22

1.2 CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA SANAT VE FOTOĞRAF ANLAYIŞI

Atatürk: “Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş olur”

(16 Mart 1923)

1923 yılında Cumhuriyet’in kurulması ile birlikte “milli sanat” kavramı gündeme gelmiştir ve sanat, devrimlerin hızla halka benimsetilmesinde çok önemli bir araç olmuştur

Sanata önem verilmesinin nedeni, okuma yazma oranının düşük olduğu ülkede, göze kulağa hitap etmesi nedeniyle bireyleri daha kolay etkileyeceği içindir.

“Gücün sanattan beklediği kendisinin zaferini ve başarısını görselleştirmesi bağlamındaki talebi, sanatı bir propaganda aracı haline getirir. Devletin değerler sistemini telkin ederek, didaktik bir nitelik kazanan sanat, özellikle halkın okuma yazma bilmeyen kesimini devrim ideolojisi doğrultusunda aydınlatmak üzere propaganda amaçlı kullanılır”.¹⁹

“Atatürk, “ben bazıları gibi kamuoyunu yavaş yavaş benim düşüncelerim derecesinde tasavvur etmeye alıştırmak suretiyle bir devrimin yapılabileceğini kabul etmiyorum. Neden ben bu kadar senelik yüksek eğitim gördükten sonra kültürü olmayanların seviyesine ineyim, onları kendi seviyeme çıkarırım” der ²⁰. bunun sonucunda sanatsal faaliyetlerin devlet himayesi altına alınmasını gündeme gelmiş olur.

Sanata himayeci yaklaşım devlete sanatsal faaliyetleri örgütleme misyonu yükler. Bu nedenle 1926 da MEB e bağlı Sanayi-i Nefise Müdürlüğü ve Sanayi-i Nefise Encümeni kurulur.

---

¹⁹ Nilüfer Öndin, Cumhuriyet’in Kültür Politikası ve Sanat, Ulus Sanatla Kurulur mu? Cumhuriyet (1923-1933) Sanat Dünyamız, Sayı: 89 Güz 2003, s.148

²⁰ Afet İnan “**Atatürk ve Kültür**” Cumhuriyetin 50.yıldönümü semineri TTK, Ankara, 1975, s. 101

Atatürk “Bir milleti yaşatmak için bir takım temeller lazımdır ve bilirsiniz ki bu temellerin en mühimlerinden biri sanattır. Bir millet sanattan ve sanatkârdan mahrumsa, tam bir hayata malik olamaz. Böyle bir millet bir ayağı topal, bir kolu solak, sakat ve alil bir kimse gibidir.”²¹.

İsmail Hakkı Baltacıoğluna göre: “1926’dan bu yana resim eğitimi ve sanat sorunlarının giderilmesi için bilinçli ve kapsamlı işler yapılmıştır. Bu alandaki sorunları çözümlmek için sistemli ve gelişmiş ülkelerde uygulanan yöntemlere uygun çaba harcamak gerekir.”²²

“Türkiye’de sanat eğitiminin sistemleştirilmesinde, davet edilen yabancı uzmanlardan J.Dewey’in hazırladığı raporun önemli bir yeri vardır. Mustafa Necati’nin Bakanlığı döneminde (1925-1929), raporun gerçekleşmesine çalışılır. Müdürlüğüne İ.H.Tonguç’un getirildiği Mektep Müzesi kurulur, Sanayi-i Nefise Encümeni (Güzel Sanatlar Kurulu) oluşturulur ve İş Prensiplerine Müstenit Tedrisat (İş İlkelerine Dayalı Öğretim) kursu düzenlenir. 1926’da İlkokul Programında yer alan Resim-Elişleri derslerini uygulayabilecek öğretmenler yetiştirilmesine başlanır. İlk ve ortaokul öğretmenlerinin yetiştirilmesine katkıda bulunan İş İlkelerine Dayalı Öğretim Kursuna, Almanya eğitimbilimcileri Frey ve Stihler öğretici olarak katılırlar.”²³.

Atatürk ve İsmet İnönü ile yakınlarında bulunan bazı bürokrat kesimi, sanatı destekleyici tutumları ile topluma örnek olmak istemişlerdir. Yeni devleti yapılandırma girişimlerinin en yoğun olduğu dönemde Atatürk’ün sanatçıları yakın çevresinde bulundurması, sanatı destekleyici tavrının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

---

²¹ Anonim, **Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri**, TTK, Ankara, 1989, C II, s. 129

²² İsmail Hakkı Tonguç, **resim, Elişi ve Sanat Terbiyesi**, Muallim Kitapları:5, Devlet Matbaası, İstanbul, s.11-14.

²³ Murat Ervin, **Türk Fotoğraf Sanatının Gelişim Süreci ve Köy Enstitülerinin Rolü**, Yüksek Lisans Tezi, (Yayımlanmamış) İzmir, 2006 s.9

Sanatçı ve halk arasındaki kopukluğu gidermeyi hedefleyen halk evlerinin düzenledikleri sergilerde, hem sanatçıların yapıtlarına yer verilmesi, sergilerin açılışında devlet erkânının sanatçıları özendiren konuşmaları, malzeme ve küçük hediyeler sanatçıları ödüllendiren tedbirlerdir.

Sanatta himayeyi kuşatan devletçilik anlayışını Ahmet Hamdi Tanpınar'ın “İnkılâbımız ferdi çalışma ve serbest mübadele rejiminin devrini ikmal etmesinden doğmuştur. Onun içindir ki biz inkılâbımızla, müdahaleci ve otoriter bir kuvvet tarafından tarih akışına müdahale ederek, hamleler yapmak mecburiyetindeyiz. Bu otoriter ve inkılâpçı kuvvet, bizim nazarımızda devletten ibarettir. Onun içindir ki, Türk inkılâbının devletçilik prensibi, inkılâbının kendisine konulmuş en ileri vasıftır.” diyerek sanatın himaye altına alınması gerekçesine açıklık getirir²⁴.

Sanat ve sanatçıyı destekleyecek bir kesimin bulunmaması, sanatsız muasır medeniyetler seviyesine ulaşamayacağı düşüncesi ile devletin sanatı desteklemesini zorunlu kılar.

15 Haziran 1926 da Genç T.C yi Avrupalılara tanıtmak amacıyla yüzer sergi haline dönüştürülen Karadeniz Gemisi İstanbul'a hareket etti. İsveç'e kadar gidip dönecek olan gemide yeni ürünler ve çeşitli sanat eserlerinin sergileneceği ve geminin uğradığı limanlarda halkın ziyaretine açılacağı açıklandı. Bu eserlerin içerisinde Türkiye'yi tanıtan fotoğraflarda yer alıyordu.

“Cumhuriyet dönemi fotoğrafçılığını Atatürk'ün tarihi bir görsel bellek oluşturmak amacıyla savaşa giderken söylediği “bu ölüm kalım mücadelesinde bir harp fotoğrafçısını yanımızda götürelim. Bana böyle birini bulun” sözleriyle başlamak yanlış olmasa gerek.

---

²⁴ Ahmet Hamdi Tanpınar “**Türk Devletçiliği ve Himayeci Ferdîyetçilik**” Kadro, S 22, Teşrinievvel (Ekim) 1933 s.43

Esat Nedim Tengizman, başkomutanlık fotoğraf subaylığına, Ethem Tem batı cephesi fotoğrafçılığına atanmıştır. Tengizman I. II. İnönü, Sakarya ve Dumlupınar savaşlarını görüntülemiştir²⁵. Ethem Tem Atatürk'ün "Kocatepe" fotoğrafını çekmiştir.

Edinilen bilgilere göre "1929 yılında Ankara Fotoğrafçılar Cemiyeti kurulmuş ve ilk fotoğraf sergisi İzmir'de açılmıştır"²⁶.

"Atatürk, hayatta bulunduğu onbeş yıllık kısacık Cumhuriyet döneminde Türk toplumunu biçimlendirirken içinde bulunulan toplumsal koşulları hiçe sayan bazı hedefler koymuş, morali yüksek tutmuş, halkı sınırlarının ötesinde bulunan bir yaşamı yakalamaya zorlamıştır. Demokrasi, sanat, bilim, dil bilinci, adalet, halkçılık, devrimcilik, laiklik, bağımsızlık. Bazı kimselere hemen olurmuş gibi gelmeye başlamıştır. Atatürk, bu bağlamda efsanevi bir kavrayışla sanatçıyı "Alnında ışığı ilk hisseden insan." olarak halkımıza tanıtmıştır"²⁷.

Atatürk, "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş olur" (16 Mart 1923) olur sözüyle cumhuriyet dönemi sanat anlayışını özetleyebiliriz.

---

²⁵ Seyit Ali Ak, **Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Fotoğrafı** (1923-1960) Remzi kitabevi, 1. baskı 2001-İst. s.17

²⁶ Cumhuriyet'in Kültür Politikası ve Sanat, Ulus Sanatla Kurulur mu? Cumhuriyet (1923-1933) Sanat Dünyamız, Sayı: 89 Güz 2003, s131,132.

²⁷ www.fotografya.gen.tr/issue-4/cengiz.html (4.04.2007)

1.3. CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA FOTOĞRAFİN YAYGINLAŞMASINI SAĞLAYAN KURUMLAR

1.3.1. HALK EVLERİ VE HALK ODALARI

1930'lar sonrasında T.C deki toplumsal ve ekonomik değişimin dünyadaki ekonomik bunalımdan etkilenmemesi ve yapılan devrimlerin halka iyi anlatılması için devlet yoluyla tarih tezi ve Türk dili açıklığa kavuşturuldu. 19 Şubat 1932 de Halk Evleri açıldı. İktidar tarafından yeni kültür "ulus" olabilmenin ilk şartı olarak benimsenir ve kültürü yaratabilmek için eğitime büyük önem verilir.

Halk evleri ile amaçlanan sade halka inmek değil, her zaman halk içinde olmak, her işi halk ile beraber halk için yapmaktır.

Halk evleri 9 koldan oluşuyordu. (dil, tarih, edebiyat, sanat, tiyatro, spor, sosyal yardım, halk dershaneleri, kurslar, kütüphane ve yayın, köycülük, müze ve sergi kollarıdır) Kolların her biri üyeleri tarafından seçilmiş 3-5 kişilik komiteler ile yönetilirdi.

Halkevleri açılabilmesi için bu 9 koldan en az 3 ünün kurulmuş olması gereklidir. Halk evlerinin faaliyetlerine 18 yaşından büyük herkes ücretsiz katılabilir. Ve faaliyetleri için yapılan harcamaların özel idare, mahalli idareler, belediye ve köy bütçelerinden karşılanırdı.

1932 de faaliyete geçen Halk Evleri sayısı 14 tür. 10.yılda ülke nüfusunun 3 katı kişi buraya gelmiştir. 140.000 kişi halk evlerinde, 120.000 kişi halk odalarında sürekli çalışıyordu. O güne kadar 25.000 konferans, 800 konser, 15.000 oyun sahnelendi.

Türk Dili ve Türk Tarih Tezi toplum tarafından benimsendi. 1950 de iktidara gelen Demokrat Parti tarafından 1951 de kapatıldı. 1960 da Türk kültür dernekleri adıyla yeniden kurulan yapı 1963 yılında adını "Halk Evleri" olarak değiştirdi.

1939 yılında küçük yerleşim birimlerinde ortaya çıkan örgütlenme zorluğu nedeniyle Halk Evleri açılmayan yerlerde, Halk Odaları açıldı. Ancak Halk Odalarında kol örgütleri yoktu.

Halk evleri şenlikleri o kadar önemliydi ki, hangi yöreden hangi ekibin bu şenliğe katılacağı büyük gurur meselesiydi. Yaşlılar kendileri Ankara'ya gitsinler diye gençlere öğretmiyorlar, taşradaki herhangi bir kasabanın merkeze nasıl sunulacağı ile ilgili bir tecrübe oluyordu.

Atatürk sevilen, saygı duyulan bir lider olması, onun başlattığı her şeyin kolaylıkla kabul edilmesini sağlıyordu. 1932 de diğer derneklerde Halk Evlerine katıldılar. (Kadın dernekleri, halk bilgisi derneği vb.)

1.3.2. HALK EVLERİNİN FOTOĞRAFA ETKİSİ

1932 yılında, genç Cumhuriyetin kültür atılımlarından biri olarak kurulan “Halkevleri” eğitim düzeyinin yükseltilmesi için pek çok alanda yaptığı çalışmaların yanında 1932 yılından başlayarak düzenlediği fotoğraf kurslarıyla genç heveslilerin ve amatörlerin bu alanda çalışmalarına olanaklar hazırlanmıştır²⁸.

Basın Yayın Genel Müdürlüğü 1933-1937 yıllarının başında Vedat Nedim Tör ile fotoğraf faaliyetlerini sürdürür ve yine bu dönemde ilk defa sistemli olarak Türkiye fotoğraflarını. 1926 yılında Türkiye'ye yerleşen Avusturya asıllı Othmar Pfershy, Basın Yayın Genel Müdürlüğü adına Anadolu'yu gezerek binlerce fotoğraf çeker. Tarihi yapıları, kent peyzajlarını ve insan yaşamını ele alan bu fotoğraflar, “Fotoğraflarla Türkiye” adı altında Almanya'da baskısı yapılan bir kitapta toplanır.

---

²⁸ İbrahim Öğretmen, **Fotoğrafçılığın Gelişimi ve Ara Güler**, Yüksek Lisans Tezi, (Yayımlanmamış) İzmir, 1984 s.28

“1933 yılında Ankara Halkevi ilk fotoğraf yarışmasını gerçekleştirmiştir. O zamanlar İçel milletvekili olan Ferit Celal Güven, 1935 yılında ancak iki sayı yayımlanabilen ve ilk fotoğraf dergisi olan "Profesyonel ve Amatörün Dergisi: "Foto" dergisinin ilk sayısına yazdığı giriş yazısında, o dönemin fotoğrafı olgusunu; "Yurt güzelliğini bize çabuk öğretecek tek şey fotoğraftır, dersek mübalağa etmemiş oluruz." Diyerek özetlemiştir”²⁹.

“Bu arada 1936’da Basın Genel Direktörlüğü’nün açtığı “Türkiye, Güzellik, Tarih ve İş Memleketi” adlı sergi geniş bir çalışmayla yapılan ilk belgesel örneklerinden sayılabilir. Türkiye’yi içerde ve dışarıda tanıtmayı amaçlayan bu sergi 652 fotoğraftan oluşuyordu.

Bunların 500’ü Matbuat Umum Müdürlüğü’nde görevli fotoğrafçıların çektiği 5.000 fotoğraf arasından seçilmişti. Diğerleri ise amatör ve profesyonel 22 fotoğrafçının gönderdiği fotoğraflardı”³⁰.

Fotoğrafın yanı sıra devrimi halka anlatabilmek ve ulus olma bilincinin yaygınlaştırmak için bütün sanatlardan yararlanılmıştır.

“Ulus olma bilincinin yaygınlaşması, buna bağlı olarak Ulusal Kurtuluş Savaşını anlatan filmler, Atatürk ve arkadaşlarının gezi fotoğrafları, köylü temalı resimler, ulus kavramına yönelik sanat eserleri – 1938–43 arasında gerçekleştirilen yurt gezileri ve sergileri doğaya, sosyal yaşama, insana, olayları köy köy dolaşarak gezen sanatçılar, ulusçuluğu yücelten yapıtlar ortaya koymuşlardır. 1940 yılında Münif Fehim, Hüsnü Cantürk, Suat Fenik, İlhan Arakon ve İhsan Erkılıç, Eminönü Halkevinde açtıkları fotoğraf sergisiyle fotoğrafın da sergilenebileceğinin ilk örneğini oluşturdular”³¹.

---

²⁹ Ahmet Öner Gezgin **Cumhuriyet’ten Günümüze Fotoğrafi**- www-Fotografya (5-2-2007)

³⁰ Afsad Eğitim Araştırma Birimi, **Belgesel Fotoğraf Notları**. Ankara 1984, s.26

³¹ Prof. Güler Ertan, **Fotoğraf Sanatı Ve Türkiye, /Cumhuriyet Sonrası Türk Fotoğrafi**, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Toplantı Notları, Siemens Yayınları, İstanbul 1995, s.6

Sanatın propaganda olarak kullanımını açısından fotoğraf ve resim arasında fark yoktur. ‘‘Cumhuriyet’in ilk yıllarında, fotoğrafa bakış ile resme bakış arasında pek bir fark yok gibidir. Zira her ikisi de, Cumhuriyet ideolojisinin hizmetindedir. Fotoğrafçılar yeni Türkiye’yi tanıtma amaçlı dolaşıp fotoğraf çekmişlerdir. Engin zendes, Cumhuriyet’in ilk yıllarında, Türkiye’nin karış karış gezilerek belgelenmesinin fotoğraf sanatında adeta bir yöntem olduğunun da altını çizmektedir’’³².

Esat Nedim Tengizman, Cemal Işıksel’in döneminde, halkevleri çevresinde amatör düzeyde gruplaşmaların başladığı söylenebilir. 1937 yılında Şinasi Barutçu’nun girişimleriyle Gazi Eğitim Enstitüsü ve Orta ğretim ğretmen Okulu’na fotoğraf dersi konuldu. Aynı yıllar, ilk fotoğraf örgütlerinin de belirlemeye başladığı bir dönemdir. 1929 Ankara Fotoğrafçılar cemiyeti kurulmuştur³³.

1945’te ‘‘İzmir Fotoğrafçılar Derneği’’, 1946’da Ankara’da ‘‘Fotoğrafçılar Küçük Sanat Kooperatifi’’ kurulmuştur.

1.3.3. HAYAT MECMUASI

Türk kültür tarihinde önemli bir dönüm noktası olan Hayat mecmuası Nisan 1956’da İstanbul’da haftalık yayınına başladı. Derginin başında Şevket Rado vardı. Yazı işlerinin başında Hikmet Feridun Es, İbrahim amlı, Sadun Altuna, etin Emeç, Mehmet Kayabal, Seyfettin Turhan oldular. Kâğıdı ithal, baskısı tiftirkti. 1956 sonunda kâğıt yokluğundan yayınına bir süre ara verdi. Basında, baskı kalitesinde ve reklâmda yenilikler meydana getirdi, 50 ve 60’ların yüz binleri geçen tirajı yakaladı. Başarılı olunca yine Şevket Rado benzerlerini çıkardı: Ses Mecmuası,

---

³² Engin zendes, ‘‘Fotoğrafta 75 Cumhuriyet Yılı’’, Cumhuriyet’in Renkleri, Biçimleri, Ed. Ayla Ödekan, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları&Trkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Ortak Yayını, İstanbul, 1999, s. 114

³³ Seyit Ali Ak, **Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Fotoğrafi** (1923-1960) Remzi kitabevi, 1. baskı 2001-İst. s.99

Hayat Tarih, Resimli Roman, Hayat Spor, Ayna. Ses mecmuasının açtığı yarışmalarda sinema ve sahne sanatçıları meşhur oldu.

Hayat mecmuası Batılı dergiciliğin, renkli resimli reklâmların, Hollywood haberlerinin yer aldığı bir modernleşme yayıncılığıdır. Magazinin, bugünkü teleoleciliğin ilk örneklerinin görüldüğü ama modern aile mecmuası kalıbındaydı. Kapakları renkli ve tam boy artist resimleriyle kaplanıyordu. İçeriğinde bulmaca, fal, karikatür, moda ve gezi yazıları, diziler, fotoromanlar, pembe romanlar vardı. Hayat, 70'lerdeki siyasal ortamda işlevini kaybetti ve 1978 Temmuz'unda grev başlayınca kapandı³⁴.

“Life “ dergisini örnek alan “Hayat Mecmuası” haber, aktüalite, magazin konularını işleyen aylık bir dergi olarak yayınlanmaya başlamıştır. Aynı dönemde yayınlanan “Artist”, “Haftanın Sesi” gibi magazinlerden farklı olarak dünyadan ve yurttan olaylara temiz baskılı ve seçkin fotoğraflara yer veren dergi, kısa süre içinde büyük ilgi görek haftalık bir dergi haline gelmiştir.

Derginin yayınlanmaya başlamasıyla foto-röportaj kadrosunda yer alan Ara Güler daha sonra fotoğraf müdürü olarak 1961 yılına kadar burada çalışmıştır. Bu yıllarda Hayat Dergisi kadrosunda yer alan fotoğrafçılardan Ozan Sağdıç, Sami Güner, Fikret Otyam ve Şemsi Güner günümüze dek süren başarılı çalışmalarıyla dikkat çekmekteydiler³⁵.

“Hayat Dergisi kadrosu içinde Semiha Es dünyayı en çok dolaşan kadın foto muhabiri olarak Hikmet Feridun Es'le birlikte röportajlar yapmıştır. Yine Hayat dergisi muhabirlerinden Mustafa Kapkın, Ege Bölgesinden görüntüleriyle, portre, çıplak ve deniz altı fotoğraflarıyla bilinmektedir. Gazi Eğitim Enstitüsünü bitirerek fotoğrafa başlayan Hüsnü Gürsel, Adapazarı ve çevresinde yaptığı çalışmalarla fotoğrafı yaygınlaştırırken, yurtiçi ve yurtdışı yarışmalarında çeşitli ödüller almıştır.

---

³⁴ tr.wikipedia.org/wiki/Hayat_mecmuası -(19-04-2007)

³⁵ Cengiz Oğuz GÜMRÜKÇÜ, **fotoğrafya**, sayı 3, www.fotoğrafya.gen.tr/issue-4 (21.04.2007)

İngiliz fotoğraf okulunu bitirerek, fotoğraf üzerine ciddi çalışmalarda bulunmuş Yıldız Moran, filmciliğin yanı sıra fotoğrafla ilgilenmiş olan Hüsni Cantürk ve İlhan Arakon, fotoğrafın güzel sanatlar içindeki yerine dikkati çekerek gelişmesini sağlayan ressam Zeki Faik İzer ve Mühip Fehim bu dönem fotoğraf birikimine katkıda bulunmuş önemli isimler olarak görülmektedir”³⁶.

İKİNCİ BÖLÜM

AMATÖR FOTOĞRAF DERNEKLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMLERİ

2.1 DERNEK NEDİR; Türkçe sözlükte toplantı, düğün, belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan yasal topluluk, cemiyet anlamına gelmektedir³⁷.

Dernekleri Sivil toplum kavramı içerisinde kullanmak gerekir. Sivil toplum kavramı Antik Yunan’a kadar uzanmaktadır. Antik Yunan’da yurttaşlar topluluğu anlamında kullanılan ve devlet ile özdeş sayılan sivil toplum kavramının; devlet ile onun en üst yönetsel ve yasal otoritesi olan siyasal iktidar karşısı olarak ele alınması 18. yüzyılla birlikte olmuştur.

Sivil toplum; gönüllü ve kendiliğinden örgütlenmiş ve devletten özerk bir şekilde var olan sosyal yaşam alanı olarak tanımlanmaktadır³⁸. Halil İnalçık’a göre sivil toplum, kendi ekonomik kanunlarını, oyun kurallarını takip etmek isterken, devlet kendi menfaatleri için kontrol sistemi kurmak istemektedir³⁹.

---

³⁶ İbrahim Öğretmen, age, s. 32, 33, 34, 35

³⁷ [http://www.tdk.gov.tr/TR/SozBu\(12-3-2007\)](http://www.tdk.gov.tr/TR/SozBu(12-3-2007))

³⁸ Aytekin Yılmaz, **Çağdaş Siyasal Akımlar, Modern Demokraside Yeni Arayışlar**, Vadi Yayınları, 2. Basım, Ankara, 2003. s.321

³⁹ Halil İnalçık, “**Tarihsel Bağlamda Sivil Toplum ve Tarikatlar**”, : E. Fuat Keyman, Ali Yaşar Sarıbay (der.), **Global Yerel Eksende Türkiye**, 1. Baskı, Alfa Basım Yayın, İstanbul, 2000, s.97.

John Keane' göre; sivil toplum "devletin dışında, devlet tarafından planlanıp kurulmamış, devlet denetiminde olmayan toplumu veya toplumları" ifade etmektedir Burada "sivil toplumun üyesi olmak demek, bir yurttaş, yani devletin üyesi olmak ve dolayısıyla da onun yasalarına uygun ve diğer yurttaşlara zarar vermeyecek biçimde davranma yükümlülüğü altında olmak demektir.

Sivil toplum, modern doğal hukuktan başlayıp Cicero'nun "societascivilis" fikrinden geçerek klasik felsefeye ve hepsinden önce de polis anlamında kullanıldığı Aristoteles'e kadar geriye götürülebilen bir kavramdır ve eski Avrupa geleneğinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır"⁴⁰ der.

2.1.1 AVRUPA VE AMERİKADA İLK KURULAN FOTOĞRAF DERNEKLERİ

2.1.1.2 ROYAL PHOTOGRAPHIC SOCIETY

Dünyada ilk fotoğraf derneği "Royal Photographic Society", 1853'de İngiltere'de kuruldu.1851'de The Crystal Palace'da büyük bir resim sergisinde bir araya gelen fotoğrafçılar fotoğraf derneği kurmaya karar verdiler. Roger Fenton (1819–1869-Highgate Cemetery), Philip Henry Delamotte (1820-1889-The Great Exhibition), Maxime Du Camp (1822-1894-View, Nubia), veWilliam Fox Talbot (1800-1877-The Haystack-calotip ve talbotype icad etti) bu grubun içindeydiler. Özellikle Fenton'un önerisiydi. 20 Haziran da kraliyet sanat derneğine başvurdular⁴¹.

Başvuru fotoğraf derneği "Photographic Society" olarak kabul edildi. Fox Talbot başkan olmak istedi ama red edildi.

Sir Charles Eastlake (1793- 1965)Royal Akademi tarafından başkan olarak atandı. Derneğin ilk sekreteri Roger Fenton oldu. 3 Mart 1853'de topluluğun

---

⁴⁰ John Kenae, **Despotizm ve Demokrasi: Sivil Toplum ve Devlet, Avrupa'da Yeni Yaklaşımlar**, (Çev: Levent Köker), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1993,s.47-48

⁴¹ " photography, history of." **Encyclopædia Britannica**. 2007. Britannica Concise Encyclopedia. 2 July 2007 <<http://concise.britannica.com/ebc/article-9108551/photography>>. (2-2-2007)

amaçlarını içeren ilk bildiri yayımlandı. Amacı bilim ve sanat olarak fotoğrafın geliştirilmesiydi. Altı ay sonra kraliçe Alexandrina Victoria; (1819 -1901) ve onun eşi Prens Charles Albert (1819- 1861) derneğin hamiliğini üstlendi. Bir yılın sonunda 370 üyesi vardı⁴².

1894 'de kraliçenin onayıyla başına "Royal"ekini aldı ve kraliçe derneğin düzenli hamisi oldu. Günümüze kadar varlığını sürdüren dernek 2003 yılında dernek üyelerinin bir kısmının isteğiyle dernek ikiye bölündü. Kraliçenin hamiliğinden ayrılmak isteyen bir grup ile eski dernekten ayrılan sanatçılarla birlikte "Photographic Society." Adı altında yeni dernek kurdular. Günümüzde hem "Royal Photographic Society", hemde "Photographic Society" fotoğraf derneği olarak işlevlerini sürdürmektedirler⁴³.

Bu dönemde dernekler hızla çoğalmıştır. Bilinen adıyla Royal Fotoğraf Derneği 1853'de Londra da kurulduktan sonra izleyen yıllarda Victor Regnault başkanlığında Paris Fotoğraf Derneği (1855–1928), İskoçya fotoğraf derneği (Photographic Society of Scotland -1856–1873) , Paisley Photographic Society-Scotland–1857-), Edinburg fotoğraf derneği(Edinburgh Photographic Society-1861-) kuruldu.19.yy sonuna doğru benzer dernekler almanca konuşan ülkelerde, doğu Avrupa da ve Hindistan da kuruldu.

Bazı dernekler fotoğrafı genel olarak desteklerken, bazıları sanat fotoğraflarını destekleyen organizasyon ve yayınlar yaptılar. İlk fotoğraf toplantısı başkan Sir Charles Eastlake (aynı zamanda Royal Akademi başkanıydı)'ın daveti üzerine yapıldı.

---

⁴² www.rleggat.com/photohistory/royal_ph.htm - 13k Robert Leggat, 1996 (2-2-2007)

⁴³ photography, history of. a.g.y.(2-2-2007)

Minyatür sanatçısı olan Sir William Newton tarafından yazılan bildiri de ki “Upon Photography in Artistic View”(journal of the photographic society-1853) Newton ‘un savına göre fotoğraf güzel sanat prensipleri içerisinde düzenlenip kullanıldığı sürece kullanışlı olabilirdi.

Fotoğrafçılığın yapacağı şeyler sanat eseri gibi olmalıydı. Newton’un önerisine göre objenin netliğini sağlama önemli değildir. liberal rotüşlemeyi öneriyordu. (Eastlake’nin eşi Lady Eastlake, Née Elizabeth Rigby ilk defa colloidon ve albumin baskılı fotoğrafın artistik problemleri hakkında açıklayıcı bir yazı yazmıştı.) Bu bildiri fotoğrafçılarda, fotoğrafta sanatın nasıl bir kavram olacağını göstermek için bir arzu doğurdu. Pek çok fotoğrafçı çeşitli negatiflerle kombine baskılar yaptılar. Bunlar çeşitli kompozisyonlardan ve üzerinde düşünülmüş ve tekniğin çok zorlaştırıldığı, hiçbir şeyi gizlemeyen ve fotoğrafın mekanik kapasitesini kullanan işler ortaya çıkardılar.

1855’te Paris’te düzenlenen bir sergide bir Alman fotoğrafçının, aynı portrenin biri rötuşlanmış, diğeri rötuşlanmamış iki halini sergiledi

Bunların en ünlüsü Oscar. G. Rejlanderin (79-by-41-cm) *The Two Ways of Life* (hayatın iki yolu)(1857),adlı çalışmasıdır. Gazetelerde teknik detaylar göz önünde bulundurulmasına rağmen fotoğrafın sanat yönü inkâr edildi. Fotoğraf 1857’de Manchester sanat hazineleri sergisinde“ahlaka aykırı” olan sol tarafı örtülerek sergilendi. Bu fotoğrafın bir kopyası prens Albert için, kraliçe Viktorya tarafından satın alındı⁴⁴.

Oscar Rejlander (1817- 1875), kompozisyonlarını oluştururken amaçladığı; sanatçılara, fotoğrafın ne kadar kullanışlı olduğunu göstermek ve sanatlarına yardımcı olarak kullanmalarını sağlamaktır.

---

⁴⁴ Robert Leggat agw.(2-2-2007)

Sadece detaylarda değil tüm kompozisyon taslaklarında fotoğraf efektlerini nasıl yönlendireceklerini göstermiştir. Ayrıca Rejlander, fotoğrafın plastik sanatlara benzerliğini de ortaya koymuştur⁴⁵.

Kraliyet himayesinde olmasına rağmen *The Two Ways of Life* (hayatın iki yolu)(1857) adlı fotoğraf hakkında İskoçya fotoğraf derneği (Photographic Society of Scotland -1856- 1873) üyeleri ikiye bölündüler, karşıtlar ve taraftarlar, bunun üzerine 1858'de İskoçya fotoğraf derneğinden ayrılan büyük bir grup1861'de Edinburgh fotoğraf derneğini (Edinburgh Photographic Society) kurdular.

Bu fotoğraf rejlander'e Royal fotoğraf derneği üyeliği ve Londra da saygınlık sağladı. Rejlander, Julia Margaret Cameron (1815 –1879)'un stüdyosunu ziyaret etti ve ondan çok etkilendi. Charles Lutwidge Dodgson "Lewis Carroll"(1832 – 1898) "Alice Liddel" (1858) kraliçe Viktorya döneminde çocuk kitapları çok ünlüydü. Çocuklarını kullanarak çok ünlü fotoğraflar çeken Dodgson'da Julia Margaret Cameron'un fotoğraflarından etkilenmişti.

Rejlander'in tekniği Henry Peach Robinson (1830 –1901)'u stümüle etti. Oda benzer kombinasyonlar denedi ve beş negatif baskıyla "fading away" adlı fotoğrafını üretti.(1858). Konu yavaş yavaş ölmekte olan bir genç kızdı. Fotoğraf konuyu çok acıklı bir biçimde yansıtıyordu. Beklide kameranın otantikliği de işin içine katarak ressam gibi hassas konuların fotoğrafta yansıtılmasıydı.

Fotomontaja tepki ise çok gecikmedi. Fransız Photographic Society üyelerini "bu yolla yapılmış fotoğrafları sergilemekten men ederken" Prens-Albert da bu tür "Üç kağıtçılara" karşı bir yönetmelik çıkartacaktır⁴⁶.

---

⁴⁵ M .Weaver, "Artistic Aspirations : The Lure of Fine Art", **A New History of Photograohy**. Michael Feizot(der.) içinde. Köln : Könneman. 1996, 184-195,s:187.

⁴⁶ Susan Weiley, "**Darling ofthe Decade**", ART News, Nisan 1989, s.143

2.1.1.2 PICTORIALİZM VE HENRY PEACH ROBINSON

Robinson fikirlerini açıklıkla ifade eden dernek üyesi oldu. Ve onun öğretileri, onun fotoğraflarından daha etkileyici oldu. İlk olarak 1869'da birçok baskısı ve çevirisi olan "*Pictorial Effect in Photography*" adlı kitabını yayımladı. Kitabını yazarken, bir resim kitabından kompozisyon formüllerini ödünç aldı ve bunların kullanımıyla artistik başarıya ulaşılabileceğini iddia etti. O, karanlığa karşı ışığın zıt kullanımının ve dengesinin önemini vurguladı. Kısa bir süre sonra fotoğrafçılar emülsiyonların üzerlerini boyamaya başladılar ve sanat fotoğrafları oluşturmaya devam ettiler. Ve tereddütler içerisinde bu yeni bağımsız estetik pozisyon kabul gördü. Hill, Adamson, Nadar, ve Cameron bu tekniği portrelerine hassas bir şekilde uyguladılar ve takdir edildiler.

"HIGH-ART akımının bu içe dönük tavrına karşın PICTORIALİST AKIM (1880 -1930)'ıda katı geleneksel resim kompozisyonlarını kullanmaktan öte sanatçının kendi yetenekleri ve bireyselliği önemlidir. "pictorial" görüntüde estetik içerikten – renk ve çizgilerin uyumu, kompozisyonun dengesi gerçeklerden daha önemlidir. Dünyevi konular estetik boyutta ele alınır ve estetik için ayrıntılar dahi ortadan kaldırılabilir"⁴⁷.

Pictoryalistlerin sanat-olarak-fotoğrafın en büyük destekleyicisi oldukları fikri 19.yüzyılda büyük nefretle karşılanmıştır. Bu tepki günümüze dek devam ederek, pictoryalistlerin diğer amaçlarının göz ardı edilmesine neden oldu. Temel eleştiri pictoryalizmin yeni çıkan her tekniğe ve yönetime dört elle sarılarak, tıpkı resim ve grafik sanatlarda olduğu gibi baskıların "el emeği" içermeleri şeklindeydi.

---

⁴⁷ Işık Özdal , "Mimari Fotoğraf Sanatı ve Düsseldorf Ekolü," deu.gsf-sinema-tv-fotoğraf, Y. Lisans tezi, İZMİR,1997s.44

Gum bikromat, kâğıt negatif, negatif in çizilmesi ve lekelenmesi ve benzeri birçok teknik şu mesajı verdiği sürece işlerini görüyordu: Ben, sanatçı olarak, bir makine değilim. Kamera, benim sadece hizmetkârımdır⁴⁸” felsefesiyle hareket ediyorlardı.

“Resimsellik” olarak da adlandırılan piktoryalizm, “resmin etkisi altındaki fotoğraf” veya “resme benzeyen fotoğraf” olarak tanımlanabilir. Sahnelerin daha duygusal olması için gerçeğinden uzak düzenleme ve pozlamalara giriştiler. Yüzyılın sonunda bu akım büyük tartışmalara neden oldu. 1860'larda İngiltere'de Oscar Gustav Rejlander ve Henry Peach Robinson tarafından savunulan "sanatsal fotoğraf" akımı zamanla gerilemiş ve önemini kaybetmiştir. Bunun nedenlerinden ilki kuru levhaların keşfi, ikincisi ise P. Henry Emerson'un fotoğrafın naturalistik yanı ile ilgili tartışmalarıdır.

2.1.2.4 NATURALİZM VE P. HENRY EMERSON

1886 yılında İngiltere'de yaşayan Amerikalı Doktor P. Henry Emerson (1856 – 1936), Londra'daki Camera Club'te fotoğraf konusunda bir konferans verir ve devrin sanatsal anlayışına saldırır. “Doğa”nın, sanatçının modeli olması gerektiğini ifade eder. O'nun için fotoğraf, karakalem, gravür vs. tekniklerden daha güçlüdür ve daha üstün bir anlatım gücü vardır. Ancak rengin eksikliği nedeniyle resim sanatının gerisindedir.

P. Henry Emerson, fotoğrafın, akademik zevke uygun süs yığınları altında boğulduğu bir dönemde yayımladığı "Naturalistic Photography" (1889) adlı yapıtıyla kendiliğindenliği ve doğala dönüşü savunmuştur. Bu yapıtında, fotoğrafı -tıpkı resim gibi- bir sanat olarak görüyordu. Rötüşa da, o dönemin modası olan üst üste negatif çekime de karşıydı.

---

⁴⁸ GeneThornton, "PostmodernPhotography: It doesn't look modernat all," ARTNews, Nisan1979, s.68

Doğu İngiltere'nin kırsal dünyasından huzur dolu, hiç bir fotoğraf hilesinin karışmadığı görüntüler veren, platin kâğıdı üzerine yüksek kaliteli baskılar bıraktı.

Emerson, çektiği İngiliz kırlarının soft-focus görüntülerini yedi fotoğraf albümünde toplamıştır. Çalışmalarını ve kuramını 1890 yılında, ressam Whistler'in etkisiyle, fotoğrafın doğasında zaten var olan ama Rejlander, Cameron ve Robinson gibi fotoğrafçıların etkisiyle yapaylaşan ve gittikçe sıradanlaşan, sonunda da bir kesimde vazgeçilen naturalistik yanın önemini yadsımıştır. Ortaya çıkardığı yapıtın adı da "Naturalistik Fotoğrafın Ölümü" olmuştur.

1898 yılında Emerson, "Naturalistic Photography" adlı yapıtının 3. baskısında fotoğrafın bir sanat olduğunu dahi yadsımış ve kitabın "Photography: a pictorial art" adlı bölümünün ismini "Photography: Non Art" olarak değiştirmişti.

Fotoğraf çevresindeki yükselme 1800'lerin ortalarında gelişmişti. Fakat 19.yy sonunda kameranın teknik açıdan kapasitesinin kullanımı, tam doğruyu yansıtmama, repredüksiyona artistik olanaklar çerçevesinde hizmet etme gibi şeyler yüzünden dernek üyeleri ve pek çok amatör fotoğraf dernekleri arasında anlaşmazlıklar ortaya çıkmıştır. Dernekler kendi aralarında ikiye bölünmüşlerdi. Kimileri kameranın dünyayı olduğu gibi fotoğraflamasını öngörürken, kimileri empresyonistik ve ekspresyonistik dönüşümleri yakalama tarzını benimsemiştir.

1891'deki Royal fotoğraf derneğinin sergisinde görüş ayrılıkları iyice su yüzüne çıkmıştır. Sergide H.P.Robinson'un önce High-Art akımı içinde olduğu ve sonrada inandığı ve uyguladığı yirmi sekiz yıl etkisini sürdüren resim kurallarına ve Robinson'un etkilerine karşı tepkidir. Henry Peach Robinson o dönemde aynı zamanda derneğin başkan yardımcısıydı, kızgın bir şekilde bu çevreden ve kraliyet fotoğraf derneğinden ayrılmıştır.

Empresyonist fotoğraf İngiliz fotoğrafçı George Davidson,(1856–1930) keskinliği yumuşatılmış fotoğrafın daha güzel olduğunu savunmuş ve Robinson tarafından desteklenmiştir. Ertesi yıl bu tanıma uygun dokulu kâğıt kullanarak ilk empresyonist fotoğraf sergisini açmıştır.

Davidson; Emerson'un kuramsal sınırlarını aşmış, kesin, belirgin ve net fotoğrafik görüntüye karşı çıkmıştır. Amacı, fotoğrafta mevcut resimsi yanın olmadığı, kesinliği ve fotoğrafik manzaraların donukluğunu düzeltmektir. Robinson'un istifasını Davidson'un istifası izledi. 1891'de gerçekçi ve izlenimci fotoğrafa yoğunlaşanlar kraliyet fotoğraf derneğinden ayrılarak birkaç ay sonra Davidson, Robinson, Alexander Keighley, (1861–1947)Robert Demachy,(1859–1937) J.Dudley Johnston (1868- 1955) “Linked Ring Brother Hood”(1892–1910) derneğini kurdular. İlk sergilerini 1893 Kasım ayında açtılar.

Ve üç yıl içerisinde önde gelen Fransız, Avusturya'lı ve Amerika'lı fotoğrafçılar bu derneğe üye olarak, ürünlerini 1914'e kadar en önemli fotoğraf olayı sayılan Londra sergisinde sergilemişlerdir. Bu sergi örnek alınarak Viyana, Hamburg, Paris ve Berlin'de sergiler düzenlenmiştir. Ünlü üyeleri arasında Frank Sutcliffe(1853 -1941), Frederick Evans (1852- 1943), Paul Martin (1864- 1944), ve Alfred Stieglitz (1864 –1946) vardır. Kullandıkları yöntemler; iğne deliği kameralar, negatifler üzerinde oynama, karbon baskı metodu, samur fırça ya da kalemle müdahale ediyorlardı.

2.1.2.4 .FOTO- SECESSION VE PİCTORİALİZM

1900'lü yılların başlangıcı erken modernizmin başladığı yıllardır. Bu dönemde sanat ve teknolojiye pek çok yenilikler girmektedir. Gökdenenler, otomobiller, uçaklar, fabrikalar, baskı makineleri insanların hayatına girmeye başlamıştı. Fotoğraf teknolojisindeyse küçük ve kullanışlı kamera ve filmler, hızlı, keskin kaliteli objektifler, pankromatik hızlı filmler, hız kontrolü, “gaslight kâğıtlar fotoğrafçılar tarafından kullanılmaya başlamıştı.

Sanat stil ve hareketleriye- Post-Impressionism (1885) Cezanne- Fauvism (1905) “wild beasts” Matisse (kısa süreli)- Kübizm (1907) Braque ve Picasso- Abstraction (1910) Kandinsky- Expressionism (1908) Alman (Fauvist lerdan etkilenmişti)- Futurism (1909) Marinetti – İtalyan (zaman ve hareket)- Dada (1916) Duchamp, ManRay, Ernst (anti sanat) akımlarını içeriyordu.

Fotoğraf sanatında ise,- Pictorialism (1890'lar) içerisinde yer alan Robinson, Coburn, Kasebier, Steichen, Stieglitz, Demachy, ve Photo-Seccession (1902) içerisinde yer alan Stieglitz, Steichen, Coburn gibi sanatçılar ve sanat akımları yer alıyordu.

1900'lerin başlarında, büyük heyecanla piktoryalizm içerisinde yer alan yaratıcı fotoğrafçılar, gerçeklerden, kaçma teşebbüslerinin genellikle başka sanatların yüzeysel etkilerini taklitle sonuçlandığını algılamışlardı. Bunlar, birer birer piktoryalizmden ayrılarak bağımsız olarak çalışmaya başladılar⁴⁹.

Bu fotoğrafçıların bir kısmı aynı zamanda Linked Ring Brother Hood üyesiydi. Zaman içerisinde Linked Ring Brother Hood Derneği üyeleri arasında fotoğrafın nasıl olması gerekliliği sorusuyla ilgili görüş farklılıkları ortaya çıkmış ve bunun üzerine, Amerika da 1902'de ise Alfred Stieglitz önderliğinde photo-seccession (grup- 291) grubu oluşturulmuştur. Ünlü üyeleri arasında Edward Steichen (1879–1973), Clarence Hudson White (1871- 1995), Gertrude Kasebier (1852- 1934), ve Alvin Langdon Coburn (1882 – 1966) vardır.

Photo-Seccession aynı zamanda topluluğun galerisinin bulunduğu binanın numarası olan 291 ismi ile de anılır. Photo-Seccession'ın kuruluş bildirisinde amaçları şöyle özetleniyordu; “pictorial fotoğrafa sadık kalmak için tüm Amerikalılar hep beraber el ele. Onun hak ettiği sanat payesine ulaşana dek bu işe gönül vermiş tüm insanlar, kulüp üyeleri ve diğer fotoğrafçılarla beraber sergiler düzenlemek...” Bildirinin amaçları Londra'daki Linked Ring Brother Hood ile benzerlik göstermektedir⁴⁸. Gruptakilerin çoğu ayrıca Linked Ring Brotherhood'un da üyesiydiler. Photo-Seccession'a da Linked Ring Brotherhood'ta olduğu gibi sadece davetle üye olunabilmekteydi.

---

⁴⁹ Gene Thornton, age, s.67

Camera Work (1903- 1917) Photo-Seccession'nın, Stieglitz tarafından yönetilen yayınıydı. Ve fotoğraf sanatının en önemli yayınlarından bir tanesiydi. Bu dönemde yine topluluğun Gallery 291 adında bir galerisi vardı ve bu galeri (The Linked Ring (1892 -1909) Londra-merkezli Pictorialist fotoğrafçıların uluslararası fotoğraf sergisi, 1910, Albright Gallery, Buffalo, NewYork Avrupa ve Amerikalı Pictorialist fotoğrafçıların en büyük ve en son sergisi açılmıştı ve büyük ses getirmişti. The Armory Show, 1913, New York City, Avrupalı modernistlerin sergisi- gibi), önemli sergilere ev sahipliği yapıyordu. 1913 yılında Stieglitz tarafından 291 galerisinde gerçekleştirilen *Tek Adam Sergisi* Resimsel fotoğrafın dönüm noktalarından biridir. Stieglitz önceki dönemlerde kendisi tarafından da sıkça uygulanan düzenleyici tekniklerin bir köşeye atılıp “fotoğrafın müdahale edilmeden de tüm doğallığı ile sanatçının duygularını yansıtabileceğini söylemiştir⁵⁰”.

1908'de İngiliz Pictorialistler ve Photo Seccessionist'ler arasındaki ilişki bozuldu. O sene çağrılı sergilere, Amerikan fotoğrafına yakın Linked Ring üyeleri alınmadılar. 1910'da Linked Ring'in çağrılı sergisi, Londra sergisiyle yer değiştirdi. George Davison gibi üyeler bunun dışında bırakıldı. Çok kısa bir süre açıkta kalan Linked Ring üyeleri, Londra çağrılı sergisiyle rekabet edecek başka bir grup olan "London Seccession"ı kurdular..

Pictorialism akımının en önemli topluluğu Photo-Seccession'dur. Bunda, o dönemde sanat başkenti unvanının Paris'ten New York'a geçmesi ve topluluğun bu yeni başkentte kurulmuş olması etkili olmuş olabilir ama asıl neden 1917 yılına kadar düzenli olarak yayımladıkları ve bu akımın en önemli eserlerinin portfolyolar halinde yayımlandığı Camera Work dergisidir.

---

⁵⁰ Peter pollack, “**the Picture history of photography**”, Harry M.Abrams Inc. Publishers N.Y.,1958, s.260-269

Topluluğun galerisi 291’de, dönemin Avrupa avan- gard ve Amerika Modern sanatçılarının çalışmaları sergilenir. Galeride sadece fotoğrafçılar değil ressamalarda yer alırlar ve bu ressamların pek çoğu Amerika’da ilk kez 291’de sergilenilenirler. Bu isimler Picasso, Cézanne ve Matisse gibi Photo-Seession’u da etkileyen isimlerdir. Galeride aynı zamanda Stieglitz’in yeni fotoğraf akımının eserlerine yer verilir. 1917’de Stieglitz, American Place açıldıktan sonra Gallery 291’i kapattı.

Camera Work dergisi, fotoğrafın sanatçının kendisini ifade etmesinde bağımsız bir araç olduğu iddiasını pekiştirir. Derginin her sayısı ayrı bir fotoğrafçıya ayrılmakta ve dergide basılan fotoğraflar foto gravür tekniği ile çoğaltılmaktaydı. Bu teknikte fotoğraflar mürekkep ile kusursuz bir şekilde basılıyordu. Bu teknikle dergide yer alan fotoğraflar Platin, gum biyokromat ve jelatin-gümüş baskılar ile basılan orijinal fotoğraflardan daha etkili sonuçlar ortaya çıkıyordu. Elle işlenen ve mürekkep kullanılarak yapılan gravür kopyalar uzun uğraşlar gerektirmesine rağmen akıl almaz sonuçlar vermekteydi⁵¹.

Camera Work dergisinin 1903 tarihli birinci sayısında E. Steichen şunları söylemişti: "Aslında her fotoğraf başından sonuna sahtedir. Pratik olarak tamamıyla manipüle edilmemiş, özellikten uzak bir fotoğrafın çekilmesi mümkün değildir."

1904 yılında "Resim Etkisindeki Uluslararası Fotoğrafçılar Derneği"nin kurulmasına başlangıç oluşturur. Kuruluşun görevi, fotoğrafın resimsi yeteneklere sahip ama bağımsız bir ifade aracı olarak geliştirilmesidir.

Pictorial fotoğrafın ilk dönemi Gertrude Kasebier gibi isimlerin fotoğraflarında görülebilen gum-biyokrom baskı ve benzeri karanlık ada tekniklerinin sıkça kullanıldığı dönemdir. İlk dönem resimselci çalışmaları tek bir kopyadan eserlerdi. Karanlık odada müdahale edilerek üretilen fotoğraf çoğaltılamıyordu. Sanatçı tarafından yapılan müdahalenin ikinci defa aynı şekilde gerçekleşmesi mümkün değildi. İlk dönem resimsel gerçekçi çalışmalar ise daha çok sanatçının resim ve heykel gibi sanatların analogisi olarak görülebilir.

---

⁵¹ P.C Bunnell, "Towards New Photography, Renewals of Pictorialism", A New History of Photography. Michael Frizot(der.) içinde. Köln : Könneman. 310-326,1996, s:317.

İkinci dönem fotoğrafı ise daha çok modernizme eşdeğer gördükleri metropol görüntüleri üzerinde çalışmışlardır. İkinci dönem fotoğrafları çoğaltılabilen, çok nadir müdahale edilen fotoğraflardı⁵².

Pictorialism akımı I.Dünya Savaşı'nın son yıllarında Camera Work dergisinin de kapanmasıyla birlikte ortadan kalkar. Camera Work'ün 1917 yılında yayımlanan son sayısı olan, ellinci sayısı doğrudan gerçekçi olarak adlandırılabilir bir tarzda fotoğraflar çeken Paul Strand'a ayrılır. Bu değişimin en önemli nedenlerinden biri 1915'te Stieglitz'in optik ve kimyasal efektlerini terk edip doğrudan saf müdahalesiz fotoğraf anlayışına geri dönmesidir. Bu tarihten sonra Stieglitz'in fotoğraflarında doğrudan gerçekçi fotoğraf yaklaşımını sergiler. Bu yaklaşımın dışına sadece bir projesinde çıkmıştır. Bu da bir dizi Bulut fotoğrafından oluşan *Eşdeğerlilik* adlı soyut fotoğraf çalışmasıdır.

“Camera Work dergisinin 1917 yılında kapanmasının diğer önemli nedenleri derginin maliyetinin yüksek olması ve akımın fotoğrafçıların kullandığı baskı tekniklerinin özellikle nadir bulunan bir materyal olan platin gibi, pahalı teknikler gerektirmesi ve fotoğrafın artık tüm diğer sanatlardan farklı bir sanat dalı olduğu, resimsel fotoğrafın resme benzeme uğraşından öte pek de bu bağımsızlığa denk düşmediği görüşünün yaygınlaşmasıdır”⁵³.

Photo-Secession topluluğu ve benzer topluluklarının önemi, öncü pictorialist fotoğrafçılardan esinlenerek fotoğrafın gerçekliğine müdahale edip, gerçekliğin yeniden kurgulanması yönünde çalışmalar yaptılar ve direkt olarak ışığı kullanarak yumuşak geçişler sağladılar.

Amatör fotoğrafçılardan oluşan bu topluluklar fotoğrafın elli yılı aşkın süreden beri sistematik olarak kullanımıyla gerçekliğin tam olarak ele geçirildiğine inanmaktadırlar. Bu topluluklar ayrıca 1839 yılında Arago tarafından öngörülen, fotoğrafın bilim alanında kullanılmasını içeren programın neredeyse gerçekleştiğini

---

⁵² C. Peterson,, **Camera Work : Process & Image**, Minneapolis : The Minneapolis Institute of Artss: (1985)s.10

⁵³ P.C., Bunnell, “**Towards New Photography, Renewals of Pictorialism**”, A New History of Photograohy. Michael Frizot(der.) içinde. Köln : Könneman. 310-326 (1996)s:318).

görmüşlerdir. Fotoğraf çeşitli bilim dallarına, optiğe, astronomi ve fotometriye hizmet etmiştir⁵⁴.

“Genel olarak pictorialistler mutlak gerçekliğin, fotografik gerçekliğin özgün kalitesi sayesinde fotoğraflandığına inanılmaktadır. 19.yy toplumu da tıpkı resimsel gerçekçilerin savunduğu haliyle fotoğrafın detayları, görünür kılmadaki üstünlüğüne inanmaktadır. Bunun yanı sıra bazı kafalarda ise bu niteliksel üstünlüğün niceliksel kusursuzluk ve bütünlük yanılması yaratabileceği düşüncesi hâkimdi. Eğer fotoğraf çok sayıda küçük detayı gösterebiliyorsa, kolayca pek çok nesneyi bir araya getirip yeni bir anlam yaratmak için gerçekliği bir bütün halinde düzenleyebilirdi”⁵⁵.

“20.yüzyılın başlangıcında, Alfred Stieglitz ve Paul Strand (1890-1976), soft-focus, kasvetli ışık ve tonlama tekniklerini “artistik etki” sağlamak amacıyla kullanan piktoryalizmi bırakarak doğrudan ve süssüz bir dünyayı kucakladılar.

---

⁵⁴ C., Peterson, Camera Work: **Process & Image**, Minneapolis: The Minneapolis Institute of Arts: (1985)s-31-32.

⁵⁵ Tolga Hepdinçler- ilef.ankara.edu.tr/**fotograf**/bolum.php?bodb=451&alt=1 – (2.3.2007)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OSMANLI İMPARATORLUĞUNDA VE CUMHURİYET TÜRKİYE’İNDE AMATÖR FOTOĞRAF DERNEKLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

3.1.OSMANLI İMPARATORLUĞUNDA DERNEKLERİN GELİŞİMİ

Anadolu medeniyetlerindeki ahilik teşkilatı, Osmanlı İmparatorluğu’ndaki vakıflar, dini cemaatler, loncalar, Türkiye Cumhuriyeti’ndeki dernekler, meslek örgütleri ve sendikalar gibi topluluklar sivil toplum geleneğini oluşturmuşlardır.

On dokuzuncu yüzyılın başında İsmail Ferruh Efendi’nin başkanlığında kurulan ve 1826’da İkinci Mahmud Han tarafından Yeniçeri Ocağı ve Bektaşî tekkeleriyle birlikte kapatılan Beşiktaş Cemiyet-i İlmiyesi, o dönemdeki bilimsel gelişmeleri takip etmek için kurulmuştu.

Cumhuriyet öncesi dernek kurma hak ve özgürlüğü ilk kez meşrutiyet sonrasında 120. maddeyle anayasaya girmiştir. Bu dönemde “cemiyet” sözcüğü ceza yasasında yıkıcı örgüt anlamında kullanılıyordu. Tanzimat öncesi ve sonrasında hukuksal metinlerde “ cemiyet terimi” genellikle olumsuz anlam içermekteydi. Ceza kanunname-i Hümayununda “cemiyet” yasaklanmış bir amaçla bir araya gelen insan topluluğu anlamında kullanılmıştır.

II. Meşrutiyet sonrası 1860’lı yıllarda fiili bir çerçevede bir olay olarak görülmeye başlanacaktır.

Ancak ilk dernekler 1856’da kırım savaşı sonrası kurulmuştur. 13 şubat 1856 tarihinde müttefik devletlerin hekimleri İstanbul tıp derneği (Societe Medicale de Constantinople) adlı bir dernek kurmuşlardır⁵⁶.

---

⁵⁶ A. N. Yücekök, İ. Turan, M. Ö. Alkan, **Tanzimattan Günümüze İstanbul'da STK'lar** Tarih Vakfı Yayınları 1998,s.148

Daha sonra padişah'tan alınan bir irade ile bu dernek Cemiyet-i Tıbbiye-i Şahane adını almıştır. Bir süre sonra kurulan Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye adlı ilk Müslüman-Türk derneği ile etkinliklerini günümüzde de sürdüren ve o dönemde kurulan Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye (Darüşşafaka Cemiyeti) 30 Mart 1863 tarihinde Padişah fermanı ile **"aceze-yi eytam ve etfal-i müslimenin talim ve terbiyeleri için" Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye** (İslam Okutma Kurumu) de kuruluş niyetini içeren dilekçeyi padişaha sunacak ve izin alacaklardır⁵⁷.

1865'te İstanbul'da Belgrad Ormanlarında gizlice yapılan bir toplantı, Yeni Osmanlılar Cemiyeti'nin ilk kuruluş teşebbüsü sayılabilir. Bu teşebbüsün Bâbîâli hükümetince öğrenilmesi üzerine, cemiyetin başında bulunanlar Avrupa'ya kaçtılar ve İtalyan Carbonari (Karbonari) Teşkilâtını model alarak 1868'de Pâris'te Yeni Osmanlılar Cemiyetini kurdular.

Osman Arslan'a göre; "19. yüzyılda yasalar önünde eşit ve özgür olma istemlerinin yanı sıra serbest piyasa ekonomisini destekleyen Jön Türkler ile yeni sivil toplum aktörleri sahneye çıkmıştır. Bu dönemde Osmanlı'da kurulan siyasi partiler, ekonomi örgütleri Osmanlı burjuvazisinin ortaya çıkmasına neden olmuştur"⁵⁸.

1877'de beyaz üzerine kırmızı hilâl bayrak sembol kabul edilerek Osmanlı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti kuruldu. 1923'te Türkiye Hilâl-i Ahmer Cemiyeti, 1935'te Türkiye Kızılay Derneği adlarını aldı.

Bu dönemde dernek kurma ve örgütlenme padişahın ve diğer yöneticilerin inisiyatifindedir. II. Abdülhamit döneminde dernekler konusunda biri dönemin ortalarında, diğeri ise sonlarına doğru iki kez kesin yasaklamalar getirilmiştir.

---

⁵⁷ ⁵⁶ <http://www.darussafaka.org> (2-2-2007)

⁵⁸ Osman Arslan; **Sivil Toplum ve Türkiye Gerçeği**, Bayrak Yayıncılık, İstanbul. 2001s.63

II. Meşrutiyetin ilanından hemen sonra daha cemiyetler kanunu çıkmadan pek çok derneğin kurulduğu bilinmektedir. Bu dernekler 1901 tarihli Fransız dernekler kanunundan esinlenerek hazırlanan ve 16 Ağustos 1909 tarihinde kabul edilen Cemiyetler kanunu ile hukuksal bir çerçeve ve meşruiyet kazanacaktır.

Bu yasa ile bugüne dek süren derneklerin yapısı ve işleyiş kuralları ortaya konmuştur. Ulusun kurtuluş ve bağımsızlık mücadelesinde Anadolu'nun çeşitli yörelerinde kurulmuş olan dernekler 4 Eylül 1919 tarihli Sivas Kongresi'nde *Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti* adı altında birleşerek ülkenin geleceğini tartışmış ve ayrıca CHP'nin kuruluşuna uzanan ilk kurultay olarak kayıtlara geçmiştir.

Kaynaklara göre Osmanlıda döneminde herhangi bir amatör veya profesyonel fotoğraf derneğine rastlanmamıştır.

3.2 CUMHURİYET TÜRKİYESİ'NDE AMATÖR FOTOĞRAF DERNEKLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

3.2.1 CUMHURİYET TÜRKİYESİ'NDE İLK KURULAN AMATÖR FOTOĞRAF DERNEĞİ

“Cumhuriyetin kurulmasıyla 1924 Anayasası dernek kurma özgürlüğünü tanımıştır. Çok Partili yasama geçiş deneyimleri, Medeni Hukukun Kabulü, Halifeliğin kaldırılması, Eğitim ve Öğretim Birliğinin sağlanması, Millet Mektepleri, Halkevleri, Halkodaları, Köy Enstitüleri ve Kadınlara Seçme ve Seçilme hakkının verilmesi gibi pek çok düzenleme ile bu durum yetkin bir düzeye taşınmaya çalışılmıştır. Partilerin, sendikaların örgütlenmesini, özgür basın ve düşüncelerin özgürce ifade edilmesini benimseyen Mustafa Kemal Atatürk, bu yaklaşımlara yönelik uygulamaları yaşama geçirmeye girişse de, bazı olumsuz gelişmelerden dolayı beklenen sonuçlar alınamamıştır”⁵⁹.

---

⁵⁹ Ahmad Feroz , **Modern Türkiye'nin Oluşumu**, Çev. Y. Alagon, Sarmal Yayınevi, İstanbul. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, 1995,s.84

Türk fotoğrafında örgütlenme çabaları ve ilk fotoğraf çalışmaları Halkevlerinde başlamıştır. Fotoğraf tarihimize önemli katkılarda bulunmuş birçok kişi halkevlerinde açılan kurslardan yetişmiştir. Halkevlerinin kapanması ile boşlukta kalan insanlar daha sonraları kurulacak olan pek çok dernek de kurucu olarak görev almışlardır.

Türkiye de amatör fotoğraf dernekçiliği, fotoğrafımıza çok emeği geçmiş Şinasi Barutçu ile başlar. Onun önderliğinde 14.01.1949'da derneğin kuruluşu için başvurulur ve 03.06.1950 Ankara Valilik onayı alınır, böylece Ankara'da TAFK (Türkiye Amatör Foto kulübü) kurulmuş olur. Kurucu üyeleri; Şinasi BARUTÇU, Cemal SOBUTAY, Affan EGEMEN, Güzide ALPAR, Alâeddin ALPAR, Behzat SİLAHDAR-OĞLU, Fazıl ÖNAL, Hakkı AFYONCULAR, Suat ERTEN, Zeki ÇİF'ten oluşmuştur. Dernek 1958 Yılında FIAP' a üye oldu; 1967 yılında dernek İstanbul'a nakledildi. İlk ve Son Başkanı Şinasi BARUTÇU' dur. Derneğin kapanış tarihi; 1975'dir.

Şinasi Barutcu (1906-1985) yurt dışında eğitim görerek 1932'de, Gazi Eğitim'de "Yazı, Grafik sanatlar ve Fotoğraf" öğretmeni olarak göreve başlar. Halkevlerindeki çalışmalara katılır. Kamu kuruluşlarında fotofilm merkezleri kurar. Sergiler, yarışmalar düzenler. 1945'de ilk dergiyi çıkarır. 1955'de ilk renkli sergiyi açar. Barutçu'nun dış ilişkileri ve yurt içindeki hareketliliğini koruyan TAFK 1958 yılında FIAP'a üye olur. Daha sonra Şinasi Barutcu'nun önerileri ile 1959 yılında Trabzon'da Amatör Foto Kulübü kurulur. Şinasi Barutcu'nun 1973 yılında kaleme aldığı notlardan yeni dernek kurma çabalarının altında "Türkiye Foto Dernekleri Milli Federasyonu" kurma isteği ve özlemi vardı⁶⁰.

---

⁶⁰ Mehmet BAYHAN ,**Yazılarla Fotoğraf-1978-1990**,(Miliyet Sanat Dergisi, 1 Haziran 1989-sayı 217) ege yay.s.148

3.2.2 TÜRKİYEDE İLK AMATÖR FOTOĞRAF DERNEĞİ KURUCUSU; ŞİNASI BARUTÇU

Şinasi Barutçu (1906 -1985) 1906 da İstanbul'da doğdu. 1920 de Resne Fotoğrafhanesi'nin karanlık odasında bir yıl çalıştıktan sonra, İstanbul Muallim Mektebine girdi. 1926 da resim öğretmeni oldu. 1928 yılında Almanya'ya eğitime gitti ve orada fotoğraf kulüplerine üye oldu. İsveç'te mesleği ile ilgili kurslar gördü. 1932 de yurda dönerek, Gazi Terbiye Enstitüsüne, grafik ve fotoğraf öğretmeni olarak tayin edildi. Otuz yıl burada çalıştı. Okul yönetimine fotoğrafın bir sanat dalı olduğunu kabul ettirdi ve ders olarak okunmasını sağladı. 1936'da Olimpiyat fotoğraf yarışmasında ikinci, Ankara Halk Evleri'nin yarışmasında üç yıl birincilik ödülü aldı. 1945 yılında Safder Surel ile birlikte "Amatör ve Profesyonel'in Foto Dergisi" adıyla dergi çıkarttı. 1936 da olimpiyatlarını fotoğraflamak üzere Berlin'e gitti. 1945 de Cilo ve Gelyaşın dağlarının zirvelerine çıkarak geniş bir koleksiyon hazırladı. 1947 de fotoğraf konuşmaları adlı kitabı yayımladı.

1949'da Ankara'da arkadaşlarıyla TAFK (Türkiye Amatör Foto Kulübü) adıyla Türkiye'nin ilk fotoğraf derneğini kurdu. 1953 de Amerikan Hükümetinin davetlisi olarak fotoğraf araştırmaları için Amerika'ya gitti. 1954 yılında Dia, Film, ve Kısa notlar adlı kitapları yayımlandı.

1955 yılında Adana'da (30x40 cm) Türkiye'nin ilk renkli fotoğraf sergisini açtı. 1957 de film seslendirmek üzere tekrar Amerika'ya gitti. 1958 de TAFK, FİAP üyesi oldu. 1959 da onun yardımlarıyla Amatör Foto Kulübü-Trabzon kuruldu. 1961 den sonra öğretmenliğe İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsün de devam etti. İFSAK'a üye oldu ve başkan seçildi. 1967 senesinde Atatürk Eğitim Enstitüsü Foto Kulübünü kurdu ve başkanlığını yaptı. 1970 de emekli oldu. 1972 ve 1978 arasında yurt içi ve yurtdışı gezi ve sanat çalışmalarını aralıksız sürdürdü. 1975 yılında oğlu ile birlikte "Fotografide Kompozisyon" adlı kitap çıkarttı.1978 de 1921'den itibaren yapmış olduğu sulu boya çalışmalarını sergiledi. 1981 de ikinci suluboya sergisini Urart sanat galerisinde açtı. 1985 de doğduğu yer olan İstanbul'da yaşama veda etti.

3.4 2006 YILINA KADAR KURULMUŞ OLAN AMATÖR FOTOĞRAF DERNEKLERİ

Sayın Vedat Osmanoğlu'nun araştırmasına göre 2006 yılına kadar Türkiye Cumhuriyet'inde elli beş (55) fotoğraf derneği kurulmuştur. Bunlar;

1. TAFK-Türkiye Amatör Foto KulübüANKARA-İSTANBUL
Kuruluş Tarihi 14.01.1949 Kapanış Tarihi1975
2. TAFK-Trabzon Amatör Foto Kulübü, TRABZON Dernek Kod No: 61-002-037 Kuruluş Tarihi 01.01.1959 Kapanış Tarihi 27.04.1984
3. İFSAK-İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Kulübü, İSTANBUL
Kuruluş Tarihi 29.11.1959
4. AFAK-Adapazarı Fotoğraf Amatörleri Kulübü Derneği, SAKARYA
Dernek Kod No: 54-002-062 Kuruluş Tarihi 08.11.1973 Kapanış
Tarihi17.12.1974
5. TFKD-Trabzon Foto Kulübü Derneği, TRABZON Dernek Kod No: 61-001-016 Kuruluş Tarihi 01.06.1973 Kapanış Tarihi27.04.1984
6. Ankara Amatör Fotoğrafçılar Derneği, ANKARA. Dernek Kod No: 06-009-054 Kuruluş Tarihi 13.07.1973 Kapanış Tarihi17.04.1974
7. Amatör Fotoğrafçılar Birleşme ve Dayanışma Derneği, İÇEL. Dernek Kod No: 33-004-009, Kuruluş Tarihi 02.09.1975 31.01.1985
8. AFSAD-Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği, ANKARA. Dernek Kod No: 06-020-112, Kuruluş Tarihi 17.04.1977
9. Kocaeli Amatör Fotoğrafçılar Derneği, KOCAELİ Dernek Kod No: 41-005-137 Kuruluş Tarihi 21.04.1977, Kapanış Tarihi31.08.1979
10. Gölcük Fotoğrafçılığı Sevenler Derneği, GÖLCÜK Dernek Kod No: 41-005-122 Kuruluş Tarihi 25.08.1977 Kapanış Tarihi08.03.1994

11. BASAF-Balıkesir Sanat Fotoğrafçıları Derneği, BALIKESİR Dernek
Kod No: 10-007-179, Kuruluş Tarihi 05.11.1977 Kapanış Tarihi 18.09.1984
12. FOTOS-Fotoğraf Sanatçıları Derneği, İSTANBUL. Dernek Kod No: 34-028-
066 Kuruluş Tarihi 08.02.1978
13. AFAD-Adana Fotoğraf Amatörleri Derneği, ADANA. Dernek Kod No: 01-
009-145 Kuruluş Tarihi 23.02.1979
14. E-FOT -Edirne Fotoğraf Sanatı Derneği, EDİRNE. Kuruluş Tarihi 10.01.1980
15. KASK-Kocaeli Amatör Sanatçılar Derneği, KOCAELİ.1980
16. AY-FOD-Ayvalık Fotoğraf Sanatçıları Derneği, AYVALIK. Dernek Kod No:
10-011-017 Kuruluş Tarihi 26.11-1984 Kapanış Tarihi 30.11.1987
17. FOTOGEN- Fotoğraf Sanatı Derneği, İSTANBUL. Dernek Kod No: 34-035-
005 Kuruluş Tarihi 06.03.1985
18. SAMFAD- Samsun Fotoğraf ve Video Sinema Amatörleri Derneği ,
SAMSUN Dernek Kod No: 55-009-026 Kuruluş Tarihi 29.01.1986
Kapanış Tarihi 30.07.1990
19. İFOD-İzmir Fotoğraf Sanatçıları Derneği, İZMİR. Kuruluş Tarihi 1986
20. BUFSAD-Bursa Fotoğraf Sanatçıları Derneği., BURSA. Kuruluş Tarihi 1986
21. MFD-Mersin Fotoğraf Derneği, İÇEL. Kuruluş Tarihi 06.03.1987
22. FOTO-FORUM- Trabzon Fotoğraf Sanatı Derneği, TRABZON. Dernek Kod
No: 61.010.176 Kuruluş Tarihi 27.11.1987
23. ANFAD- Antalya Fotoğraf Amatörleri Derneği. ANTALYA. Kuruluş Tarihi
1988
24. GAFSAD- Gaziantep Fotoğraf Sanatı Derneği, GAZİANTEP. Kuruluş Tarihi
1989

25. ÇAFD-Çanakkale Fotoğraf Derneği, ÇANAKKALE. Dernek Kod No: 17-007-002 Kuruluş Tarihi 22.01.1990
26. OFSAD-Ordu Fotoğraf Sanatçıları Derneği, ORDU. Dernek Kod No: 52-008-054 Kuruluş Tarihi 10.05.1991 Kapanış Tarihi 11.12.1992
27. FOTSAD- Manisa Fotoğraf Sanatı Derneği, MANİSA. Dernek Kod No: 45-012-135 Kuruluş Tarihi 30.09.1991 Kapanış Tarihi 08.06.2001
28. EFOS- Erciyes Fotoğraf Sanatı Derneği, KAYSERİ. Kuruluş Tarihi 1999
29. AYFAD- Aydın Fotoğraf Amatörleri Derneği, AYDIN. Dernek Kod No: 09-009-175. Kuruluş Tarihi 30.07.1992 Kapanış Tarihi 29.12.1996
30. KAFSAD-Karacabey Fotoğraf Sanatı Derneği, Karacabey-BURSA. Dernek Kod No: 16-020-030 Kuruluş Tarihi 01.10.1992 Kapanış Tarihi 14.07.1997
31. OFSAD- Ordu Fotoğraf Sanatçıları Derneği, ORDU. Dernek Kod No: 52-008-142. Kuruluş Tarihi 10.01.1992
32. FSK-Fotoğraf Sanatı Kurumu Derneği, ANKARA. Kuruluş Tarihi 1994
33. EFSAD -Eskişehir Fotoğraf Sanatı Derneği, ESKİŞEHİR. Kuruluş Tarihi 1995
34. BANFAD-Bandırma Fotoğraf Amatörleri Der., BANDIRMA. Dernek Kod No: 10-016-022 Kuruluş Tarihi 04.04.1995
35. OSFAD-Osmaniye Fotoğraf Amatörleri Der., OSMANİYE. Dernek Kod No: 80-001-171 Kuruluş Tarihi 19.06.1995 Kapanış Tarihi 30.09.2000
36. SİFAD-Sinop Fotoğraf Sanatçıları Derneği, SİNOP. Dernek Kod No: 57.004.036 Kuruluş Tarihi 21.07.1995
37. KONFAD -Konya Fotoğraf Amatörleri Derneği, KONYA. Dernek Kod No: 42-025-159 Kuruluş Tarihi 09.02.1996

38. KUF SAD -Kuşadası Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği, KUŞADASI-AYDIN. Dernek Kod No: 09-011-170 Kuruluş Tarihi 05.12.1996 Kapanış Tarihi 18.08.1999
39. MAFSAD-Malatya Fotoğraf Sanatı Derneği, MALATYA. Dernek Kod No: 44-007-130 Kuruluş Tarihi 08.08.1997 Kapanış Tarihi 25.06.1998
40. Tokat Amatör Fotoğrafçıları ve Ressamları Geliştirme ve Yaşatma Derneği, TOKAT. Dernek Kod No: 60-008-151 Kuruluş Tarihi 20.10.1997 Kapanış Tarihi 11.03.2001
41. YAFOSAD-Yalova Fotoğraf Sanatı Derneği, YALOVA. Dernek Kod No: 7-7-002-186 Kuruluş Tarihi 13.04.1999 Kapanış Tarihi 26.11.1999
42. BASAF-Balıkesir Sanat Fotoğrafçıları Der., BALIKESİR. Dernek Kod No: 10-018-073 Kuruluş Tarihi 18.05.1999
43. BARFAD-Bartın Fotoğraf Amatörleri Derneği, BARTIN 74-002-150 Kuruluş Tarihi 21.03.2001
44. ZEYFOD-Zeytinli Fotoğraf Sanatı Derneği, Zeytinli-EDREMİT-BALIKESİR Dernek Kod No: 10-019-043 Kuruluş Tarihi 19.06.2001
45. GİFAD-Giresun Fotoğraf Sanatı Derneği, GİRESUN Kuruluş Tarihi 2001
46. SAMFAD-Samsun Fotoğraf Sanatı Derneği, SAMSUN. Dernek Kod No: 55-017-177. Kuruluş Tarihi 02.02.2002
47. BURFOD-KÖRFEZ FOTOĞRAF SANATÇILARI DERNEĞİ, EDREMİT. Dernek Kod No: 10-019-150 Kuruluş Tarihi 24.09.2002
48. EFSA- Ege Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği, İZMİR. Dernek Kod No: 35-040-012 Kuruluş Tarihi 03.04.2003
49. TFSF-FOTOĞRAF SANATI FEDERASYONU İZMİR Dernek Kod No: 41-019-001 Kuruluş Tarihi 30.05.2003

50. ŞUF SAD- Şanlıurfa Fotoğraf Sanatçıları Derneği, ŞANLIURFA. Kuruluş Tarihi 11.10.2003
51. AKFİD-Akşehir Fotoğraf İlgilileri Derneği, AKŞEHİR. Kuruluş Tarihi 2005
52. SANAT FOTOĞRAFÇILARI DERNEĞİ, BEYOĞLU. Dernek Kod No: 34-017-090 Kuruluş Tarihi
53. BEYOĞLU AMATÖR FOTOĞRAFÇILAR KULÜBÜ, BEYOĞLU. Dernek Kod No: 34-030-169 Kuruluş Tarihi
54. MAFOD-MARMARA BÖLGESİ FOTOĞRAFÇILAR DERNEĞİ, AVCILAR. Dernek Kod No: 34-039-048 Kuruluş Tarihi
55. FOTOĞRAFÇILAR DERNEĞİ BALIKESİR. Dernek Kod No: 10-008-078 Kuruluş Tarihi

Yukarıda resmi olarak kurulmuş Amatör Fotoğraf Dernekleri kuruluş tarihlerine göre sıralanmışlardır. Bazı derneklerin kuruluş tarihlerine resmi olarak ulaşamamıştır.

“İstanbul Halkevlerinde fotoğraf çalışmalarına başlayıp bu kurumların kapatılmasıyla yeni arayışlara yönelenlerden Nurettin Erkılıç (1926 -1983) 29/11/1959 tarihinde 6 arkadaşı ile birlikte “Erenköy Amatör Foto Kulübü”nü kurmuştur. 1962 yılında adını İFSAK (İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği) olarak değiştiren dernek bugün yaşayan en eski fotoğraf derneğidir. Daha sonra 1977 yılında Ankara’da AFSAD(Ankara Fotoğraf Sanatçıları Derneği) ve 1979 yılında Adana’da AFAD(Adana Fotoğraf Amatörleri Derneği) kurulmuştur”⁶¹.

---

⁶¹ Mehmet BAYHAN a.g.e.,s.148

Amatör dernek sayısının ve fotoğraf çalışmalarının artması ile İFSAK başkanı Mehmet Bayhan önderliğinde AFAD'dan Sefa Ulukan ve Abdülkadir Kaçar, AFSAD'dan Kemal Cengizkan bir araya gelerek Türkiye Fotoğraf Dernekleri Federasyonu kurma çalışmasına başlamışlardır.

“O zaman ki anayasada federasyonlaşmayı engelleyecek herhangi bir hüküm bulunmamaktaydı. Federasyonun taslağı hazırlanmış, organizasyon ve çalışma şekli belirlenmişti ki 12/Eylül/1980 darbesiyle çalışmalar durmuş, dernekler kapatılmıştır. 1980'den sonra yeniden hazırlanan Anayasa ise Federasyonlaşma için “kamu yararına en az üç dernek” olması koşulu aramaktadır. “Kamu yararına çalışan dernek” olma kararını ise Bakanlar Kurulu vermektedir. Dünyada benzeri olmayan bu uygulama Fotoğraf Federasyonu kurulmasını bugüne kadar engellemiştir. Derneklerin ortak olarak yasadan bu maddenin çıkartılması veya kamu yararına sayılmaları için destek istenmesi şeklinde TBMM Başkanlığına başvurduklarında alınan yanıt “yasanın kalkmasının mümkün olamayacağı, fakat kamu yararına dernek sayılmak için başvurulursa ilgi gösterileceği” şeklinde olmuştur. Ayrıca fotoğraf derneklerinin buldukları illerdeki valiliklere de bilgi veriyorlar. Bugüne kadarki başvurulardan yalnızca Ankara'daki AFSAD olumlu yanıt almış ve Kamu Yararına çalışan dernek sayılmıştır. 1980 sonrası kurulan dernekler Fotoğraf Federasyonu hukuksal olarak kuruluşu tamamlanmasa bile dernekler arası ortak çalışmayı sağlayacak birliktelik için toplantılar başlatmıştır. Özellikle 1990 sonrası toplantılar düzenli olarak yapılmıştır. 1995 yılına kadar FDÇK Genel Sekreterliğini Sefa Uluman yapmıştır. FDÇK (Fotoğraf Dernekleri Çalışma Kurulu) adı altında yılda bir kaç kez bir araya gelinerek ortak çalışma planları yapıyor, Altın Kamera Fotoğraf yarışmasını geliştiriyor, federasyon tüzük taslağı çıkartıyor, fotoğraf yarışmaları için standartlar geliştiriliyor, fotoğraf dünyamızdaki durumları değerlendiriyor ve derneklerin ortak tavrını belirliyordu. 1995 yılında FDÇK Genel Sekreteri Mehmet Bayhan olmuştur. Bu tarihten sonra FDÇK' nın çalışmalarında verim ve dernek katılım sayısında önemli artışlar olmuştur⁶².

---

⁶² Ali İhsan Gökçen, **Fotoğraf Sanatı Federasyonu kuruluncaya kadarki Türkiye'de amatör derneklerin gelişimi ve federasyonun kurulma süreci**, Türkiye'de amatör fotoğraf dernekleri www.tfsf.org/ - (7-3-2007)

1998 yılında FDÇK'nın adı Türkiye Fotoğraf Sanatı Dernekleri Birliği (TFDB) olarak değişmiştir. Genel sekreterlik görevine 2001 yılında yapılan seçimde Özcan Taras seçilmiştir. TFDB çalışma ilkelerinin son şeklini 2001 yılında belirlemiş ve bu ilkeler doğrultusunda çalışmalarını 30/Mayıs/2003 tarihinde Fotoğraf Sanatı Federasyonu kuruluncaya kadar sürdürmüştür⁶³.

3.4 TÜRKİYE FOTOĞRAF SANATI FEDERASYONU (TFSF)

Merkezi, Kocaeli'nde olan Türkiye fotoğraf sanatı federasyonu (TFSF) Kuruluş başvurusunu 30.05.2003'de yapmış, 20.06.2003'de fotoğraf sanatı federasyonu adıyla Valilik onayı almıştır. 07.03.2005'de ismini Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu olarak değiştirmiştir. İlk tüzüğü 22.07.2003'de İzmit'te yayınlanmakta olan barış gazetesinde yer almıştır.

KURUCU DERNEKLER; AFAD - Adana Fotoğraf Amatörleri Derneği, ANFAD- Antalya Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği, BANFAD -Bandırma Fotoğraf Amatörleri Derneği, BASAF-Balıkesir Sanat Fotoğrafçıları Derneği, E-FOT-Edirne Fotoğraf Sanatı Derneği, FOTOFORUM-Fotoğraf Sanatı Derneği – Trabzon, FOTOGEN-Fotoğraf Sanatı Derneği – İstanbul, FSK- Fotoğraf Sanatı Kurumu – Ankara, GAFSAD-Gaziantep Amatör Fotoğraf Sanatı Derneği, İFOD-İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği, İFSAK-İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği, KASK-Kocaeli Fotoğraf Sanatı Derneği, KONFAD-Konya Fotoğraf Amatörleri Derneği, MFD-Mersin Fotoğraf Derneği, ZEYFOD-Zeytinli Fotoğraf Amatörleri Derneği – Edremit.

---

⁶³ Ali İhsan Gökçen, agw(7-3-2007)

KURUCU DERNEK TEMSİLCİLERİ; (AFAD) Sebahattin Haluk UYGUR, (ANFAD)Ümit Hüseyin DURAK, (BANFAD)Bilkan UÇKAN, (BASAF)Mustafa Altuğ OYMAK, (E-FOT) Ali ÇITAK, (FOTOFORUM) Vedat OSMANOĞLU, (FOTOGEN) Mehmet BAYHAN, (FSK) Sami TÜRKEY, (GAFSAD)Hasan YELKEN, (İFOD)Tayfun KOCAMAN, (İFSAK) Ali İhsan GÖKÇEN, (KASK) Mehmet Özcan TARAS, (KONFAD) Mehmet Turgay BİLGE, (MFD) İsmail Hüsrev KAYADELEN, (ZEYFOD) İbrahim ELMAN'dan oluşmaktadır.

Bugüne kadar (2007) başkanlık yapan Mehmet Özcan TARAS 'dır.

FEDERASYONUN AMACI; fotoğraf dernekleri ve sanat çevreleri ile yakınlaşma ve dayanışma oluşturmak, fotoğraf sanatının gelişmesini, öğrenilmesini ve yaygınlaşmasını sağlamak, toplumun sosyal ve kültürel yaşamına katkıda bulunmak, fotoğraf sanatı yoluyla kültür ve sanatımızı her yönü ile ülkemizi yurt dışında tanıtmaya çalışmak, aynı şekilde dünya kültür ve sanatının ülkemizde tanınmasını sağlamaktır.

Fotoğraf Sanatı Federasyonu TFSSF'nin hedefi; fotoğrafın gerek belge, gerekse sanatsal boyutunu kullanarak, toplumumuzda bakan değil gören nesiller yetişmesine katkıda bulunmak, Türkiye'de fotoğraf sanatının gelişmesi ve güçlenmesi için yapılacak çalışmalara öncülük etmek, Uluslararası ortamlarda Türkiye'yi başarı ile temsil etmektir.

TFSSF'nin çalışma alanları içerisinde öne çıkan bir konu da fotoğraf yarışmalarına onay verilmesidir. TFSSF yarışma düzenleyici kurum-kuruluşlarla işbirliği içinde, fotoğraf yarışmalarının belirli bir düzeyde ve standartta gerçekleşmesi için düzenleyici, destekleyici ve yönlendirici olmaya çalışır.

TFSSF onayı alan yarışmaların taşıyacağı kalite standardı o yarışmaya fotoğraf dernekleri üyelerinin katılım ve ilgisinin artmasına yol açar.

TFSF'nin çalışmalarını yürütmek için kurduğu alt birimleri de bulunmaktadır. Bunlar Yarışmalar Birimi, Yurtdışı İlişkiler Birimi ve Hukuk Birimi'dir. Yarışmalar birimi fotoğraf yarışmaları onay verilmesi ve düzenlenmesi ile ilgili ayrıntılarda TFSF YK adına yetkilidir.

Hukuk Birimi TFSF tüzüğünün geliştirilmesi, üye derneklere hukuksal yardım ve bilgi aktarımını yürütmektedir Yurtdışı İlişkiler Birimi uluslararası fotoğraf etkinliklerini izleme, uluslararası fotoğraf kurum ve kuruluşlarıyla iletişim ve işbirliğini gerçekleştirme ve Türkiye fotoğraf sanatının yurtdışında tanınması etkinliklerinden sorumludur. 2004 yılında TFSF'nin FIAP (Uluslararası Fotoğraf Sanatı Federasyonu)'a üyeliği gerçekleştirilmiştir⁶⁴.

Fotoğraf sanatıyla uğraşan insanlar için en önemli şeylerden bir tanesi dünyaca kabul gören fotoğraf sanatçısı olma unvanı almaktır. Amatör fotoğraf dernekleri üyeleri demekleşmeye büyük önem veren ve bu uğurda önemli çabalar gösteren Mehmet BAYHAN aracılığıyla FİAP'la tanışmış ve bir çok dernek üyesi FİAP unvanı almıştır.

Bu unvanı Belçikalı Dr.M.Van de WIJER tarafından, 1946'da başlatılan girişimler sonucunda kurulmuş olan ve ilk genel kurulu 1950'de İsviçre'de yapılan. 79 ülkenin fotoğraf federasyonlarının üye olduğu Fotoğraf Sanatı Uluslararası Federasyonu (The International Federation of Photographic Art - Fédération Internationale de l'Art Photographie) FİAP vermektedir. FİAP'ın Türkiye temsilciliğini TFSF kurulana kadar Mehmet BAYHAN başkanlığında FOTOGEN temsil etmiştir. **Türkiye'de FİAP ünvanı alan fotoğrafçılarımız;** HonEFIAP (Baha GELENBEVİ 1983- Mehmet BAYHAN 1983), E S F I A P (Mehmet BAYHAN 1980- Seyit Ali AK 1984- İbrahim AKYÜREK 1984-Kemal CENGİZKAN 1984-Sami GÜNER 1985- Engin ÖZENDES 1990), E F I A P (Mehmet BAYHAN 1985- İzzet KERİBAR 1989 - Cengiz AKDUMAN 198-Faruk ERTUNÇ 1993-Maggie DANON 1995- Muzaffer SÜTLÜOĞLU 1995,- Cemil AĞACIKOĞLU 1999- Haluk UYGUR 2003), A F I A P (Mehmet BAYHAN 1982 - Cengiz AKDUMAN 1983-

⁶⁴ www.fotografya.gen.tr/cnd/index.php?fotograf_federasyonu – (11-3-2007)

Yaşar ATANKAZANIR 1983- Nevzat ÇAKIR 1983- İsa ÇELİK 1983- Cengiz KARLIOVA 1983-Yusuf TUVİ 1983-İlyas GÖÇMEN 1984- Oral GÖNENÇ 1984 - İzzet KERİBAR 1984- Mehmet KISMET 1984-Halim KULAKSIZ 1984- Mustafa VURAL 1984 - Şakir ECZACIBAŞI 1985- Nusret Nurdan EREN 1985- Ayhan EROLGİL 1985- Celal OFLAZ 1985 - Çetin ARISOY 1986 - İhsan GERÇELMAN 1986- Orhun KILIÇBEYLİ 1986 -Mustafa KOCABAŞI 1986-Sefa ULUKAN 1986-Faruk ERTUNÇ 1987- Yaşar SARAÇOĞLU 1989- Sedat TOSUNOĞLU 1989- Maggie DANON 1990- Çerkes KARADAĞ 1990- Muzaffer SÜTLÜOĞLU 1990- Tahir ÜN 1990 - Metiner GÖREN 1992 - Aclan URAZ 1992-Tuğrul ÇAKAR 1993- Hamdi MENGİ 1993- Fethi SABUNSOY 1993-Cemil AĞACIKOĞLU 1995- Özcan AĞAOĞLU 1995 -Gürkan M.ERHAN 1995- Adnan Veli KUVANLIK 1995- Ali BALKI 1999-Vedat OSMANOĞLU 1999- Özer ÖNER 1999- Ertuğrul MERTER 2000- Timurtaş ONAN 2000- S.Haluk UYGUR 2000- Mehmet ALTUNDAĞ 2001- Tahsin AYDOĞMUŞ 2001- Tevfik İLERİ 2001- Özer KANBUROĞLU 2001- Zeynep ÖZCAN 2001- Veysi SOYER 2001- İhsan YILDIZLI 2001- Neyzen CÖMERT 2002- Reha BILIR 2003-den oluşmaktadır⁶⁵.

---

65 <http://www.fotograf.net/Fotograf/Fiap/trfiapunalanlar.htm> (11.4.2007)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE DE ÖNEMLİ ÜÇ AMATÖR FOTOĞRAF DERNEĞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

1.1 **FOTO-FORUM.** *Merkezi, Trabzon'da olan Trabzon Fotoğraf Sanatı Derneği (Foto Forum-Photographic Society Of Trabzon)*

Kuruluş başvurusunu 08.11.1987'de yapmış, 07.01.1988'de Fotoğraf Sanatçıları Derneği adıyla Valilik onayı almıştır. 29.05.1993'de ismini Trabzon Fotoğraf Sanatı Derneği olarak değiştirmiştir. İlk tüzüğü 14-15.01.1988'de Trabzon'da yayınlanmakta olan Kuzey Haber gazetesinde yer almıştır. son dernekler yasası ile tüzük değişikliğine gitmiş ve yayınlanmakta olan Türkseki gazetesinde 30.03.2003'de yayınlanmıştır. ADRESİ:Kunduracılar Cad.Neşe Sok. No: 1 Kat: 2-61200 TRABZON,WEB SAYFASI;<http://www.fotoforum.org.tr>'dir

KURUCU ÜYELERİ; Şekip İSKENDER, Feridun AYDIN, Süleyman İSKENDER, Hasan BEŞLİ, İhsan ERBAY, Saim KARADENİZ, Hülya YALÇINALP'tır

BUGÜNE KADAR BAŞKANLIK YAPANLAR(2007); Şekip İSKENDER, Türkün SÜMERKAN, Hasan PAÇAL, Zafer BAKİ, Vedat OSMANOĞLU, Mustafa Reşat SÜMERKAN, Feridun AYDIN'dır.

FEDERASYONA KATILIM TARİHİ 30.05.2003 (Kurucu Üye)

Derneğin Faaliyet Alanı; Dernek, Sosyal Etkinlik, Kültür ve Sanat alanda faaliyet gösterir.Faaliyetlerin etkinleştirilmesi ve geliştirilmesi için araştırmalar yapmak, Kurs, seminer, konferans ve panel gibi eğitim çalışmalarını düzenlemektir

Amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olan her türlü bilgi, belge, doküman ve Yayınları temin etmek, dokümantasyon merkezi oluşturmak, çalışmalarını duyurmak için amaçları doğrultusunda gazete, dergi, kitap gibi yayınlar ile üyelerine dağıtmak üzere çalışma ve bilgilendirme bültenleri ıkarmaktır⁶⁶.

FOTO-FORUM yesi Sayın Vedat OSMANOğLU'ndan alınan bilgilere göre; bu çalışmaya başlama yılı olan 2004'de FOTO-FORUM'un ye sayısı' 55'dir. Bu yelerden 21'i anketi tam olarak yanıtlanmıştır. FOTO-FORUM'un ye sayısı şu an için 71'dir. Kurulduğu tarih olan 1987'den beri 170 kişi ye olmuş, 70 civarında kişi üyelikten ayrılmıştır. Ayrılmaların nedenleri vefat, yaşlanma nedeniyle dernek çalışmalarına katılamama, başka kente taşınma vb. sıralanabilir. Ayrılmaların en büyük nedeni üyelik aidatlarının 12 ay ödenmemesi nedeniyle yönetim kurulu kararıyla üyelikten çıkarılmadır. 2005 (ocak) / 2007 (ocak) dönemi arasında derneğe 16 ye katılmıştır.

---

⁶⁶ www.fotoforum.org.tr/

1.2 İFSAK

Merkezi, İstanbul'da olan İstanbul Fotoğraf Ve Sinema Amatörleri Derneği (İfsak-Istanbul Amateur's Photography And Cinema Club) Kuruluş başvurusunu 09.11.1959'da yapmış, 24.12.1959'da Erenköy Foto Kulübü adıyla Valilik onayı almıştır. ??01.1962'de ismini İstanbul Fotoğraf Ve Sinema Amatörleri Derneği olarak değiştirmiştir.

Adresi;İstiklal Cad. Ayhan Işık Sok. 34 / 280060 Beyoğlu-İSTANBUL

KURUCU ÜYELERİ; Nurettin ERKILIÇ, Celaleddin Yavsi EBUSUUDOĞLU, Turgut EKİN, Kemal KOZAR, Şinasi ÖZATALAY, Reşat AŞKIN, Hulki ÖĞRETEN'dir

BUGÜNE KADAR BAŞKANLIK YAPANLAR(2007); Nurettin ERKILIÇ, Hulki ÖĞRETEN, Şinasi BARUTÇU, Özdemir CEBECİ, Bn.Tuncay ÇÖTELİOĞLU (SEZER), Sami TEPECİKLİOĞLU, Mehmet BAYHAN, İbrahim AKYÜREK , Halil İbrahim TUTAK, Şahin DİRİCAN, Barış ŞİMŞEK'dir

.,FEDERASYONA KATILIM TARİHİ; 30.05.2003 (Kurucu Üye)

İstanbul Halkevlerinde fotoğraf çalışmalarına başlayıp bu kurumların kapatılmasıyla yeni arayışlara yönelenlerden Nurettin Erkılıç (1926-1983) 29/11/1959 tarihinde 6 arkadaşı ile birlikte "Erenköy Amatör Foto Kulübü" nü kurmuştur. 1962 yılında adını İFSAK (İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği) olarak değiştiren dernek bugün yaşayan en eski fotoğraf derneğidir.

2007 yılına kadar yaptıkları etkinliklere bakılacak olursa; İFSAK 1960 yılında 18 kişilik üye sayısı ile ilk fotoğraf sergisini Galatasaray Lisesi salonunda açmıştır⁶⁷.

---

⁶⁷ İFSAK Fotoğraf ve Sinema Dergisi, kasım,86/sayı:5,s.13

İlk defa 1985 yılında gerçekleştirilen “ İFSAK İstanbul Fotoğraf Günleri” her yıl kasım ayında fotoğraf severler yurtiçinden ve yurtdışından birçok sanatçının sergi ve gösterilerini izleme, konferans ve açık oturumlara katılma, fotoğraf ustalarıyla atölye çalışmaları yapabilme, “Fotomaraton” yarışmasına ve “Fotoğrafınla Gel” gibi etkinliklere katılabilme fırsatını elde etmektedirler.

İlk olarak 14 Mayıs 1975 ‘te yapılan İFSAK Ayın Fotoğrafi Yarışmasının amacı üyelerin fotoğraf konusunda teknik bilgi ve becerilerini geliştirmek ve değerlendirmektir. Sadece İFSAK üyesi olan kişilerin katılabildiği yarışmalar siyah beyaz baskı, saydam ve sayısal olmak üzere üç ayrı kategoride düzenlenmektedir.

İFSAK, ülkemizdeki sinema amatörlerinin üretimlerini artırmak, amatör sinemacılığın gelişmesine ve yaygınlaşmasına katkıda bulunmak amacıyla her yıl “İFSAK Kısa Film ve Belgesel Yarışması” nı düzenlemektedir. İlki 1978 yılında düzenlenen bu yarışmada çeşitli dallarda başarılı bulunan filmler ile ön elemeyi geçenler filmler her yıl “Uluslararası İstanbul Kısa Film Günleri” nde gösterilmektedir. İFSAK her yıl düzenlenen “Uluslararası İstanbul Kısa Film Günleri” ne de katkıda bulunmaktadır. 2007’de 28. İFSAK Kısa Film ve Belgesel Yarışması düzenlenecektir.

İFSAK sergi salonunda yıl boyunca çok çeşitli sergiler açılmakta, saydam-barkovizyon gösterileri, kültür sanat konularında söyleşiler yapılmaktadır. Sergi, gösteri ve etkinlikler tüm fotoğraf severler tarafından ücretsiz izlenebilmektedir.

İFSAK, yurt içinde çeşitli nedenlerle yok olan kültürel değerler ile doğal güzelliklerin tanıtılması ve belgelenmesine yönelik fotoğraf çekim ve eğitim gezileri düzenlemektedir. Günöbirlik veya konaklamalı olarak yapılan geziler eğitimin yanında, birlik ve beraberliği artırmak, üyelerimize değişik yöreleri tanıtmak amacını da taşımaktadır. Gezi sonrasında fotoğraf değerlendirme toplantıları düzenlenmekte ve üyeleriteşvik amacıyla karma gösterimler de yapılmaktadır. İstanbul’da Kazlıçeşme, Zeyrek, Tarlabası ve Surlar, İstanbul dışında Safranbolu, Bitlis, Van, Zonguldak, Afyon ve İznik İFSAK üyeleri tarafından belgelenmiştir.

İFSAK her ay aylık bülten ve üç ayda bir de fotoğraf ve sinema dergisi çıkarmaktadır. Aylık bültende aylık fotoğraf ve sinema etkinlik programı, fotoğraf ve sinema seminerleri, atölyeler, projeler, geziler, ulusal ve uluslararası yarışmalarla ilgili duyurular, üyelerle ilgili kısa haberler yer almakta ve her ay İFSAK üyelerine ve bültene abone olanlara posta ile ücretsiz olarak gönderilmektedir.

İFSAK Fotoğraf ve Sinema Dergisi'nde de her sayıda fotoğraf konusunda farklı bir dosya konusu ele alınmakta, fotoğrafın teori ve felsefesi ile ilgili düşünsel ağırlıklı makaleler, fotoğraf ve sinema dünyasının tanınmış isimleriyle yapılan söyleşi ve röportajlar, kısa haber ve duyurular yer almaktadır. Dergi üyelere ücretsiz, üye olmayan abonelere de ücreti karşılığında posta yoluyla ulaştırılmaktadır. 2007 yılına kadar İFSAK Fotoğraf ve Sinema Dergisi 144.sayısını çıkarmıştır.

İFSAK 'ta gönüllülük esasına dayalı olarak çalışan ve 10 farklı alandan sorumlu birimlerimiz mevcuttur. Bunlar; Eğitim, Dış İlişkiler, Sergi-Gösteri, Basın, Yayın, Sinema, Arşiv ve Kütüphane, Bilişim, Fotoğraf Federasyonu, Kaynak Geliştirme ve Fotoğraf Günleri birimleri olarak sayılabilir. Her birim kendi konusuyla ilgili çalışmalarını o birime katkıda bulunmayı seçen gönüllü üyelerle birlikte yürütür.

İFSAK, 1984 yılından başlayarak, ülkemizde fotoğraf ve sinema alanında başarılı çalışmalar yapan kişi ve kurumları teşvik etmek amacıyla, üyelerinin önerilerini de değerlendirerek, yıl içinde her iki dalda ayrı ayrı olmak üzere alanında en başarılı bulunan kişi veya kuruma "İFSAK Yılın Fotoğraf Ödülü" ile "İFSAK Yılın Sinema Ödülü" nü vermektedir.

İFSAK Yılın Fotoğraf Ödülü: 1984'de AFSAD Fotoğraf Dergisi, 1985'de Seyit Ali AK'a, 1986'da Mehmet BAYHAN'a, 1987'de Yıldız Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ne, 1988'de Sedat TOSUNOĞLU ve Adnan ATAÇ'a, 1989'da Foto Muhabirleri Derneği'ne, 1990'da Nazmi KILIÇER'e, 1991'de verilmedi.

1992'de İzzet KERİBAR'a, 1993'de verilmedi. 1994 'de Şakir ECZACIBAŞI'na, 1995'de Ara GÜLER'e,1996 Güler ERTAN'a, 1997'de Sabit KALFAGİL'e, 1998'de Geniş Açık Dergisi'ne, 1999'da İstanbul Saydam Günleri Organizasyonu'na, 2000'de Fotoğrafçı Çocuklar Atölyesi'ne ,2001'de Pamukbank Fotoğraf Galerisi'ne, 2002'de Fotoğraf Vakfı Girişimine, 2003'de Halil Koyutürk'e, 2004'de Çerkes KARADAĞ'a, 2005'de "Kadınlar için Kadınlar Tarafından" Girişimi'ne verilmiştir.

İFSAK Yıllık Sinema Ödülü :1984'de Nejat ÖZÜN'ne, 1985'de Ahmet MEKİN'e, 1986 Lütfi AKAD'a, 1987'de Hikmet DİKMEN'e, 1988'de İsmail KÜNDEM'e, 1989'da Hilmi ETİKAN'a, 1990'da İlhan ARAKON'a, 1991'de AFA Yayınevi'ne, 1992'de Aytekin ÇAKMAKÇI'ya, 1993'de Bilge OLGAÇ'a, 1995'de Lütfi ÖZALAY'a, 1996'daTÜRSAK'a, 1997'de Klaket Sinema Dergisi'ne, 1998'de Suha ARIN'a,1999'da Ankara Sinema Derneği'ne, 2000'de Alin TAŞÇIYAN'a, 2002 'de Prof. Sami ŞEKEROĞLU'na, 2003'de CNBC-E Televizyon Kanalı'na, 2004'de Agah ÖZGÜÇ'e, verilmiştir.

İFSAK 'ta tüm fotoğraf severlerin yararlanabileceği bir lokal ve sürekli sergileme yapılan sergi salonu ile olağan programın dışında da bir araya gelinen hoş bir ortam sunulmaktadır.

Dernekte yurtiçi ve yurtdışından temin edilen teknik, estetik kurumsal yayınları, fotoğraf albümleri, düzenli olarak alınan fotoğraf ve sinema dergileri ile oldukça zengin bir kütüphaneye sahiptir. Yaklaşık 2000 yayının bulunduğu kütüphane tüm fotoğraf severlerin kullanımına açık olup ücretsiz olarak hizmet vermektedir. Kütüphanedeki yayın listesine web sitesinden de ulaşılabilir.

İFSAK, 500'den fazla Siyah-Beyaz ve renkli fotoğraf, değişik kaynaklardan oluşan saydamlar, İFSAK Kısa Film Yarışmalarına katılan filmler, sergi afişleri, yayınlar, sergiler ve saydam gösteri davetiyelerinden oluşan oldukça zengin bir fotoğraf ve sinema arşivine de sahiptir. Arşivimiz desteklenen sergi ve kısa filmlerle her geçen gün daha zengin hale gelmektedir. Arşivimizdeki eserler yurtiçi ve yurtdışındaki değişik etkinliklerde İFSAK adına kullanılabilir.

İFSAK ilk uluslararası ilişkisini Federal Almanya Fotoğraf Birlikleri Federasyonu (VDAV) ile kurdu. Bugüne kadar altı uluslararası, on ulusal fotoğraf yarışması düzenledi. FIAP'ın iki yılda bir düzenlediği ve ülkelerin takım halinde yarıştığı "Renkli Baskı Bienal"i 1984 yılında 271 kişi ve 361 eserin katılımı ile İFSAK tarafından Türkiye'de gerçekleştirildi. Zaman içinde FIAP ile geliştirilen ilişkiler sayesinde İFSAK 10 ulusal ve 6 uluslararası fotoğraf yarışması organize etti.

Ulusal ve uluslararası fotoğraf yarışmalarına bireysel ve takım halinde katılan İFSAK üyeleri bugüne kadar çok sayıda ödül kazanmışlardır. 2002 yılında katıldığı 11. AUSTRIAN SUPER CIRCUIT'de BEST SLIDE CLUB TROPHY ödülü ile onurlandırılan İFSAK 2003 yılında da aynı yarışmada Altın Madalya kazanmıştır.

İFSAK 1. UİFSAK 1. Uluslararası İstanbul Fotoğraf Bienali Uluslararası Fotoğraf Forumu 2006 yılında düzenlenmiştir. Ayrıca İFSAK 1. Genç Fotoğrafçılar Festivalini de 2006 yılında düzenlemiştir.

İFSAK (İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği) temel amacı ülkemizde fotoğraf ve sinema sanatının öğrenilmesini, yaygınlaşmasını ve gelişmesini sağlamak, fotoğraf ve sinema çalışanları arasında yakınlaşma ve dayanışma oluşturmak, kişiliklerin ve becerilerin geliştirilebileceği kültür ve sanat ortamını hazırlamak olan, kar amacı gütmeyen 45 yıllık bir sivil toplum kuruluşudur.

24 Aralık 1959 'da "Erenköy Amatör Foto Kulübü" adı ile Nurettin Erkılıç'ın önderliğinde Celalettin Yavşî Ebusüudoğlu, Turgut Ekin, Kemal Kozar, Hulki Öğreten, Şinasi Özatalay ve Reşat Aşkın tarafından kuruldu. İlk fotoğraf sergisini 1960 yılında Galatasaray Lisesi'nde açtı. 1962 yılında etkinliklerini yaygınlaştırmak amacıyla, adını " İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği" (İFSAK) olarak değiştirdi.

İFSAK kurulduğu günden beri Türkiye'de fotoğraf ve sinemanın yaygınlaşması, fotoğraf ve sinema üretiminin artması, yeni fotoğraf ve sinema sanatçılarının yetişmesi, fotoğraf ve sinemanın gereken saygınlığı kazanması için çaba göstermektedir.

Fotoğraf ve sinema sanatına ilgi duyan, belirli bir temeli olmayan ya da bilgisini iletirmek isteyenler için verdiği seminerler ve atölye çalışmaları en önemli eğitim amaçlı etkinlikler arasındadır.

Bu seminerlerde, konularında uzmanlaşmış eğitmenler tarafından yılda yaklaşık 700 kişi ders almaktadır. İFSAK sergi salonu yerli ve yabancı fotoğraf sanatçılarının sergilerine ev sahipliği yapmakta, her ay düzenli olarak fotoğraf ve sinema amatörlerinin yanı sıra, kültür - sanat dünyasından tanınmış isimlerin katıldığı söyleşiler, seminerler, saydam gösterileri, fotoğraf yarışmaları düzenlemektedir.

Ulusal ve uluslararası festivallerde etkinlikleri ile yer alan İFSAK, çeşitli eğitim ve öğretim kurumları, yerli, yabancı fotoğraf dernekleri ve pek çok kültür kurumu ile işbirliği yapmaktadır. Fotoğraf yarışmalarını seçici kurul üyesi vererek ve danışmanlık yaparak desteklemektedir. İFSAK, 2003 yılında kuruluşu gerçekleşen Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu'nun kurucu üyesidir⁶⁸.

---

⁶⁸ ⁶⁴ www.ifsak.org (21.5.2007)

İFSAK başkanı Sayın Barış ŞİMŞEK'ten alınan bilgilere göre; bu çalışmaya başlama yılı olan 2004'de İFSAK üye sayısı 358'dir. Bu üyelere 48'i anketi tam olarak yanıtlamıştır. İFSAK üye sayısı şu an için 572'dir. Kurulduğu tarih olan 1959'dan beri 2263 kişi İFSAK'a üye olmuş, 1700 civarında kişi üyelikten ayrılmıştır. Ayrılmaların nedenleri vefat, yaşlanma nedeniyle dernek çalışmalarına katılamama, başka kente taşınma vb. sıralanabilir. Ayrılmaların en büyük nedeni üyelik aidatlarının 12 ay ödenmemesi nedeniyle yönetim kurulu kararıyla üyelikten çıkarılmadır. 2005 (ocak) / 2007 (ocak) dönemi arasında İFSAK'a 214 yeni üye katılmıştır.

1.3 İFOD

İFOD (İzmir Fotoğraf Sanatçıları Derneği) İZMİR Kuruluş Tarihi 1986'dır

İFOD'UN KURUCU ÜYELERİ; M.Ali Cida, Tayfun Kocaman, Erol Özdayı, Serdar Sönmemiş, Dilek Bağ, Fulya Alpaslan, Sevinç Geçim ve Sadık Düzgün.

BUGÜNE KADAR BAŞKANLIK YAPANLAR(2007); Kurucu Başkan: M.Ali Cida (1986 - 1987),Yalçın Çıdamlı (1989 – 1993),Arzu F. Güngör (1993-1995),Tayfun Kocaman (1987 – 1989) (1995 -1997) (1999 – 2007),Simber Atay (1999),A.Beyhan Özdemir (2007 -)

İzmir'de yaşayan ve kimileri farklı kurumlarda fotoğraf kolu biçiminde etkinlik gösteren amatörlerin, 1986 yılında gerçekleştirdikleri ortak bir serginin ardından aldıkları kararla İFOD , "İzmir fotoğraf ve Sinema amatörleri Derneği" adıyla aynı yılın aralık ayında kuruldu.

1989'da ivme kazanan kurumlaşma çabalarıyla da güçlenerek, gerek İzmir'de gerekse yurt içinde değişik yörelerde, bağımsız ya da diğer dernekler ile birlikte birçok fotoğraf etkinliğinde yer aldı.

Ülkemizdeki fotoğraf derneklerinin ortak çalışma gurubunun etkin bir üyesi oldu. Sergi, gösteri, panel vb. etkinliklerle toplumsal kültürün benimsenmesinde üretken bir odak durumuna geldi.

Bu arada, yöredeki yerel yönetimlerle, İzmir'deki yerli ve yabancı kültür kurumlarıyla, üniversiteler ile basın, radyo ve televizyon kurumları ile süreklilik içeren ilişkiler kuruldu.

Tüm bu devinim içinde, İFOD'un iç dinamiği konusunda sorgulayıcı üyeler 1993 yılındaki genel kurulda aldıkları kararlar, fotoğraf sanatında daha ileri bir yapıyı hedef seçti ve adını İZMİR FOTOĞRAF SANATI DERNEĞİ olarak değiştirdi. Bu değişim, sanatsal anlatım dili olarak fotoğrafı seçen ve paylaşmak isteyen, ortak payda olarak fotoğraf sanatında buluşan, farklı meslek ve toplumsal katmanlardan gelen insanların birlikteliğine anlamlı bir vurgu niteliği de taşıyordu.

1994 yılında projelendirilen GELENEKSEL SERGİLER' her yıl düzenleniyor. "GELENEKSEL SERGİLER" ülkemizde ilk kez gerçekleştirilen bir çalışma türü. Yalnızca İFOD üyelerinin yapıtlarından oluşan sergiye, yapıtları, dördü İFOD üyesi olan 5 kişilik seçici kurul seçiyor. Sergi önce İzmir'de açılıyor ve bir yıl boyunca, başta fotoğraf derneklerinin bulunduğu yörelerde yineleniyor. Her yıl, İFOD üyelerinin önerdiği konuların biri o yılın konusu olarak tüm İFOD üyelerinin katılımıyla belirleniyor. Geleneksel sergilerin önemli bir yanında, seçilen yapıtlardan oluşan bir albümün basılmasıdır. Albümün yanı sıra, "GELENEKSEL SERGİLER" in basım ortamına ilişkin bütünlük yapısı da bulunmaktadır⁶⁹. Sergi önce İzmir'de açılıyor ve bir yıl boyunca diğer fotoğraf derneklerinin istekleri doğrultusunda diğer illerde de yinelenabiliyor. Her yıl dernek üyelerinin önerdiği konulardan biri o yılın konusu olarak tüm üyelerin katılımıyla belirleniyor ve sergilenen yapıtlardan oluşan bir albüm her yıl basılıyor.

İFOD, yıl boyunca düzenlediği kurs ve seminerlerle, fotoğrafa ilgi duyan sanatseverlere gerekli atmosferi de hazırlar. Ayrıca derneğin akademisyen üyeleri tarafından düzenlenen ileri düzey fotoğraf seminerleri ile üyelerine, kendilerini dernek içi etkinliklerle yetiştirme olanakları hazırlanmıştır.

---

⁶⁹ www.ifod.org (11.05.2007)

Dernek üyelerinin bireysel veya ortak açtıkları sergiler ile yaptıkları saydam gösterileri, dernek etkinliklerinde önemli bir yer tutmaktadır. İFOD, yaptığı çalışmalarla, sadece İzmir'in değil, Ege bölgesindeki tüm üniversite ve eğitim-öğretim kurumlarıyla, fotoğraf sanatı konusunda etkinlik gösteren kol, grup ve derneklere de deneyimleriyle rehberlik yapmıştır ve yapmaya devam etmektedir⁷⁰. Ayrıca fotoğrafla ilgili bilimsel makaleler derneğin web sayfasında yer almaktadır.

FOD başkanı Sayın Yrd. Doç. Beyhan ÖZDEMİR'den alınan bilgilere göre, çalışmaya başlama yılı olan 2004'de İFOD'un üye sayısı 40'dir. Bu üyelerden 16'sı anketimizi tam olarak yanıtlamıştır. İFOD'un üye sayısı şu an için 84'tür. Kurulduğu tarih olan 1986'dan beri 371 üye olmuş, 284 civarında kişi üyelikten ayrılmıştır. Ayrılmaların nedenleri vefat, yaşlanma nedeniyle dernek çalışmalarına katılamama, başka kente taşınma vb. sıralanabilir. Ayrılmaların en büyük nedeni dernekler kanunu ve dernek tüzüğü gereğince üyelik aidatlarının 2 ay ödenmemesi nedeniyle, yönetim kurulu kararıyla üyelikten çıkarılmadır. 2005 (ocak) / 2007 (ocak) dönemi arasında derneğe 37 üye katılmıştır

---

⁷⁰ www.fotografya-İ F O D (İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği) sayı:12 (11.5.2007)

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.1 MATERYAL VE METOD

1.Araştırmanın Tipi:

Çalışma kesitsel tipte tanımlayıcı bir saha çalışması olarak Mart-2004-Aralık 2006 tarihleri arasında yapılmıştır.

2.Örnek Büyüklüğü, Örneklem Yöntemi ve Seçimi:

Veriler konu ile ilgili hazırlanmış, anket formu yardımıyla (EK 1.), postayla ve e-mail yoluyla “ İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği” (İFSAK) , “İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği” (İFOD) ve “Trabzon Fotoğraf Sanatçıları Derneği” (FOTO-FORUM) fotoğraf demeklerine gönderilmiş ve dernek başkanları tarafından üyelere iletilerek üyelerin anketi yanıtlaması istenmiştir. Anket fotoğraf derneği üyelerinin demografik verilerini, demekleriyle ilgili verileri ve fotoğraf sanatı ile ilgili bilgi düzeyini ölçmeyi amaçlayan verileri içermektedir. Anket altmış sekiz sorudan oluşmaktadır. Ankette, dernek üyelerinin cinsiyet, yaş, medeni durum, kullandıkları fotoğraf makineleri, fotoğraf filmleri, yarışmalara katılıp katılmadıkları, sergi açma, slayt gösterisi yapma, demekleriyle ilgili bilgi düzeyleri ve fotoğrafla ilgili bilgi düzeyleri sorgulanmıştır.

Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 11 kullanılmış, niteliksel verilerde Ki kare testi uygulanmıştır.

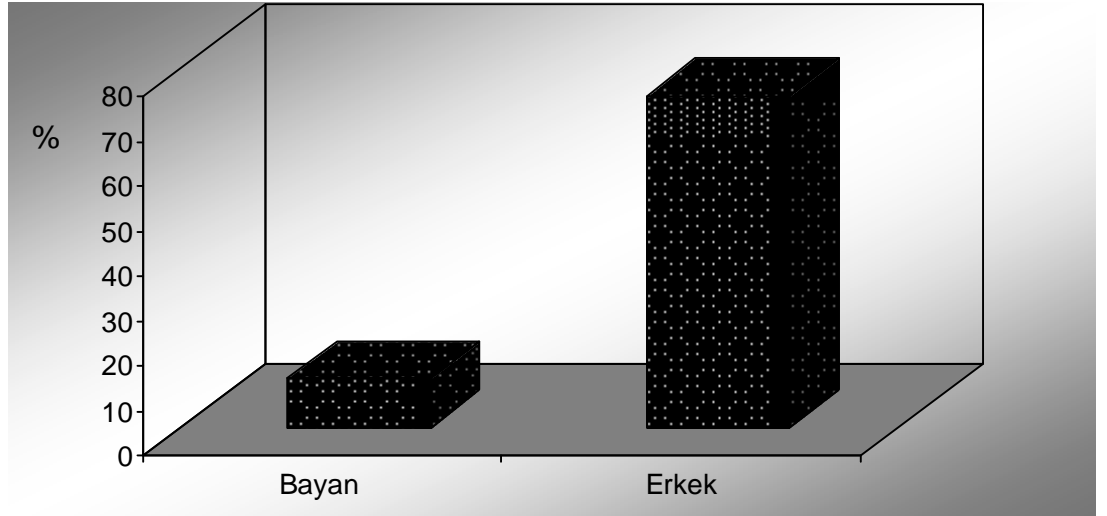

BULGULAR

Araştırmaya üç dernek üyesi (İFSAK, İFOD, FOTO-FORUM) 85 kişi dahil edilmiştir. Dernek üyelerinin % 12,9'u bayan, % 87,1'i erkektir (Tablo-1).

Tablo-1: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin cinsiyetlerine göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Cinsiyet	Sayı	%
Bayan	11	12,9
Erkek	74	87,1
Toplam	85	100,0

Şekil.1 Üyelerin cinsiyet durumu (Mart 2004-Aralık 2006)

Araştırmaya alınan dernek üyelerinin bazı sosyo –demografik özellikleri tablo-1-2 –3. ve şekil-1 -2’de gösterilmiştir.

Tablo-2. Araştırmaya katılan dernek üyelerinin yaş durumu.

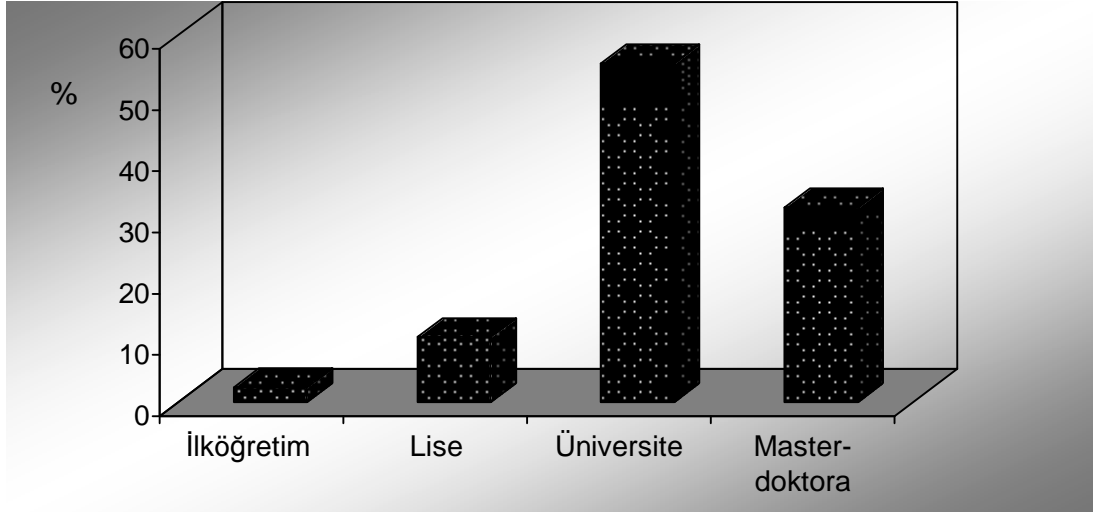
Dernek üyelerinin Yaş durumu	üye	%
20-25	7	8,2
26-30	11	12,9
31-35	4	4,7
36-40	27	31,8
41-45	13	15,3
46-50	24	28,2
51-üstü	21	24,7
Toplam	85	100,0

Üyelerin yaş ortalamaları $41,6 \pm 10,2$ en genç üye 21 yaşında, en yaşlı üye 58 yaşındadır.

Tablo-3. Araştırmaya katılan dernek üyelerinin eğitim durumu.

Dernek üyelerinin Eğitim durumu	üye	%
İlköğretim	2	2,4
Lise	9	10,6
Üniversite	47	55,3
Master-Doktora	27	31,8
Toplam	85	100,0

Üyelerin eğitim durumu değerlendirildiğinde; % 2,4'ü (n=2) ilköğretim, % 10,6(n=9), lise, %55,3 (n=47) üniversite , %31,8 (n=27) Master-doktora mezunudur.

Şekil.2 Üyelerin eğitim durumu (Mart 2004-Aralık 2006)

Tablo-4 Araştırmaya katılan üyelerin meslek durumu

Meslek Durumu	üye	%
Bankacı-muhasebeci-sigortacı	15	17,6
Doktor -dişçi	7	8,2
Fotoğrafçı	7	8,2
Eğitimci	10	11,9
Mühendis	14	16,5
Diğer	32	37,6
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan üyelerin meslek durumu değerlendirildiğinde; Üyelerin % 17,6'sı Bankacı-muhasebeci-sigortacı (n=15), % 8,2'si (n=7) doktor veya diş hekimi, % 8,2'si (n=7) fotoğrafçı % 11,9'u (n=10) eğitimci, %16,5'i (n=14) mühendis , %37,6'sı (n=32) diğer meslek gruplarından oluşmaktadır.

Tablo-5: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin gelirlerine göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Gelir	Sayı	%
300-1000	19	22,4
1001-2000	35	41,2
2001-4000	23	27,1
4001- üstü	8	9,4
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan üyelerin aylık gelirleri % 22,4'ü (n=19) 300-1000 ytl, % 41,2'si (n=35) 1001-2000 ytl, % 27,1'i (n=23) 2001-4000 ytl, % 9,4'ü (n=8) 4001- ve üstü ytl kazanmaktadır.

Tablo-6: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kullandıkları fotoğraf makinesi türüne göre dağılımı (Mart 2004-Aralık 2006)

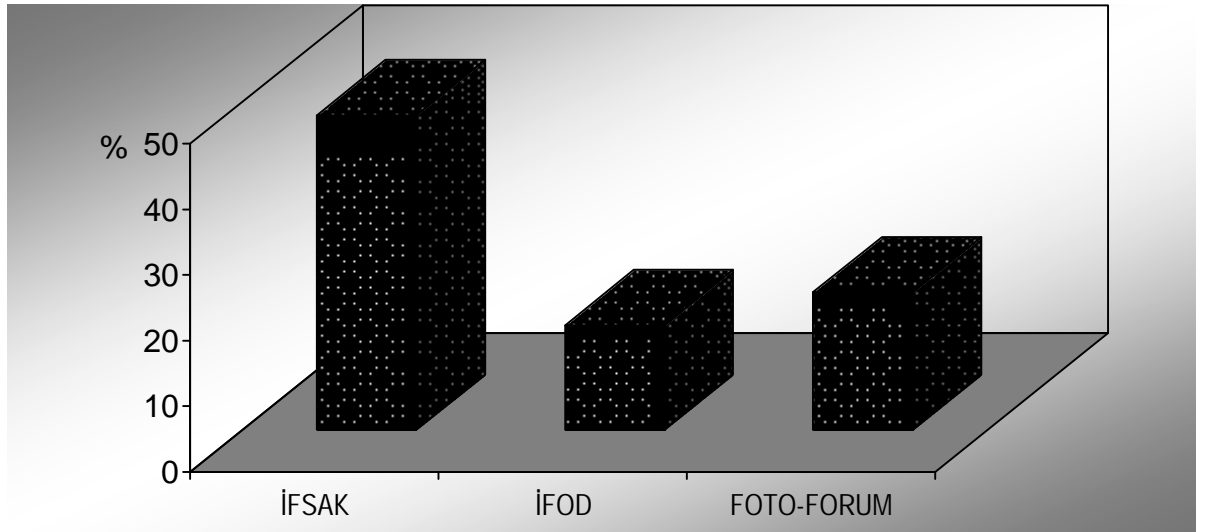
Fotoğraf makinesi türü	Sayı	%
Analog	41	48,2
Dijital	10	11,8
Dijital ve Analog	34	40,0
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kullandıkları fotoğraf makinesi türüne göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 48,2'si (n=41) analog fotoğraf makinesi kullanmakta, % 11,8'i (n=10) dijital fotoğraf makinesi kullanmakta , %40,0'ı (n=34) hem dijital hem de analog makine kullanmaktadır.(Tablo-6).

Tablo-7: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin üye oldukları derneklere göre dağılımı (Mart 2004-Aralık 2006)

Dernek	Sayı	%
İFSAK	48	56,5
FOTO-FORUM	21	24,7
İFOD	16	18,8
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin üye oldukları derneklere göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 56,5'i (n=48) İFSAK üyesi, % 24,7'si (n=21) FOTO-FORUM üyesi , %18,8'i (n=16) İFOD üyesidir (Tablo.7).

Şekil.3 Üyelerin üye oldukları derneklere göre dağılımı (Mart 2004-Aralık 2006)

Tablo-8: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kullandıkları fotoğraf makinelerinin markalarına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf makinesinin markası	Sayı	%
Canon	38	44,7
Nikon	31	36,5
Minolta	5	5,9
Olimpos	2	2,4
Pentax	2	2,4
Practica	1	1,2
Yaşika	2	2,4
Zenith	4	4,7
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kullandıkları fotoğraf makinesi markalarına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 44,7'si (n=38), canon markalı fotoğraf makinesi kullanmakta, % 36,5'i (n=31), nikon markalı fotoğraf makinesi kullanmakta, %5,9'u (n=5) minolta markalı fotoğraf makinesi kullanmakta, % 2,4'ü (n=2), olimpos markalı fotoğraf makinesi kullanmakta, % 2,4'ü (n=2), pentax % 2,4 (n=2), yaşika markalı fotoğraf makinesi kullanmakta, % 1,2'si (n=1), practika markalı fotoğraf makinesi kullanmakta, % 4,7'si (n=4) zenith markalı fotoğraf makinesi kullanmaktadır.

Tablo-9: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafı üretme şekline göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf Üretme Şekli	Sayı	%
Bireysel çalışarak	51	60,0
Küçük arkadaş gurubu ile çalışarak	11	12,9
Dernek gezilerinde	8	9,4
Atölye çalışmalarında	10	11,8
Diğer	5	5,9
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafı üretme şekline göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 60,0'ı (n=51) bireysel çalışarak, % 12,9'u (n=11) küçük arkadaş gurubu ile çalışarak, %9,4'ü (n=8) dernek gezilerinde % 11,8'i (n=10) atölye çalışmalarında % 5,9'u (n=5) diğer şekillerde fotoğraf üretmektedir.

Tablo-9: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafı üretme şekline göre dağılımı.

(Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf Üretme Şekli	Foto-forum		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bireysel çalışarak	6	28,5	27	56,3	4	25,0	37	43,6
Küçük arkadaş gurubu ile	2	9,5	8	16,6	9	56,2	19	22,5
Dernek gezilerinde	10	47,7	5	10,4	1	16,3	17	18,8
Atölye çalışmalarında	-	-	8	16,6	-	-	8	9,2
Diğer	3	14,2	-	-	2	12,5	5	5,9
Toplam	21	100,0	48	100,0	16	100,0	85	100,0

$\chi^2:37,059$, $SD:4$, $P=0,001$

Tablo-10: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin bilgisayara sahip olup olmadığına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Bilgisayar	Sayı	%
Var	82	96,5
Yok	3	3,5
Toplam	85	100,0

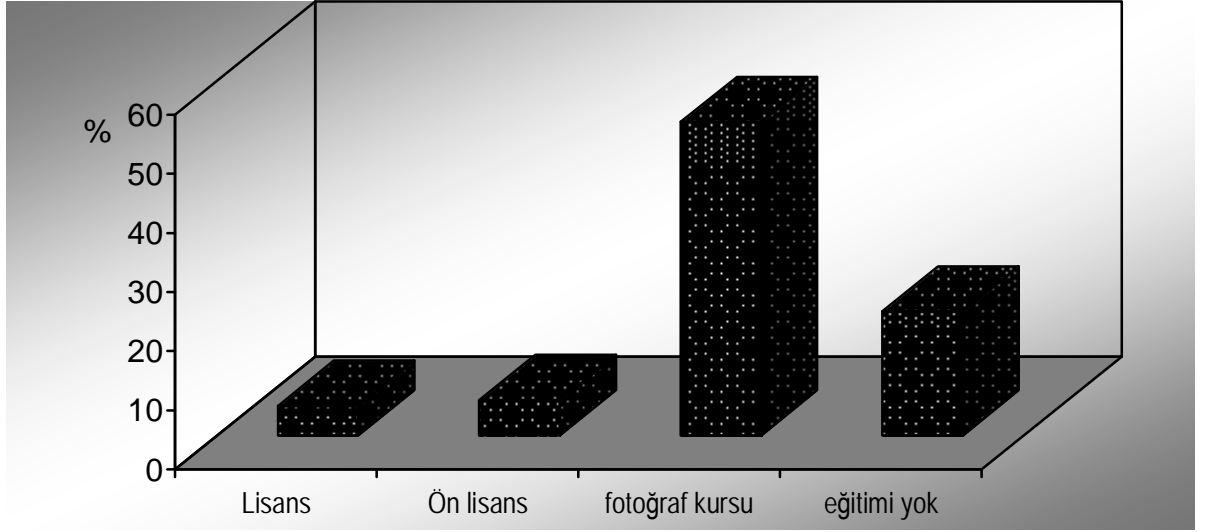
Araştırmaya katılan dernek üyelerinin bilgisayara sahip olup olmadığına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 96,5'i (n=82), bilgisayara sahip, % 3,5'i (n=3) bilgisayara sahip değildir.

Tablo-11: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf üzerine aldıkları eğitim şekline göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf Eğitimi	Sayı	%
Lisans	5	5,9
Ön Lisans	6	7,1
Fotoğraf kursu	53	62,4
Eğitimi yok	21	24,7
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf üzerine aldıkları eğitim şekline göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 5,9'u (n=5) lisans, % 7,1'i (n=6) ön lisans düzeyinde fotoğraf eğitimi almıştır. %62,4'ü (n=53) fotoğraf kursunda eğitim almışken, % 24,7'sinin (n=21) fotoğraf eğitimi yoktur.

Şekil.5 Üyelerin fotoğraf üzerine aldıkları eğitim şekli (Mart 2004-Aralık 2006)

Tablo-12: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf yarışmalarına katılımlarına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf Yarışmalarına katılma	Sayı	%
Ulusal	43	50,6
Uluslararası	7	8,2
Her ikisi	11	12,9
Katılmayan	24	28,2
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf yarışmalarına katılımlarına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 50,6'ı (n=43) ulusal yarışmalara katılmış, % 8,2'si (n=7) uluslararası yarışmalara katılmış, %12,9'u (n=11) hem ulusal hem uluslar arası yarışmalara katılmış % 28,2'si (n=24) yarışmalara katılmamıştır.

Tablo-13: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası yarışmalarda ödül alıp almadıklarına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Ödül Alma	Sayı	%
Evet	41	48,2
Hayır	8	9,4
Katılmayan	36	42,4
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası yarışmalarda ödül alıp almadıklarına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 48,2'si (n=41) yarışmalarda ödül kazanmış, % 9,4'ü (n=8) yarışmalarda ödül kazanmamıştır.

Ayrıca yarışmaya katılan dernek üyelerinden % 2,4 (n=2) ulusal ve uluslar arası yarışmalarda 55'in üzerinde ödül kazanmıştır.

Tablo-14: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası yarışmalarda sergileme alıp almadıklarına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Ödül	Sayı	%
Evet	31	70,5
Hayır	13	29,5
Toplam	44	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası yarışmalarda sergileme alıp almadıklarına göre dağılımına bakıldığında 44 üyeden % 70,5'i (n=31) yarışmalarda sergileme kazanmış, % 29,5'i (n=13) yarışmalarda sergileme kazanmamıştır.

Yarışmaya katılan dernek üyelerinden bir kişi ulusal ve uluslar arası yarışmalarda 220'in üzerinde sergileme kazanmıştır.

Tablo-15: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası açtıkları sergi sayısına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Sergi Sayısı	Sayı	%
1-5	26	30,6
6-10	19	22,4
11-15	4	4,7
16-20	3	3,5
21 ve üstü	7	8,2
Sergi açmayan	26	30,6
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası açtıkları sergi sayısına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 30,6'sı (n=26) en az 1-5 arası ulusal ve uluslar arası sergi açmış, % 22,4'ü (n=19) en az 6-10 arası ulusal ve uluslar arası sergi açmış, %4,7'si (n=4) en az 11-55 arası ulusal ve uluslar arası sergi açmış, % 3,5'i (n=3) en az 16-21 arası ulusal ve uluslar arası sergi açmış,% 8,2'si (n=7) 21'in üzerinde arası ulusal ve uluslar arası sergi açmıştır, % 30,6'sı (n=26) hiç sergi açmamıştır.

Tablo-16: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası yaptıkları saydam gösterisi sayısına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Saydam Gösterisi Sayısı	Sayı	%
1-5	26	30,6
6-10	10	11,8
11 ve üstü	10	11,8
Saydam gösterisi yapmayan	39	45,9
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası yaptıkları saydam gösterisi sayısına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 30,6'sı (n=26) en az 1-5 arası ulusal ve uluslar arası saydam gösterisi yapmış, % 11,8'i (n=10) en az 6-10 arası ulusal ve uluslar arası saydam gösterisi yapmış, % 11,8'i (n=10) 11'in üzerinde arası ulusal ve uluslar arası saydam gösterisi yapmıştır. %45,9'ü (n=39) hiç ulusal ve uluslar arası saydam gösterisi yapmamıştır. Ayrıca araştırmaya katılan dernek üyelerinden %1,2 (n=1) kişi 1000'in üzerinde saydam gösterisi yaptığını belirtmiştir.

Tablo-17: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kişisel fotoğraf albümüne sahip olup olmadığına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Kişisel Fotoğraf Albümü	Sayı	%
Var	7	8,2
Yok	60	70,6
Belirtilmeyen	18	21,2
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kişisel fotoğraf albümüne sahip olup olmadığına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 8,2'si (n=7) kişisel fotoğraf albümüne sahip olduğunu % 70,6'sı (n=10) kişisel fotoğraf albümüne sahip olmadığını belirtmiş %21,2'si(n=18) yanıt vermemiştir.

Tablo-18: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf çekerken aşağıdakilerden hangisini kullanıyorsunuz sorusuna göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf Çekme Şekli	Sayı	%
Siyah-Beyaz	21	24,7
Renkli	10	11,8
Dijital	31	36,5
Saydam	23	27,1
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf çekerken aşağıdakilerden hangisini kullanıyorsunuz sorusuna göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 27,7'si (n=21) siyah- beyaz, % 11,8'i (n=10) renkli, % 36,5'i (n=31) dijital, %27,1'i (n=23) saydam çekmektedir.

Tablo-19: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafta ne tür konular ilginizi çekiyor sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Konu	Sayı	%
Doğa	48	56,5
Makro	6	7,1
İnsan / aktiviteler	18	21,2
İnsan / portreler	4	4,7
Stüdyo / kurgu	2	2,4
Mimari	2	2,4
Gezi	5	5,9
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafta ne tür konular ilginizi çekiyor sorusuna göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 56,5'i (n=48) doğa, % 7,1'i (n=6) makro, % 21,2'si (n=18) İnsan / aktiviteler, %4,7'si (n=4) İnsan / portreler, %2,4'ü (n=2) Stüdyo / kurgu, %2,4'ü (n=2) mimari, %5,9(n=5) gezi fotoğrafları ilgilerini çekmektedirler.

Tablo-20: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf yayınlarını yeterli bulup bulmadıklarına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf yayını yeterlimi	Sayı	%
Evet	10	11,8
Hayır	75	88,2
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf yayınlarını yeterli bulup bulmadıklarına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 11,8'i (n=10) fotoğraf yayınlarını yeterli buluyor, 88,2'si (n=75) fotoğraf yayınlarını yetersiz buluyorlar.

Yeterli bulmuyorsanız sebepleri nelerdir sorusuna %43,5 (n=37) kişi cevaplamış ve içeriğin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo-21: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafla ilgili herhangi bir yayın izleyip izlemediklerine göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Yayın	Sayı	%
Kitap	7	8,2
Dergi	32	37,6
Bülten	3	3,5
Ders notları	9	10,6
İnternet sayfaları	31	36,5
Diğer	3	3,5
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafla ilgili herhangi bir yayın izleyip izlemediklerine göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 8,2'si (n=7) kitap, % 37,6'sı (n=32) dergi, % 3,5'i (n=3) bülten, %10,6'sı (n=9) ders notları,%36,5'i (n=36,5) İnternet sayfaları, %3,5'i (n=3) kişi diğer olarak belirtmiştir

Tablo-22: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin internet ortamında izledikleri yayınlardan başarılı buldukları web sitelerine göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Web sitesi	Sayı	%
Fotoğrafya	18	21,2
Fotoğraf net	7	8,2
Foto kritik	7	8,2
İfsak	6	7,1
Photo -net	5	5,9
Betterphoto	8	9,4
Diğer	5	5,9
Yanıt vermeyen	29	34,1
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin internet ortamında izledikleri yayınlardan başarılı buldukları web sitelerine göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 21,2'si (n=18) fotoğrafya, % 8,2'si (n=7) fotoğraf net, % 8,2'si (n=7) foto kritik, % 7,1'i (n=6) ifsak, %5,9'u (n=5) photo -net,%9,4'u (n=8) betterphoto %5,9'u (n=5), Diğer %34,1'i (n=29) kişi yanıt vermemişlerdir.

Tablo-23: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf dışında ilgilendikleri sanat dallarının olup olmadığına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf Dışında İlgilendikleri Sanat Dalı	Sayı	%
Evet	60	70,6
Hayır	16	18,8
Yanıtsız	9	10,6
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf dışında ilgilendikleri sanat dallarının olup olmadığına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 70,6'sı (n=60) fotoğraf dışında sanat dalları ile ilgilendiğini, % 18,8'i (n=16) fotoğraf dışında sanat dalları ile ilgilenmediğini % 10,6'sı (n=9) ise yanıt vermemiştir.

Tablo-24: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kaç yıldır fotoğrafla ilgilendiklerine göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Yıl	Sayı	%
1 -5	29	34,1
6 -10	22	25,9
11 -15	9	10,6
16 -20	3	3,5
21 -25	6	7,1
26 -30	6	7,1
31 ve üstü	10	11,8
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kaç yıldır fotoğrafla ilgilendiklerine göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 34,1'i (n=29) 1-5 yıldır fotoğrafla ilgileniyor, % 25,9'u (n=22) 6-10 yıldır fotoğrafla ilgileniyor, % 10,6'sı (n=9) 11-15 yıldır fotoğrafla ilgileniyor, % 7,1'i (n=6) 21-25 yıldır fotoğrafla ilgileniyor, % 7,1'i (n=6) 26-30 yıldır fotoğrafla ilgileniyor, % 11,8'i (n=10) 31 yıl ve daha fazla yıldır fotoğrafla ilgileniyor.

Neden fotoğraf sorusuna yanıt verenlerden %22,3'ü (n=19) kişi kendimi ifade edebilmek amacıyla fotoğraf çekiyorum demiştir.

Tablo-25: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kendilerinin baskı yapıp yapmadıklarına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf baskısını kendim yapıyorum	Sayı	%
Evet	26	30,6
Hayır	56	65,9
Yanıtsız	3	3,5
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kendilerinin baskı yapıp yapmadıklarına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 30,6'sı (n=26) kendilerinin baskı yaptıklarını, % 65,9'u (n=56) kendilerinin baskı yapmadıklarını, %3,5 (n=3) üye ise yanıt vermemiştir.

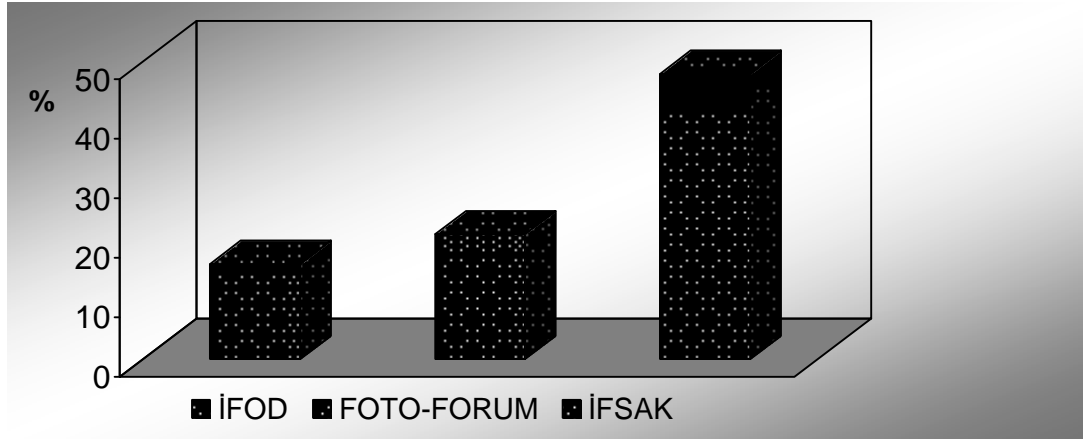
Tablo-26: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin bu işi yapmalarında engeller olup olmadığına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Bu işi yapmanızdaki engeller	Sayı	%
Kişisel	11	12,9
Mesleki	11	12,9
Maddi	22	25,9
Diğer	17	20,0
Yanıt vermeyen	24	28,2
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin bu işi yapmalarında engeller olup olmadığına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 12,9'u (n=11) Kişisel, % 12,9'u (n=11) mesleki, % 25,9'u (n=22) maddi, % 20,0'ı (n=17) diğer diye belirtmiş, % 28,2'si (n=24) kişi yanıt vermemiştir.

Tablo-27: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin üye oldukları diğer derneklere göre dağılımı (Mart 2004-Aralık 2006)

Dernek	Üye	Başka derneğe üye	%
İFSAK	48	12	25,0
İFOD	16	7	43,75
FOTOFORUM	21	4	19,04
Toplam	85	23	27,05

Şekil .6 Araştırmaya katılan dernek üyelerinin başka derneklere üye olma durumlarının dağılımı (Mart 2004-Aralık 2006)

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin üye oldukları diğer derneklere göre dağılımına bakıldığında İFSAK'ın 48 üyesinden % 25'i (n=12) İFOD'un 16 üyesinden % 43,75'i (n=7),FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 19,4'ü (n=4), fotoğraf derneği dışında başka derneklere üye olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo-28: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin kuruluş tarihini bilip bilmediklerine göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Derneğin Kuruluş Tarihini	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Biliyor	14	66,7	33	68,8	12	75,0	59	69,4
Bilmiyor	7	33,3	15	31,3	4	25,0	26	30,6
Toplam	21	100,0	48	100,0	16	100,0	85	100,0

$X^2:0,320$, $SD:2$, $P=0,852$

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin kuruluş tarihini bilip bilmediklerine göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 66,7'si (n=14) İFSAK'ın 48 üyesinden % 68,8'i (n=33) İFOD'un 16 üyesinden % 75'i (n=12), derneklerinin kuruluş tarihini doğru olarak belirtmişlerdir.

Tablo-29: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin üye sayısını bilip bilmediklerine göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Derneğinizin Üye Sayısı	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Biliyor	4	9,4	12	25,0	7	43,7	23	27,0
Bilmiyor	17	80,6	36	75,0	9	46,3	62	73,0
Toplam	21	100,0	48	100,0	16	100,0	85	100,0

$X^2:3,044$ $SD:2$, $P=0,218$

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin üye sayısını bilip bilmediklerine göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 66,7'si (n=14) İFSAK'ın 48 üyesinden % 68,8'i (n=33) İFOD'un 16 üyesinden % 75'i (n=12), derneklerinin kuruluş tarihini doğru olarak belirtmişlerdir.

Tablo-30: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin amacını bilip bilmediklerine göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Derneğinin Amacı	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Biliyor	15	79,4	32	66,7	8	50	55	65,7
Bilmiyor	6	28,6	16	33,3	8	50	30	35,3
Toplam	21	100,0	48	100,0	16	100,0	85	100,0

$X^2:2,686$, $SD:4$, $P=0,612$

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin amacını bilip bilmediklerine göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 79,4'ü (n=15) İFSAK'ın 48 üyesinden % 66,7'si (n=32) İFOD'un 16 üyesinden % 50'si (n=8), derneklerinin amacını doğru olarak belirtmişlerdir.

Tablo-31: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin niçin bir fotoğraf derneğine üye oldunuz sorusuna göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Niçin fotoğraf	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aidiyet	9	42,8	18	37,5	7	43,7	34	40,0
Paylaşım	12	57,2	30	62,5	9	56,3	51	60,0
Toplam	21	100,0	48	100,0	16	100,0	85	100,0

$X^2:3,380$, $SD:4$, $P=0,496$

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin niçin bir fotoğraf derneğine üye oldunuz sorusuna göre dağılımına bakıldığında, FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 42,8'i (n=9), aidiyet, % 57,2'si (n=12), İFSAK'ın 48 üyesinden % 37,5'i (n=18), aidiyet, % 62,5'i (n=30), paylaşım, İFOD'un 16 üyesinden üyesinden % 43,78'si (n=7), aidiyet, % 56,3'ü (n=9) paylaşım olarak belirtmişlerdir.

Tablo-32: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde karanlık oda olup olmadığına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Karanlık oda	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Var	-	-	48	100,0	16	100,0	64	75,2
Yok	21	100,0	-	-	-	-	21	24,8
Toplam	21	100,0	48	100,0	16	100,0	85	100,0

$X^2:79,707$, $SD:2$, $P=0,000$

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde karanlık oda olup olmadığına göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 100,0'ü (n=21) İFSAK'ın 48 üyesinden % 100,0'ü (n=48) İFOD'un 16 üyesinden % 100,0'ü (n=16), derneklerinde karanlık oda olduğunu belirtmişlerdir.

Derneğinizde bilgisayar ve İnternet erişimi olup olmadığı sorularına bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermiştir.

Tablo-33: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneğin bilgisayarından yararlanıp yararlanmadığına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Bilgisayardan Yararlanma	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
EVET	10	47,6	30	62,5	8	50,0	48	56,5
HAYIR	11	52,4	18	37,5	8	50,0	37	43,5
Toplam	21	100,0	48	100,0	16	100,0	85	100,0

$X^2: ,841$ $SD:2$, $P=0,657$

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde karanlık bilgisayarından yararlanıp yararlanmadığına göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 47,6'ı (n=10) İFSAK'ın 48 üyesinden %62,5'i (n=30) İFOD'un 16 üyesinden % 50'si (n=8), derneklerinde bilgisayarından yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Derneğinizin eğitim aktivitesi var mı sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir.

Tablo-34: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneğinizin ayda kaç gün etkinlik düzenliyor sorusuna göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Aylık Etkinlik	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1- 4	14	66,6	15	31,3	6	37,5	35	41,2
5-10	7	43,4	33	68,7	10	73,5	50	58,8
Toplam	21	100,0	48	100,0	16	100,0	85	100,0

X²:27,329, SD:6, P=0,000

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde derneğinizin ayda kaç gün etkinlik düzenliyor sorusuna göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 66,6'sı (n=14) ayda 1-4 gün, İFSAK'ın 48 üyesinden %62,5'i (n=30),ayda 5-10 gün İFOD'un 16 üyesinden % 73,5'i (n=10), ayda 5-10 gün derneklerinde etkinlik düzenlendiğini belirtmişlerdir.

Derneğinizin eğitim aktivitesi var mı sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir.

Derneğiniz aylık etkinlik programı yayınlıyor mu sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir.

Derneğiniz hangi etkinlikleri düzenliyor sorusuna bütün dernek üyeleri verilen şıklardan hepsini işaretlemişlerdir

Derneğinizde dijital ortamda gösteriler yapılabilir mi sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir.

Tablo-35: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin diğer derneklerin yaptığı çalışmalar hakkında bilgi alıp alamadıklarına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Diğer Derneklerin Çalışmaları Hakkında Bilgi Alma

	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
EVET	14	66,4	28	58,3	10	62,5	52	61,2
HAYIR	7	43,6	20	41,7	6	37,5	33	38,8
Toplam	21	100,0	48	100,0	16	100,0	85	100,0

$X^2:5,549$, $SD:2$, $P=0,760$

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneğinizden diğer derneklerin yaptığı çalışmalar hakkında bilgi alıp alamadıklarına sorusuna göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 66,4'ü (n=14), İFSAK'ın 48 üyesinden %58,3'ü (n=28), İFOD'un 16 üyesinden % 62,5'i (n=10), diğer derneklerin yaptığı çalışmalar hakkında bilgi aldıklarını belirtmişlerdir.

Derneğinize diğer illerden söyleşi/gösteri için fotoğraf sanatçıları geliyor mu sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir.

Tablo-36: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin düzenli olarak sergi, sempozyum, yarışma, fotoğraf günleri düzenleyip düzenlemediklerine göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Derneğin aktiviteleri	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
EVET	16	76,2	38	79,2	15	93,8	69	81,2
HAYIR	5	23,8	10	20,8	1	6,3	16	18,8
Toplam	21	100,0	48	100,0	16	100,0	85	100,0

X²:2,124, SD:2, P=0,346

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneğinizde düzenli olarak sergi, sempozyum, yarışma, fotoğraf günleri düzenlenip düzenlemediği sorusuna göre dağılıma bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 79,2'si (n=16), İFSAK'ın 48 üyesinden %79,2'si (n=38), İFOD'un 16 üyesinden % 93,8'i (n=15), derneklerinde düzenli olarak sergi, sempozyum, yarışma, fotoğraf günleri düzenlendiğini belirtmişlerdir.

Derneğinizin herhangi bir yayını var mı sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir.

Tablo-37: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneğe gitme sıklığına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Derneğe gitme sıklığı	Sayı	%
Haftada bir	57	67,1
15 günde bir	4	4,7
Ayda bir	7	8,2
İki ayda bir	4	4,7
Daha seyrek	2	2,4
Yanıtsız	11	12,9
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneğe gitme sıklığına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 67,1'i (n=57) haftada bir, % 4,7'si (n=4) 15 günde bir, % 8,2'si (n=7) ayda bir, % 4,7'si (n=4) iki ayda bir % 2,4'ü (n=2) daha seyrek derneğe gidiyor, % 12,91'u (n=11) kişi soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Tablo-38: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin aktivitelerine katılma sıklığına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Derneğin Aktivitelerine Katılma	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sık sık	13	72,2	29	70,7	14	87,5	56	74,7
Ara sıra	4	22,2	8	19,5	1	6,3	13	17,3
Nadiren	1	5,6	4	9,8	1	6,3	6	8,0
Toplam	18	100,0	41	100,0	16	100,0	76	100,0

$X^2:2,300$, $SD:4$, $P=0,681$

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde düzenlenen aktivitelere katılma sıklığına göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 72,2'si (n=14), İFSAK'ın 48 üyesinden %70,7'si (n=29), İFOD'un 16 üyesinden % 87,5'i (n=14), sık sık derneklerinde düzenlenen aktivitelere katıldıklarını belirtmişlerdir. FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 5,6'sı (n=1), İFSAK'ın 48 üyesinden %9,8'i (n=4), İFOD'un 16 üyesinden % 6,3'ü (n=1), nadiren derneklerinde düzenlenen aktivitelere katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo-39: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin aidat ödemelerine göre dağılımı.
(Mart 2004-Aralık 2006)

Aidat Ödemeleri	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Düzenli	18	94,7	29	70,7	14	87,5	61	80,3
Altı ay aksıyor	1	5,3	8	19,5	1	6,3	10	13,2
Daha fazla aksıyor	-	-	4	9,8	1	6,3	5	6,6
Toplam	19	100,0	41	100,0	16	100,0	76	100,0

X²:5,684, SD:4, P=0,224

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde aidat ödemelerine göre dağılıma bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 94,7'si (n=18), İFSAK'ın 48 üyesinden %70,7'si (n=29), İFOD'un 16 üyesinden % 87,5'i (n=14), düzenli olarak derneklerine aidat ödediklerini belirtmişlerdir. İFSAK'ın 48 üyesinden %9,8'i (n=4), İFOD'un 16 üyesinden % 6,3'ü (n=1), derneklerine aidat ödemelerini 6 aydan daha fazla süre aksattıklarını belirtmişlerdir.

Tablo-40: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin beklentilerine cevap verip vermediğine göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Beklenti	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
EVET	16	84,2	30	73,2	5	33,3	51	68,0
HAYIR	3	15,8	11	26,8	10	66,7	24	32,0
Toplam	19	100,0	41	100,0	15	100,0	75	100,0

X²11,083.; SD:2, P<0,004

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin dernekten beklentilerine göre dağılıma bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 84,2'si (n=16), İFSAK'ın 48 üyesinden %73,2'si (n=30), İFOD'un 16 üyesinden % 33,3'ü (n=5), derneklerinin beklentilerine cevap verdiğini belirtmişlerdir.

Tablo-41: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde yapmak istediklerine engeller olup olmadığına göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Dernek Engelleri	FOTO-FORUM		İFSAK		İFOD		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Mekan	8	61,5	10	52,6	2	25,0	20	50,0
Yönetici	-	-	-	-	3	37,5	3	7,5
Mevzuat	1	7,7					1	2,5
Diğer	4	30,8	9	47,4	3	37,5	16	40,0
Toplam	13	100,0	19	100,0	8	100,0	40	100,0

X²:15,997 SD:6, P<0,014

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde yapmak istediklerine engeller olup olmadığına göre dağılıma bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 61,5'i (n=8), İFSAK'ın 48 üyesinden %52,6'sı (n=29), İFOD'un 16 üyesinden % 25'i (n=4), derneklerinde mekân nedeniyle yapmak istediklerini yapamadıklarını belirtmişlerdir. FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 4,7'si (n=1) mevzuat, İFOD'un 16 üyesinden % 37,5'i (n=6), yönetici nedeniyle yapmak istediklerini yapamadıklarını belirtmişlerdir..

Üye olduğunuz başka dernekler var mı sorusuna %22,3 (n=19) dernek üyesi evet yanıtını vermişlerdir.

Fotoğraf federasyonu ne zaman kuruldu sorusuna % 16,5 (n=14) dernek üyesi doğru cevap vermiştir.

Tablo-42: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Türkiye de fotoğraf eğitimi nerelerde verilir sorusuna göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf Eğitimi	Sayı	%
Dernek	7	8,2
Kurs	16	18,8
Güzel Sanat.Fak.	2	2,4
Üniversite	31	36,5
Yüksek Okul	2	2,4
Yanıtsız	27	31,8
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Türkiye de fotoğraf eğitimi nerelerde verilir sorusuna göre dağılımına göre % 8,2'si (n=7) derneklerde, % 88,8'i (n=16), kurslarda, %2,4'ü(n=2), Güzel sanatlar fakültelerinde, %36,5'i (n=31) Üniversitelerde, %2,4'ü(n=2), Yüksek Okullarda fotoğraf eğitimi verildiğini belirtmiştir.

Türkiye 'den 5 fotoğraf sanatçısının isimlerini yazınız sorusuna %18,8 (n=16) kişi yanıtlamıştır.

Tablo-43: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Türkiye 'den 5 fotoğraf sanatçısının isimlerini yazınız sorusuna göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf Sanatçısı	Sayı	%
Ara GÜLER	9	10,6
İzzet KERİBAR	4	4,7
İbrahim ZAMAN	2	2,4
Yusuf TUVİ	2	2,4
Nazif TOPÇUOĞLU	2	2,4
Nusret Nurdan EREN	1	1,2
Şakir ECZACIDAŞI	1	1,2
Yanıtsız	64	75,3
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Türkiye 'den 5 fotoğraf sanatçısının isimlerini yazınız sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında, 85 üyeden % 10,6'sı (n=9) Ara GÜLER, % 4,7'si (n=4) İzzet KERİBAR, % 2,4'ü (n=2) İbrahim ZAMAN, % 2,4'ü (n=2) Yusuf TUVİ, % 2,4'ü (n=2) Nazif TOPÇUOĞLU, %1'i (n=1,2) Nusret Nurdan EREN, %1'i (n=1,2) Şakir ECZACIDAŞI diye belirtmiş, % 75,3'ü (n=44) kişi yanıt vermemiştir.

Tablo-44: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Dünya ‘dan 5 fotoğraf sanatçısının isimlerini yazınız sorusuna göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf Sanatçısı	Sayı	%
Ansel ADAMS	4	4,7
Eugene ADGET	2	2,4
H.C.BRESSON	2	2,4
Man RAY	1	1,2
Yousfh KARCH	1	1,2
Sebastiao SALGADO	1	1,2
Yanıtızsız	74	87,1
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Dünya’den beş fotoğraf sanatçısının isimlerini yazınız sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 4,7’si (n=4) Ansel ADAMS, % 2,4’ü (n=2) Eugene ADGET, % 2,4’ü (n=2) H.C.BRESSON, % 1’i (n=1) Man RAY, %1’i (n=1,2) Yousfh KARCH, %1’i (n=1,2) Sebastiao SALGADO diye belirtmiş, % 87,1’i (n=74) kişi yanıt vermemiştir.

Bildiğiniz fotoğraf ekollerini ve tekniklerini sıralayınız sorusunu %1,2 (n= 2) dernek üyesi dışında cevaplayan olmamıştır.

Türkiye’de düzenlenen önemli fotoğraf etkinliklerini sıralayınız sorusunu % 12,9’u (n= 11) kişi İFSAK fotoğraf günleri olarak ilk sıraya koymuştur.

Tablo-45: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Türkiye’de düzenlenen önemli fotoğraf yarışmalarını yazınız sorusuna göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğraf Yarışmaları	Sayı	%
İFSAK	11	12,9
Koç ALLİANZ	5	5,9
Altın Kamera	4	4,7
Devlet Fotoğraf Yarışması	3	3,5
BMC	1	1,2
Yanıtsız	61	71,7
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Türkiye’de düzenlenen önemli fotoğraf yarışmalarını yazınız sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 12,9’u (n=11) İFSAK, % 5,9’u (n=5) Koç ALLİANZ, % 4,7’si (n=4) Altın Kamera, %3,5’i (n=3) % 1’i (n=1,2) BMC, diye belirtmiş, % 71,7’si (n=61) kişi yanıt vermemiştir.

Tablo-46: Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafın geleceği hakkındaki düşüncelerine göre dağılımı. (Mart 2004-Aralık 2006)

Fotoğrafın Geleceği	Sayı	%
Dijital	9	10,6
Belirsiz	6	7,1
Reklâm ağırlıklı	7	8,2
Sanatsal yönü artacak	4	4,7
Yanıtsız	59	69,4
Toplam	85	100,0

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafın geleceği hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 10,6'sı (n=9) Dijital % 7,1'i (n=6) Belirsiz, % 8,2'si (n=7) Reklâm ağırlıklı , %4,7'si (n=4) Sanatsal yönü artacak, diye belirtmiş, % 69,4'ü (n=59) kişi yanıt vermemiştir.

5.2 TARTIŞMA

Fotoğrafın, bulunuşundan hemen sonra ülkemiz topraklarına girmesine rağmen İslamiyet'te resmetme geleneğinin olmaması sonucu uzun süre Müslüman olmayanlar tarafından icra edilmiştir. Her ne kadar saray ve çevresine girmiş olsa da toplumun diğer tabakalarında yaygınlaşmamıştır. Aynı zamanda Osmanlının toplumsal ve siyasal yapısı nedeniyle fotoğraf dernekleşmemiştir.

Fotoğrafın toplumda yaygınlaşması cumhuriyet Türkiye'sinde olmuştur. Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin tanıtımı amacıyla bütün sanat dallarından yararlanıldığı gibi özellikle fotoğraftan da yararlanılmıştır. Nüfus cüzdanlarına vesikalık fotoğraf yapıştırma zorunluluğu halkı fotoğrafla tanıştıran önemli bir etken olmuştur.

İlk profesyonel fotoğraf derneğinin 1929 yılında kurulmasına rağmen ilk amatör fotoğraf derneği Türkiye Amatör Foto Kulübü (TAFK) 1949 yılında kurulmuştur. İzleyen yıllardan itibaren 2006 yılına kadar toplam 55 tane amatör fotoğraf derneği kurulmuştur.

Ülkemizdeki amatör fotoğraf dernekleri ve üyelerinin özellikleri konusunda yeterli araştırma yoktur. Bu çalışmanın amacı amatör fotoğraf derneklerinin gelişim sürecini incelemek ve günümüzde amatör fotoğraf derneklerine üye olan kişilerin özelliklerini ve fotoğrafla ilişkilerini belirlemektir.

Fotoğraf derneklerinin gelişim süreci, toplumsal gelişim süreci paralelinde incelendiğinde, Cumhuriyetin ilk yıllarında bütün derneklerin halk evleri içinde toplanması nedeniyle ve halka çok daha kolay ulaşılabilirliği nedeniyle ayrıca bir dernekleşme görülmez, ancak halk evleri kapatıldıktan sonra buralarda görev alan insanlar yeni derneklerin kuruluşlarında görev almışlardır. Dernekleşmenin özellikle 1960'lı yıllardan sonra hızla arttığı görülmektedir. 1980'lerde bir dönem kesintiye uğramasına rağmen 1990'larda dernekleşme hızı yükselmiştir.

Fotoğraf derneği üyesi olan kişilerin özelliklerinin belirlenmesi için Türkiye’de faaliyet gösteren, Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonuna (TFSF) bağlı 19 fotoğraf derneğinin yaklaşık 1700 üyesinden 350 kişiye, TFSF başkanlığı ve dernek yönetimleri aracılığıyla ulaşılması ve yazılı ve 68 sorudan oluşan bir anketin üyelere uygulanması planlanmıştır. Ancak 19 dernekten 11 derneğe ve 154 üyeye ulaşılabilmıştır. Sekiz dernekten az sayıda ve eksik yanıtli anket gelmesi nedeniyle, araştırmada ankete en çok ve doğru yanıt veren üç derneğin 85 üyesinin verileri değerlendirilmiştir. Verileri kullanılan bu üç dernek İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği (İFSAK), İzmir Fotoğraf Sanatı Derneği (İFOD) ve Trabzon Fotoğraf Sanatçıları Derneği (FOTO-FORUM)’ dur.

Çalışmaya katılan 85 dernek üyesinin yaş ortalaması $41,6 \pm 10,2$ (21-68) olarak saptanmıştır. Üyelerin % 12,9’u (n=11) kadın, % 87,1’i (n=74) erkektir. Sümerkan ve ark.⁷¹1997 yılında 15 dernek üzerine yaptıkları araştırmada toplam 857 üyenin % 73,6’sının (n=633) erkek, %26,4’ünün (n=224) bayan olduğu saptanmıştır.

Dernek üyelerinin % 2,4’ü (n=2) ilköğretim, % 10,6’sı (n=9) lise, %55,3’ü (n=47) üniversite, %31,8’i (n=27) yüksek lisans veya doktora düzeyinde eğitim almışlardır.

85 fotoğraf derneği üyesinden 5 kişi (% 5,9) fotoğraf lisans eğitimi, 6 kişi (% 7,1) fotoğraf ön lisans eğitimi almıştır. 53 kişi (%62,4) dernekler tarafından düzenlenen fotoğraf kursları ile fotoğraf eğitimi almışken, 21 kişinin (% 24,7) fotoğraf üzerine eğitimi yoktur.

Dernek üyelerinin eğitim durumu değerlendirildiğinde; Üyelerin eğitim durumu değerlendirildiğinde; % 2,4’ü (n=2) ilköğretim, % 10,6’sı (n=9), lise, %55,3’ü (n=47) üniversite, %31,8’i (n=27) yüksek lisans veya doktora mezunudur.

---

⁷¹ M.Reşat Sümerkan, Ahmet yakar, **Dernekler Araştırması** Fotoforum-fotoğraf sanatı derneği aylık bülteni- sayı 41 ekim 1997 s.3

Dernekler üyelerinin eğitim durumu açısından karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel olarak fark olmadığı görülmüştür (Tablo.3, p:0,301).

Araştırmaya katılan üyelerin meslek durumu değerlendirildiğinde; Üyelerin % 17,6'sı Bankacı-muhasebe-sigorta (n=15) işinde çalışıyor, % 8,2'si (n=7) doktor veya diş hekimi, % 8,2'si (n=7) fotoğrafçı % 11,9'u (n=10) eğitimci, %16,5'i (n=14) mühendis, %37,6'sı (n=32) diğer meslek gruplarından oluşmaktadır. Mühendisler üyeler arasında büyük çoğunluğu oluşturmaktadır. Teknik yönü fazla olan fotoğraf sanatı mühendislerin daha çok ilgisini çekiyor olabilir.

Araştırmaya katılan üyelerin aylık gelirleri % 22,4'ü (n=19) 300- 1000 ytl, % 41,2'si (n=35) 1001-2000 ytl, % 27,1'i (n=23) 2001-4000 ytl, % 9,4'ü (n=8) 4001-ve üstü ytl kazanmaktadır. Fotoğraf sanatıyla uğraşan kişilerin büyük çoğunluğunun orta gelir düzeyine sahip olduğunu görülmektedir. Fotoğrafın pahalı bir sanat olması alt gelir düzeyinden kişilerin fotoğrafla ilgilenmesine ve fotoğraf derneğine üye olmasına engel olabilir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kullandıkları fotoğraf makinesi türüne göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 48,2'si (n=41) analog fotoğraf makinesi kullanmakta, % 11,8'i (n=10) dijital fotoğraf makinesi kullanmakta, %40,0'ı (n=34) hem dijital hem de analog makine kullanmaktadır.(Tablo-6). Bu araştırma 2005 yılından beri devam ettiği için analog makine kullananlar oldukça fazla görülmektedir. Ancak anketi 2006 yılında yanıtlayan üyelerin tamamına yakın dijital makine kullanmaktadır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kullandıkları fotoğraf makinesi markalarına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 44,7'si (n=38) canon markalı fotoğraf makinesi kullanmakta, % 36,5'i (n=31) nikon markalı fotoğraf makinesi kullanmakta, %5,9'u (n=5) minolta markalı fotoğraf makinesi kullanmakta % 2,4'ü (n=2) olimpos markalı fotoğraf makinesi kullanmakta % 2,4'ü (n=2) pentax markalı fotoğraf makinesi kullanmakta % 2,4 (n=2) yaşıka markalı fotoğraf makinesi kullanmakta,

% 1,2'si (n=1) practika markalı fotoğraf makinesi kullanmakta, % 4,7'si (n=4) zenith markalı fotoğraf makinesi kullanmaktadır. Canon ve nikon markalı makineler üyelerin büyük çoğunluğu tarafından tercih edilmektedir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafı üretme şekline göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 60,0'ı (n=51) bireysel çalışarak, % 12,9'u (n=11) küçük arkadaş gurubu ile çalışarak, %9,4'ü (n=8) dernek gezilerinde % 11,8'i (n=10) atölye çalışmalarında % 5,9'u (n=5) diğer şekillerde fotoğraf üretmektedir. Dernekler, üyelerinin bu özellikleri yönünden karşılaştırıldıklarında istatistiksel olarak anlamlılık görülmektedir. (p:0,000). Özellikle Foto-forum üyelerinin dernek gezilerini tercih ettikleri görülmektedir. %62,5 (n=10) Buna karşın İFSAK üyelerinin bireysel çalışmayı %73,0 (n=27), İFOD üyelerininse küçük arkadaş grupları ile %47,4 (n=9) çalışmayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum derneklerin yapısıyla da ilgili olabilir. Örneğin; FOTO-FORUM'da dernek gezileri ön plandadır. Görece küçük bir şehir olması nedeniyle etraftaki doğal güzellikler fotoğrafçıların ilgisini çekmekte ve bu durum istatistiksel olarak anlamlı hale getirmektedir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin bilgisayara sahip olup olmadığına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 96,5'i (n=82), bilgisayara sahip % 3,5'i (n=3) bilgisayara sahip değil. Ekonomik durumla doğru orantılı olarak neredeyse bütün üyeler bilgisayara sahiptirler.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf üzerine aldıkları eğitim şekline göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 5,9'u (n=5) üniversite, % 7,1'i (n=6) ön lisans, %62,4'ü (n=53) fotoğraf kursu % 24,7'si (n=21) eğitimi yoktur. Dernek üyelerinin büyük çoğunluğu fotoğraf eğitimini derneklerdeki kurslardan almıştır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf yarışmalarına katılımlarına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 50,6'sı (n=43) ulusal yarışmalara katılmış, % 8,2'si (n=7) uluslararası yarışmalara katılmış, %12,9'u (n=11) hem ulusal hem uluslar arası yarışmalara katılmış % 28,2'si (n=24) yarışmalara katılmamıştır. Amatörlüğü destekleyen şeylerden biri yarışmalardır. Üyelerin büyük çoğunluğu yarışmalara katılmaktadır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası yarışmalarda ödül alıp almadıklarına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 48,2'si (n=41) yarışmalarda ödül kazanmış, % 9,4'ü (n=8) yarışmalarda ödül kazanmamıştır. Yarışma bilgilerinin derneklere gelmesi ve bu konuda derneklerinde desteği sonucu pek çok üye yarışmalara katılmakta ve başarılı olmaktadır. Ve bu süreç bazı üyelerin FİAP, AFİAP üyeliklerine kadar gitmektedir. Ayrıca yarışmaya katılan dernek üyelerinden %2,4 (N=2) ulusal ve uluslar arası yarışmalarda 55'in üzerinde ödül kazanmıştır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası yarışmalarda sergileme alıp almadıklarına göre dağılımına bakıldığında 44 üyeden % 70,5'i (n=31) yarışmalarda sergileme kazanmış, % 29,5'i (n=13) yarışmalarda sergileme kazanmamıştır.

Yarışmaya katılan dernek üyelerinden bir kişi ulusal ve uluslar arası yarışmalarda 220'in üzerinde sergileme kazanmıştır. Kişisel başarılar aynı zamanda eğer kişi dernek adına katılmışsa derneğin başarısı olarak da yansımaktadır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası açtıkları sergi sayısına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 30,6'sı (n=26) en az 1- 5 arası ulusal ve uluslar arası sergi açmış, % 22,4'ü (n=19) en az 6-10 arası ulusal ve uluslar arası sergi açmış, %4,7'si (n=4) en az 11-55 arası ulusal ve uluslar arası sergi açmış, % 3,5'i (n=3) en az 16-21 arası ulusal ve uluslar arası sergi açmış,% 8,2'si (n=7) 21'in üzerinde arası ulusal ve uluslar arası sergi açmıştır, % 30,6'sı (n=26) hiç sergi açmamıştır. Sergi açmak pek çok sanatçı için izleyicisiyle buluşma sürecinin en önemlilerinden bir tanesi olduğu için oldukça önem kazanmaktadır.

Ancak sergi maliyetlerinin fazla olması, sergi mekânlarının kısıtlı olması pek çok sanatçıyı sergi açmaktan vazgeçmeye itmektedir. Buna rağmen %30,6 üye en az bir tane ulusal ve uluslar arası sergi açmıştır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin ulusal ve uluslar arası yaptıkları saydam gösterisi sayısına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 30,6'sı (n=26) en az 1-5 arası ulusal ve uluslar arası saydam gösterisi yapmış, % 11,8'i (n=10) en az 6-10 arası ulusal ve uluslar arası saydam gösterisi yapmış, % 11,8'i (n=10) 11'in üzerinde arası ulusal ve uluslar arası saydam gösterisi yapmıştır. %45,9'ü (n=39) hiç ulusal ve uluslar arası saydam gösterisi yapmamıştır. Ayrıca araştırmaya katılan dernek üyelerinden %1,2 (n=1) kişi 1000'in üzerinde saydam gösterisi yaptığını belirtmiştir. Bazı dernek üyeleri bu misyonu tek başına yüklenmektedirler. Artık sergilemelerin yerlerini dijital saydam gösterileri almaktadır. Yine %30,6 üye en az bir tane ulusal ve uluslar arası saydam gösterisi yapmıştır. Bu durumda yine Türk fotoğrafı açısından sevindiricidir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kişisel fotoğraf albümüne sahip olup olmadığına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 8,2'si (n=7) kişisel fotoğraf albümüne sahip olduğunu % 70,6'sı (n=10) kişisel fotoğraf albümüne sahip olmadığını belirtmiş % 21,2'si (n=18) yanıt vermemiştir. Kişisel fotoğraf albümü bir fotoğraf sanatçısı için gurur kaynağı ve sanatçılığının göstergesi olarak görülmektedir. Bütün fotoğraf sanatçıları bir yada birkaç albümleri olsun isterler ancak yine maliyet, sponsor vs. durumlar fotoğrafçıları engellemektedir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf çekerken aşağıdakilerden hangisini kullanıyorsunuz sorusuna göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 27,7'si (n=21) siyah- beyaz, % 11,8'i (n=10) renkli, % 36,5'i (n=31) dijital, %27,1'i (n=23) saydam çekmektedir.

Bu araştırma dijital fotoğrafa geçişin çok hızlandığı dönemde yapılmıştır. Aylık süreçler bile araştırmayı etkilemektedir. Her ne kadar sonuçlar bu şekilde görülse de artık biliyoruz ki pek çok üye dijital fotoğraf çekmektedir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafta ne tür konular ilginizi çekiyor sorusuna verdikleri yanıtlara bakıldığında 85 üyeden % 56,5'i (n=48) doğa, % 7,1'i (n=6) makro, % 21,2'si (n=18) İnsan / aktiviteler, %4,7'si (n=4) İnsan / portreler, %2,4'ü (n=2) Stüdyo / kurgu, %2,4'ü (n=2) mimari, %5,9(n=5) gezi fotoğrafları ilgilerini çekmektedirler. Bu durum dernekler yönünden değerlendirildiğinde fark bulunmamaktadır. (p=0,115)

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf yayınlarını yeterli bulup bulmadıklarına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 11,8'i (n=10) fotoğraf yayınlarını yeterli bulmuş, % 88,2'si (n=75) fotoğraf yayınlarını yetersiz bulmuşlardır. Ülkemizde ne yazık ki yeterli yayın yoktur. Dernek üyelerinin cevapları da bu durumu desteklemektedirler. Yeterli bulmuyorsanız sebepleri nelerdir sorusuna %43,5 (n=37) kişi cevaplamış ve içeriğin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Ne yazık ki içeriği iyi sayılabilecek dergilerde (geniş açı gibi) yayın hayatını uzun süre devam ettirememektedir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafla ilgili herhangi bir yayın izleyip izlemediklerine göre dağılımına bakıldığında, 85 üyeden % 8,2'si (n=7) kitap, % 37,6'sı (n=32) dergi, % 3,5'i (n=3) bülten, %10,6'sı (n=9) ders notları,%36,5'i (n=31) İnternet sayfaları, %3,5'i (n=3) kişi diğer olarak belirtmiştir. Büyük çoğunluğun internet sayfalarından fotoğrafı izledikleri görülmektedir. Bu durum internetteki özellikle Türkçe yayın kalitesinin hızla artırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin internet ortamında izledikleri yayınlardan başarılı buldukları web sitelerine göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 21,2'si (n=18) fotoğrafya, % 8,2'si (n=7) fotoğraf net, % 8,2'si (n=7) foto kritik, % 7,1'i (n=6) ifsak, %5,9'u (n=5) photo-net,%9,4'u (n=8) betterphoto %5,9'u (n=5), Diğer %34,1'i (n=29) kişi yanıt vermemişlerdir. Buradan üyeleri çoğunlukla Türkçe siteleri izledikleri anlaşılmaktadır. Bunların içerisinde biraz daha felsefi içerikli olan fotoğrafyanın en çok izlenen web sitesi olduğu görülmektedir. Bu durum fotoğraf derneği üyelerinin fotoğrafın sanatsal-felsefi yönünü merak ettiklerini ortaya koymaktadır. Bu tür yayınların fotoğraf federasyonu sayfalarında yer alması fotoğrafa ilgiyi daha çok artıracaktır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğraf dışında ilgilendikleri sanat dallarının olup olmadığına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 70,6'sı (n=60) fotoğraf dışında sanat dalları ile ilgilendiğini, % 18,8'i (n=16) fotoğraf dışında sanat dalları ile ilgilenmediğini %10,6 (n=9) ise yanıt vermemiştir. Sanat bir bütün aslında, hele günümüzde bir sanatı diğerinden ayırmak, sınırlar koymak çok zordur. Üyelerin büyük çoğunluğunun diğer sanatlarla ilgilenmesi kendilerinin sanatsal vizyonlarını geliştirecektir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kaç yıldır fotoğrafla ilgilendiklerine göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 34,1'i (n=29) 1-5 yıldır fotoğrafla ilgileniyor, % 25,9'u (n=22) 6-10 yıldır fotoğrafla ilgileniyor, % 10,6'sı (n=9) 11-15 yıldır fotoğrafla ilgileniyor, % 7,1'i (n=6) 21-25 yıldır fotoğrafla ilgileniyor, % 7,1'i (n=6) 26-30 yıldır fotoğrafla ilgileniyor , %11,8'i (n=10) 31 yıl ve daha fazla yıldır fotoğrafla ilgileniyor.

Üyelerin büyük bir kısmının fotoğrafla kısa süredir ilgileniyor olmasının ekipmanların gittikçe daha kolay kullanılabilir hale gelmesi, dijital sayesinde bağımlılığın azalması pek çok yeni üyeyi demeklere çekiyor olabilir. Ancak önemli olan sanatta sürekliliktir. 31 yıl ve üzeri fotoğrafla ilgilenenler bunun önemli bir kanıtıdır.

Neden fotoğraf sorusuna yanıt verenlerden %22,3'ü (n=19) kişi kendimi ifade edebilmek amacıyla fotoğraf çekiyorum demiştir. Bütün sanatların amaçlarından birisi kişisel ifadedir. Bu durum özellikle bireysel yapılan sanatlarda üst seviyeye çıkar. Dernek üyelerinin cevapları da bu durumu doğrular niteliktedir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin kendilerinin baskı yapıp yapmadıklarına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 30,6'sı (n=26) kendilerinin baskı yaptıklarını, % 65,9'u (n=56) kendilerinin baskı yapmadıklarını, %3,5 (n=3) ise yanıt vermemiştir. Fotoğraflı basmak ve karanlık oda tekniklerini kullanmak pek çok fotoğrafçı için sanatsal gelişimin yaratıcı sınırlarını artırmaktadır.

Üyelerin önemli bir bölümünün kendilerinin baskı yapması yaratıcılıkları açısından önemli bir durumdur. Ancak dijital olanaklar, avantaj sayılabilecek bu durumu ortadan kaldırmaktadır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin bu işi yapmalarında engeller olup olmadığına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 12,9'u (n=11) Kişisel, % 12,9'u (n=11) mesleki, % 25,9'u (n=22) maddi, % 20,0'ı (n=17) diğer diye belirtmiş, % 28,2'si (n=24) kişi yanıt vermemiştir.

Üyelerin önemli bir kısmı fotoğraf üretmedeki en önemli engeli maddi olarak göstermişlerdir. Fotoğrafın pahalı bir sanat olması durumu zorlaştırmaktadır. Dijital bu durumun önüne geçmiş gibi görünse de baskı yaptırılması gerektiğinde durum değişmemektedir.

Derneğinizde bilgisayar ve İnternet erişimi olup olmadığı sorularına bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermiştir. Derneklerin hepsinde bilgisayar ve İnternet bağlantısı olduğu anlaşılmaktadır.

Derneğinizin eğitim aktivitesi var mı sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir. Derneklerin amaçlarında da yer alan eğitim aktiviteleri bütün dernekler tarafından yerine getirilmektedir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin üye oldukları diğer derneklere göre dağılımına bakıldığında İFSAK'ın 48 üyesinden % 25'i (n=12) İFOD'un 16 üyesinden % 43,75'i (n=7), FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 19,4'ü (n=4) fotoğraf derneği dışında başka derneklere üye olduklarını belirtmişlerdir. Bu durumda amatör fotoğraf derneği olan insanların genellikle sosyal insanlar olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin kuruluş tarihini bilip bilmediklerine göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 66,7'si (n=14) İFSAK'ın 48 üyesinden % 68,8'i (n=33) İFOD'un 16 üyesinden % 75'i (n=12), derneklerinin kuruluş tarihini doğru olarak belirtmişlerdir.

Dernek üyelerinin cevapları açısından istatistiksel olarak fark yoktur ($p=0,852$). Dernek üyelerinin büyük çoğunluğu derneklerinin tarihçeleriyle ilgili oldukları anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin üye sayısını bilip bilmediklerine göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 66,7'si ($n=14$) İFSAK'ın 48 üyesinden % 68,8'i ($n=33$) İFOD'un 16 üyesinden % 75'i ($n=12$), derneklerinin üye sayısını doğru olarak belirtmişlerdir. İstatistiksel olarak fark yoktur ($p=0,218$).

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinin amacını bilip bilmediklerine göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 79,4'ü ($n=15$) İFSAK'ın 48 üyesinden % 66,7'si ($n=32$) İFOD'un 16 üyesinden % 50'si ($n=8$), derneklerinin amacını doğru olarak belirtmişlerdir. İstatistiksel olarak fark yoktur ($p=0,218$). Her ne kadar istatistiksel olarak anlamlı olmasa da, İFOD'un yüzdesinin düşük olmasının nedeni, diğer iki derneğin web sayfasında amaçlarının yayımlanmasına rağmen İFOD'un amaçlarının yayınlanmaması olabilir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin niçin bir fotoğraf derneğine üye oldunuz sorusuna göre dağılımına bakıldığında, FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 42,8'i ($n=9$), aidiyet, % 57,2'si ($n=12$), İFSAK'ın 48 üyesinden % 37,5'i ($n=18$), aidiyet, % 62,5'i ($n=30$), paylaşım, İFOD'un 16 üyesinden % 43,78'si ($n=7$), aidiyet, % 56,3'ü ($n=9$) paylaşım olarak belirtmişlerdir. Her üç dernekte de sanatlarını geniş kitlelerle ve birbirleriyle paylaşım amacıyla bir araya gelenlerin sayısı yüksektir. İstatistiksel olarak fark yoktur ($p=0,496$).

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde karanlık oda olup olmadığına göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 100,0'ü ($n=21$) İFSAK'ın 48 üyesinden % 100,0'ü ($n=48$) İFOD'un 16 üyesinden % 100,0'ü ($n=16$), derneklerinde karanlık oda olduğunu belirtmişlerdir. İstatistiksel olarak aralarında anlamlı bir fark vardır ($p=0,000$). Her ne kadar İstatistiksel olarak aralarında anlamlı bir fark görülse de bu durum mekan darlığı nedeniyle FOTO-FORUM'un karanlık odasının olmaması sonucudur.

Sümerkan'ların 1997 yılındaki araştırmasına göre⁷² 15 dernek üzerine yaptıkları ankette derneklerin % 54'ünde karanlık oda yoktur.

Derneğinizde bilgisayar ve İnternet erişimi olup olmadığı sorularına bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermiştir. Fotoğraf dernekleri teknolojiye hızlı uyum sağlamakta ve üyelerine kullanım olanağı vermektedirler.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin dernek bilgisayarından yararlanıp yararlanmadığına göre dağılımına bakıldığında; FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 47,6'ı (n=10), İFSAK'ın 48 üyesinden %62,5'i (n=30) İFOD'un 16 üyesinden % 50'si (n=8), derneklerinde bilgisayarından yararlandıklarını belirtmişlerdir. Anketi yanıtlayan üyelerin yarısından fazlası derneklerindeki bilgisayarlara ulaşabilmektedir. Dernekler arasında istatistiksel olarak fark yoktur (p=0,657).

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde derneğinizin ayda kaç gün etkinlik düzenliyor sorusuna göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 66,6'sı (n=14) ayda 1- 4 gün, İFSAK'ın 48 üyesinden % 62,5'i (n=30),ayda 5-10 gün İFOD'un 16 üyesinden % 73,5'i (n=10), ayda 5-10 gün derneklerinde etkinlik düzenlendiğini belirtmişlerdir. İstatistiksel olarak aralarında anlamlı bir fark vardır (p=0,000).

Derneğinizin eğitim aktivitesi var mı sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir. Derneklerin amaçlarından olan eğitim aktiviteleri her üç dernek tarafından da titizlikle yerine getirilmektedir. Eğitim aktiviteleri içerisinde yer alan fotoğraf kursu her üç dernek tarafından da düzenlenmektedir.

Derneğiniz aylık etkinlik programı yayınlıyor mu sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir. Her üç dernek de etkinliklerini bültenlerinde ve web sayfalarında yayınlamaktadırlar.

---

⁷² M.Reşat Sümerkan, Ahmet yakar, **agy** s.3

Derneğiniz düzenliyor sorusuna bütün dernek üyeleri verilen şıklardan hepsini işaretlemişlerdir. (saydam gösterisi, sergi, fotoğraf söyleşisi, gezi, fotoğraf günleri, diğer)

Derneğinizde dijital ortamda gösteriler yapılabilir mi sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir. Fotoğraf tekniğinin hızlı gelişimi dernekleri bu duruma hızla uyum sağlamaya zorlamaktadır. Dijital gösterilerde bu durumun bir sonucudur.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneğinizden diğer derneklerin yaptığı çalışmalar hakkında bilgi alıp alamadıklarına sorusuna göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 66,4'ü (n=14), İFSAK'ın 48 üyesinden %58,3'ü (n=28), İFOD'un 16 üyesinden % 62,5'i (n=10), diğer derneklerin yaptığı çalışmalar hakkında bilgi aldıklarını belirtmişlerdir. Dernekler arasında istatistiksel olarak fark yoktur (p=0,760).

Derneğimize diğer illerden söyleşi/gösteri için fotoğraf sanatçıları geliyor mu sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir. Derneklerin etkinliklerinden olan fotoğraf sanatçıları ile söyleşi ve onların gösterilerine bütün fotoğraf dernekleri yer vermektedir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneğinizde düzenli olarak sergi, sempozyum, yarışma, fotoğraf günleri düzenlenip düzenlemediği sorusuna göre dağılıma bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 79,2'si (n=16), İFSAK'ın 48 üyesinden %79,2'si (n=38), İFOD'un 16 üyesinden % 93,8'i (n=15), derneklerinde düzenli olarak sergi, sempozyum, yarışma, fotoğraf günleri düzenlendiğini belirtmişlerdir. Dernekler arasında istatistiksel olarak fark yoktur (p=0,346). Her üç dernekte de düzenli olarak sergi, sempozyum, yarışma, fotoğraf günleri düzenlenmekte olduğu anlaşılmaktadır.

Derneğinizin herhangi bir yayını var mı sorusuna bütün dernek üyeleri evet yanıtını vermişlerdir. Her üç dernekte de düzenli olarak bülten yayınlamakta ve özellikle İFSAK fotoğrafla ilgili yayınları destekleyip, yayınlamaktadır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneğe gitme sıklığına göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 67,1'i (n=57) haftada bir, % 4,7'si (n=4) 15 günde bir, % 8,2'si (n=7) ayda bir, % 4,7'si (n=4) iki ayda bir % 2,4'ü (n=2) daha seyrek derneğe gidiyor, % 12,91'u (n=11) kişi soruyu yanıtsız bırakmıştır. Anketi yanıtlayan üyelerin büyük çoğunluğu en az haftada bir kez derneklerine gitmektedirler.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde düzenlenen aktivitelere katılma sıklığına göre dağılımına bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 72,2'si (n=14), İFSAK'ın 48 üyesinden %70,7'si (n=29), İFOD'un 16 üyesinden % 87,5'i (n=14), sık sık derneklerinde düzenlenen aktivitelere katıldıklarını belirtmişlerdir. FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 5,6'sı (n=1), İFSAK'ın 48 üyesinden %9,8'i (n=4), İFOD'un 16 üyesinden % 6,3'ü (n=1), nadiren derneklerinde düzenlenen aktivitelere katıldıklarını belirtmişlerdir.

Anketi yanıtlayan üyelerin büyük çoğunluğu derneklerinde düzenlenen aktivitelere katılmaktadır. Dernek üyeleri arasında derneklerinin aktivitelere katılma yönünden anlamlı bir farklılık yoktur(p=0,346).

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde aidat ödemelerine göre dağılıma bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 94,7'si (n=18), İFSAK'ın 48 üyesinden %70,7'si (n=29), İFOD'un 16 üyesinden % 87,5'i (n=14), düzenli olarak derneklerine aidat ödediklerini belirtmişlerdir. İFSAK'ın 48 üyesinden %9,8'i (n=4), İFOD'un 16 üyesinden % 6,3'ü (n=1), derneklerine aidat ödemelerini 6 aydan daha fazla süre aksattıklarını belirtmişlerdir. Dernekler arasında istatistiksel olarak fark yoktur (p=0,224).

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin dernekten beklentilerine göre dağılıma bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 84,2'si (n=16), İFSAK'ın 48 üyesinden %73,2'si (n=30), İFOD'un 16 üyesinden % 33,3'ü (n=5), derneklerinin beklentilerine cevap verdiğini belirtmişlerdir.

FOTO FORUM ve İFSAK üyelerini büyük çoğunluğu derneklerinin beklentilerine cevap verdiğini söylerken bu oran İFOD'da düşüktür, bu nedenle istatistiksel olarak aralarında anlamlı bir fark vardır ($p=0,004$).

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin derneklerinde yapmak istediklerine engeller olup olmadığına göre dağılıma bakıldığında FOTO-FORUM'un 21 üyesinden % 61,5'i ($n=8$), İFSAK'ın 48 üyesinden %52,6'sı ($n=29$), İFOD'un 16 üyesinden % 25'i ($n=4$), derneklerinde mekân nedeniyle yapmak istediklerini yapamadıklarını belirtmişlerdir.

FOTO-FORUM'un 21 üyesinden %7,7'si ($n=1$) mevzuat, İFOD'un 16 üyesinden % 37,5'i ($n=6$), yönetici nedeniyle yapmak istediklerini yapamadıklarını belirtmişlerdir. FOTO FORUM ve İFSAK üyelerini büyük çoğunluğu derneklerinde yapmak istediklerine engel olarak mekan yetersizliğini belirtirken, İFOD üyeleri yöneticiyi neden olarak göstermiştir, bu nedenle İstatistiksel olarak aralarında anlamlı bir fark vardır ($p=0,014$).

Üye olduğunuz başka dernekler var mı sorusuna %22,3 ($n=19$) dernek üyesi evet yanıtını vermişlerdir.

Fotoğraf federasyonu ne zaman kuruldu sorusuna % 16,5 ($n=14$) dernek üyesi doğru cevap vermiştir. Fotoğraf federasyonunun çok yeni kurulmuş olması üyelerin bu soruya net cevap verememelerinin nedeni olabilir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Türkiye de fotoğraf eğitimi nerelerde verilir sorusuna göre dağılımına bakıldığında, üyelerin % 8,2'si ($n=7$) derneklerde, % 18,8'i ($n=16$), kurslarda, %2,4'ü($n=2$), Güzel sanatlar fakültelerinde, %36,5'i ($n=31$) Üniversitelerde, %2,4'ü($n=2$), Yüksek Okullarda fotoğraf eğitimi verildiğini belirtmişlerdir. Üyelerin büyük çoğunluğu fotoğraf eğitiminin Üniversitelerde verildiğini düşünmektedir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Türkiye’den 5 fotoğraf sanatçısının isimlerini yazınız sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında, 85 üyeden % 10,6’sı (n=9) Ara GÜLER, % 4,7’si (n=4) İzzet KERİBAR, % 2,4’ü (n=2) İbrahim ZAMAN, % 2,4’ü (n=2) Yusuf TUVİ, % 2,4’ü (n=2) Nazif TOPÇUOĞLU, %1’i (n=1,2) Nusret Nurdan EREN, %1’i (n=1,2) Şakir ECZACIDAŞI diye belirtmiş, % 75,3’ü (n=44) kişi yanıt vermemiştir. Türkiye’den 5 fotoğraf sanatçısının isimlerini yazınız sorusuna %18,8’i (n=16) kişi yanıtlamıştır. Bunların büyük çoğunluğu ilk sıraya Ara Güler’i koymuştur. Üyelerin büyük bir çoğunluğu, % 75,3’ü (n=44), bu soruyu yanıtlamamıştır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Dünya’da beş fotoğraf sanatçısının isimlerini yazınız sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 4,7’si (n=4) Ansel ADAMS, % 2,4’ü (n=2) Eugene ADGET, % 2,4’ü (n=2) H.C.BRESSON, % 1’i (n=1) Man RAY, %1’i (n=1,2) Yousfh KARCH, %1’i (n=1,2) Sebastiao SALGADO diye belirtmiş, % 87,1’i (n=74) kişi yanıt vermemiştir. Dünya’da 5 fotoğraf sanatçısının isimlerini yazınız sorusuna %12,9’u (n=11) kişi yanıtlamıştır.

Dernek üyeleri ilk sıraya Ansel Adams’ı koymuştur. Üyelerin büyük bir çoğunluğu, % 87,1’i (n=74), bu soruyu yanıtlamamıştır.

Bildiğiniz fotoğraf ekollerini ve tekniklerini sıralayınız sorusunu %1,2 (n= 2) dernek üyesi dışında cevaplayan olmamıştır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin Türkiye’de düzenlenen önemli fotoğraf yarışmalarını yazınız sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 12,9’u (n=11) İFSAK, % 5,9’u (n=5) Koç ALLİANZ, % 4,7’si (n=4) Altın Kamera, %3,5’i (n=3) % 1’i (n=1,2) BMC, diye belirtmiş, % 71,7’si (n=61) kişi yanıt vermemiştir. İFSAK fotoğraf günleri, 11 kişi (% 12,9’) kişi tarafından Türkiye’de düzenlenen önemli fotoğraf etkinliği olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin fotoğrafın geleceği hakkındaki düşüncelerinin dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 10,6'sı (n=9) Dijital % 7,1'i (n=6) Belirsiz, % 8,2'si (n=7) Reklâm ağırlıklı , %4,7'si (n=4) Sanatsal yönü artacak, diye belirtmiş, % 69,4'ü (n=59) kişi yanıt vermemiştir. Üyelerinin fotoğrafın geleceği hakkındaki düşüncelerinin ilk sırasında fotoğrafın tamamen dijitalleşeceği yer almaktadır.

SONUÇ

Sivil toplum kuruluşlarının temelini oluşturan dernekler arasında yer alan amatör fotoğraf dernekleri, gönüllü olarak bir araya gelen dernek üyeleriyle, derneklerinin amaçları doğrultusunda, toplumun sosyal, kültürel ve sanatsal yaşantısına katkıda bulunmaya çalışırlar.

Fotoğraf dünyayla hemen hemen aynı tarihlerde ülkemiz topraklarına girmiştir. Ancak Osmanlı İmparatorluğunun yönetimi ve toplumsal özellikleri nedeniyle bu dönemde dernekleşme oluşmamıştır.

Dünyada ilk fotoğraf derneği ; Royal Photographic Society (Photographic Society), 1853'de İngiltere'de kurulmuştur. Sir Charles Eastlake (1793 – 1865) Royal Akademi tarafından derneğe başkan olarak atanmıştır. Derneğin amacı bilim ve sanat olarak fotoğrafın geliştirilmesiydi. Bu dönemde Avrupa'da ve diğer bazı ülkelerde fotoğraf dernekleri hızla çoğalmıştır. Royal Fotoğraf Derneği Londra da kurulduktan sonra, Victor Regnault başkanlığında 1855'de Paris Fotoğraf Derneği, 1856'da İskoçya fotoğraf derneği (Photographic Society of Scotland), 1857'de Paisley Photographic Society- Scotland, 1861'de Edinburg fotoğraf derneği (Edinburgh Photographic Society) kuruldu.19.yy sonuna doğru benzer dernekler Almanca konuşan ülkelerde, doğu Avrupa da ve Hindistan da kuruldu.

Bu derneklerin bazıları fotoğrafı genel olarak desteklerken, diğerleri sanat fotoğraflarını destekleyen organizasyon ve yayınlar yaptılar. Fotoğrafın nasıl olması gerektiği ile ilgili birçok toplantı, bildiri ve yayın yapıldı. Bu dönemde fotoğraf kendine en yakın sanat olarak resmi örnek alıyordu. Fotoğrafçıların çoğunluğunun ressam kökenli olması bu durumu körüklüyordu. Zamanla fotoğrafın teknik olanakları geliştikçe resme karşı üstün olup olamayacağı tartışılmaya başlandı. Fotoğrafla ünlü resim tablolarının benzerleri yapılmaya çalışıldı. Bu sanatçıların en ünlülerinden bir tanesi Oscar Rejlander (1817- 1875),'dir.

Rejlander kompozisyonlarını oluştururken, sanatçılara, fotoğrafın ne kadar kullanışlı olduğunu göstermeyi ve sanatlarına yardımcı olarak kullanmalarını

sağlamayı amaçlamaktaydı. Rejlander aynı zamanda fotoğrafın plastik sanatlara benzerliğini de ortaya koymuştur. Ancak bu durum birçok fotoğrafçıya yakın gelirken bir kısım fotoğrafçı, fotoğrafın resimden tamamen bağımsız olmasını savunuyorlardı. Hatta Rejlander'ın *The Two Ways of Life* (hayatın iki yolu)(1857) adlı fotoğrafı hakkında İskoçya fotoğraf derneği (Photographic Society of Scotland - 1856- 1873) üyeleri ikiye bölündüler; karşıtlar ve taraftarlar. Bunun üzerine 1858'de İskoçya fotoğraf derneğinden ayrılan büyük bir grup 1861'de Edinburgh fotoğraf derneğini kurdular. Fotoğrafın nasıl olması gerekliliği ile ilgili tartışmalar pek çok farklı derneklerin kurulmasına yol açtı. 20. yy ortalarına kadar bu durum devam etti. Fotoğrafın dili oluştuktan sonra bu tür tartışmalar son buldu.

Türkiye Cumhuriyetinde ise; Erken Cumhuriyet döneminde fotoğraf alanında belirgin gelişmeler olmuş ancak dernek kavramı yerine hemen hemen tüm sanat dallarının Halkevleri çatısı altında toplanması nedeniyle ayrı bir fotoğraf derneği kurulmamıştır. 1930'lar sonrasında T.C deki toplumsal ve ekonomik değişimin dünyadaki ekonomik bunalımdan etkilenmemesi ve yapılan devrimlerin halka iyi anlatılması için 1932 de Halk Evleri açıldı. İktidar tarafından yeni kültür "ulus" olabilmenin ilk şartı olarak benimsenir ve kültürü yaratabilmek için eğitime büyük önem verilir. Bu nedenle bütün sanat dalları devletin politikasına hizmet etmektedir.

Türkiye'de ilk fotoğraf derneği, TAFK, 1949'da Şinasi Barutçu tarafından Ankara'da kurulmuştur. Bu dönemde dernek üyelerinin pek çoğu fotoğraf tekniği ve estetiği konusunda aynı çizgide oldukları için, aralarında fotoğrafın nasıl olması gerekliliğiyle ilgili herhangi bir fikir ayrılığı olmamıştır. Bu dönem sonrası bazı kesintiler olsa da fotoğraf dernek sayısı da giderek artar ve pek çok il ve ilçede fotoğraf dernekleri kurulur.

Ülkemizde, fotoğraf yaygın bir sanat olmasına karşın, dernekleşme Avrupa ve Amerika'daki gibi gelişmemiştir. Bu ülkelerde belli fotoğraf ekol ve tekniklerini benimseyen fotoğrafçılar aynı amaçlı derneklerde bir araya gelirken, ülkemizde

böyle bir durum söz konusu değildir. Aynı dernek çatısı altında bile farklı fotoğraf tekniklerini uygulayan insanlar gruplaşmamaktadırlar. Toplumsal yapı, ekonomik yapı ve eğitim bu duruma engel teşkil ediyor olabilir.

Ülkemizde amatör fotoğraf derneği olarak çok farklı proje ve illere kaynaklık eden İFSAK ve AFSAD öne çıkmaktadır. İFSAK, ulusal ve uluslar arası organizasyonlar düzenlemekte ve başarıyla sonuçlandırmaktadır. AFSAD fotoğrafla ilgili bilimsel sempozyumlara imza atmaktadır. Diğer bir başarılı dernek geleneksel sergileriyle ön plana çıkan İFOD'dur. Ayrıca FOTO-FORUM, FSK, KASK, AFAD, ANFAD, BUFSAD, BASAF proje çalışmalarıyla dikkat çeken derneklerdir. Bu derneklerin nispeten daha büyük illerde olmaları ve üye sayılarının fazlalığı avantajlarını artırmaktadır.

Ülkemizde İstanbul, Ankara, Adana, İzmir, Kocaeli Mersin, Antalya, Trabzon, Edirne, Gaziantep, Sinop, Aydın, Osmaniye, Balıkesir, Ordu, Çanakkale, Burhaniye, Akşehir, Şanlıurfa, Giresun, Bartın, Edremit gibi yörelerde amatör fotoğraf dernekleri mevcuttur.

Amatör fotoğraf derneklerinin neredeyse hepsi "Fotoğraf Temel Eğitim Kursu" düzenlemekte ve bu kurslar sonucu dernekler yeni üyeler kazanmaktadır.

Derneklerin temel görevlerinden bazıları; fotoğrafla ilgili eğitim vermek, yayın çıkartmak, gösteriler, söyleşiler, yarışmalar, sergiler düzenlemektir. Ancak bunlar için derneklerin kendi içlerinde iyi organize olmaları ve iyi organizasyonlar yapabilmeleri için dernek içerisinde çok iyi örgütlenmiş olması gerekir. İşlerin sadece yönetim kuruluyla değil, alt birimler oluşturarak hemen hemen bütün dernek üyelerinin yer aldığı görev paylaşımları yapmak gerekir. Böylece görev ve yetki dağılımı bütün üyelere yayılarak deneyimli üye sayısı artırılır ve üyelerin derneğe devamlılığı sağlanabilir.

Amatör fotoğraf dernekleri, dernekleşmeye büyük önem veren ve bu uğurda önemli çabalar gösteren Mehmet BAYHAN aracılığıyla FİAP'la tanışmış ve bir çok dernek üyesi FİAP unvanı almıştır.

Türkiye’de ilk fotoğraf derneği, TAFK’ın, (1949 - 1975) kuruluşundan 2006 yılına kadar 55 amatör fotoğraf derneği kurulmuştur. 2003 yılında bu dernekler federasyon çatısı altında toplanmıştır ve bu çatı altında 19 dernek vardır. Bu 19 derneğin yaklaşık 2000 üyesi vardır. Federasyon üyesi olmayan dernekler de vardır ancak onlarla ilgili bilgi ve veriye ulaşılammıştır.

Bu araştırma sonucu ulaşılan verilere göre; Federasyon üyesi olan İFSAK, İFOD ve FOTO FORUM’un üyelerinin büyük kısmı erkektir, yaş ortalaması 41 dir, çoğunluğu üniversite mezunu, mühendis vb gibi teknik meslek üyesidir. Üyelerin çoğunluğu fotoğraf eğitimini derneklerce verilen kurslarda almıştır ve orta gelir düzeyine sahiptir.

Sosyal ve demografik veriler irdelendiğinde; cinsiyet, yaş, eğitim durumlarının fotoğrafa ait bilgi düzeyi arasında herhangi bir ilişki saptanmamıştır. Genel anlamda eğitim düzeyinin yüksek olmasının fotoğraf sanatıyla ilgili bilgi düzeyini artıracığı savına rağmen, çalışmada olumlu yönde farklılık bulunamamıştır.

Bu araştırma 2004 yılından beri devam ettiği için analog makine kullananlar oldukça fazla görülmektedir. Ancak 2006 yılında gelen anketlerin tamamına yakınında üyeler dijital makine kullanmaktadırlar. Canon ve Nikon markalı makineler üyelerin büyük çoğunluğu tarafından tercih edilmektedir.

85 üyeden % 50,6’sı (n=43) ulusal yarışmalara katılmış % 12,9’u (n=11) hem ulusal hem uluslar arası yarışmalara katılmıştır. Amatörlüğü destekleyen yarışmaların artırılması ve desteklenmesi fotoğraf sanatına yeni sanatçılar kazandırabilir.

Üyelerin % 30,6’sı (n=26) en az bir kez ulusal ve uluslar arası sergi açmıştır. Ancak sergi maliyetlerinin fazla olması, sergi mekânlarının kısıtlı olması pek çok sanatçıyı sergi açmaktan vazgeçmeye itmektedir. Bu nedenle sergi açmak isteyen fotoğraf sanatçıları desteklenmelidir.

85 üyeden % 30,6'sı (n=26) en az bir kez ulusal ve uluslar arası saydam gösterisi yapmıştır. Türk fotoğrafı açısından sevindirici ve ülkenin tanıtımını sağlayan bu tür olaylar için sanatçılar özendirilmeli ve desteklenmelidir.

85 üyeden % 27,7'si (n=21) siyah- beyaz, % 11,8'i (n=10) renkli, % 36,5'i (n=31) dijital, %27,1'i (n=23) saydam fotoğraf çektiğini belirtmiştir. Ancak bu araştırma dijital geçişin çok hızlandığı dönemde yapılmıştır. 2004 yılı anketlerine göre 2006 yılı anketlerinde dijital fotoğrafa eğilimin arttığı görülmektedir.

Dernek üyelerinin % 56,5'i (n=48) doğa, % 21,2'si (n=18) insan / aktiviteler fotoğrafı ile daha yakından ilgilidir.

85 üyeden % 88,2'si (n=75) fotoğraf yayınlarını yetersiz bulmaktadır. %43,5'i (n=37) yayınların içeriğinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle kaliteli yayınların artırılması ve içeriğinin zenginleştirilmesi gerekmektedir.

85 üyeden % 35,5'i (n=31) internet sayfalarından fotoğraf yazılarını izlemektedir. 1995'lerden sonra ülkemizde hızla yaygınlaşan internet kullanımına karşın, bu ortamda fotoğraf açısından kaliteli Türkçe yayınlar pek fazla değildir. Bu nedenle internetteki Türkçe yayın kalitesinin hızla artırılması gerekliliğini ortaya çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan dernek üyelerinin internet ortamında izledikleri yayınlardan başarılı buldukları web sitelerine göre dağılımına bakıldığında 85 üyeden % 21,2'si (n=18) fotoğrafya ilk sırada yer almaktadır. Buradan üyeleri çoğunlukla Türkçe siteleri izledikleri ve fotoğrafın sanatsal-felsefi yönünü merak ettiklerini ortaya koymaktadır. Bu tür yayınların fotoğraf federasyonu sayfalarında yer alması fotoğrafa ilgiyi daha çok artıracaktır.

85 üyeden % 70,6'sı fotoğraf dışında sanat dalları ile ilgilendiğini belirtmiştir. Sanat bir bütün aslında, hele günümüzde bir sanatı diğerinden ayırmak, sınırlar koymak çok zordur. Üyelerin diğer sanatlarla ilgilenmesi kendilerinin sanatsal vizyonlarının gelişmesine yardımcı olabilir.

85 üyeden büyük çoğunluğu(% 34,1) 1-5 yıldır fotoğrafla ilgilenmektedir. Üyelerin büyük bir kısmının fotoğrafla kısa süredir ilgileniyor olmasının ekipmanların gittikçe daha kolay kullanılabilir hale gelmesi, dijital sayesinde bağımlılığın azalması pek çok yeni üyeyi derneklere çekiyor olabilir. Ancak önemli olan sanatta sürekliliktir. 31 yıl ve üzeri fotoğrafla ilgilenenler bunun önemli bir kanıtıdır.

Üyelerin %22,3'ü "kendimi ifade edebilmek amacıyla fotoğraf çekiyorum" demiştir. Bütün sanatların amaçlarından birisi kişisel ifadedir. Bu durum özellikle bireysel yapılan sanatlarda üst seviyeye çıkar. Dernek üyelerinin cevapları da bu durumu doğrular niteliktedir.

85 üyeden % 30,6'sı kendisi baskı yapmaktadır. Fotoğrafı basmak ve karanlık oda tekniklerini kullanmak pek çok fotoğrafçı için sanatsal gelişimin yaratıcı sınırlarını artırmaktadır. Üyelerin önemli bir bölümünün kendilerinin baskı yapması yaratıcılıkları açısından önemli bir durumdur. Ancak dijital olanaklar, avantaj sayılabilecek bu durumu ortadan kaldırmaktadır.

85 üyeden önemli bir kısmı fotoğraf üretmedeki en önemli engeli % 25,9'u (n=22), maddi olarak göstermişlerdir. Fotoğrafın pahalı bir sanat olması durumu zorlaştırmaktadır. Dijital bu durumun önüne geçmiş gibi görünse de baskı yaptırılması gerektiğinde durum değişmemektedir.

Üyelerin büyük kısmı fotoğraf derneği dışında başka derneklere üye olduklarını belirtmişlerdir. Bu durumda amatör fotoğraf derneği olan insanların genellikle sosyal insanlar olduğu anlaşılmaktadır. Her üç dernekte de sanatlarını geniş kitlelerle ve birbirleriyle paylaşım amacıyla bir araya gelenlerin sayısı yüksektir.

Derneklerin amaçlarından olan eğitim aktiviteleri her üç dernek tarafından da titizlikle yerine getirilmekte ve düzenli olarak bülten yayınlamakta, özellikle İFSAK bülten dışında fotoğraf ve sineme dergisi yayınlamaktadır. Eğitim aktiviteleri içerisinde yer alan fotoğraf kursu her üç dernek tarafından da düzenlenmekte ve aylık etkinlik programları bültenlerinde ve web sayfalarında yayınlamaktadırlar.

Derneklerin hepsinde, saydam gösterisi, sergi, fotoğraf söyleşisi, gezi, fotoğraf günleri gibi etkinliklerin hepsi yapılmaktadır. Derneklerin hepsinde dijital ortamda gösteriler, düzenli olarak sergi, sempozyum, yarışma, fotoğraf günleri düzenlenmekte olduğu anlaşılmaktadır. Fotoğraf sanatçıları ile söyleşi ve onların gösterilerine bütün fotoğraf dernekleri yer vermektedir. Anketi yanıtlayan üyelerin büyük çoğunluğu en az haftada bir kez derneklerine gitmekte ve derneklerinde düzenlenen aktivitelere katılmaktadır. Üyelerin büyük çoğunluğu aidat ödemelerini düzenli olarak zamanında ödemektedir.

Üyelerin büyük çoğunluğu fotoğraf eğitiminin Üniversitelerde verildiğini veya verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Dernek üyelerinin en fazla tanıdığı Türk fotoğraf sanatçısı Ara Güler, yabancı fotoğraf sanatçısı Ansel Adams'dır. Üyelerin önemli kısmı İFSAK fotoğraf günlerini, önemli fotoğraf etkinliklerinin ilk sırasına koymuş ve fotoğrafın geleceği hakkındaki düşüncelerinin ilk sırasında fotoğrafın tamamen dijitalleşeceği yer almaktadır.

Yukarıdaki veriler 2006 Türkiye'sinde, fotoğraf dernekleri bünyesinde fotoğraf ve fotoğraf sanatının ne düzeyde algılandığının bir göstergesidir. Ülkemizde dernek üyeleri arasında da sergiler, dia gösterileri, söyleşiler, ortak projeler, çekim gezileri adı altında bir paylaşım süregelmektedir. Fotoğraf sanatının gelişebilmesi için fotoğraf sanatıyla uğraşan kişilerin çok iyi sanat tarihi, felsefe ve estetik alt yapılarının olması gerekmektedir. Bu nedenle dernek ve fotoğraf bölümlerine fotoğraf sanatı adına büyük sorumluluklar düşmektedir. Son olarak, dünyada artık insanlar, derneklerde bir araya gelmek yerine web sitelerinde bir araya gelmekte, sanat olarak gördükleri ürünleri birbirleriyle paylaşmaktadırlar. Ülkemizde de bu durum hızla yaygınlaşmakta ve bir çeşit dernekleşme web sitelerine kaymaktadır.

KAYNAKLAR

1. **“photography, history of.”** Encyclopædia Britannica. 2007. Encyclopædia Britannica Online. 26 June 2007 <<http://search.eb.com/eb/article-252863>>.
2. AHMAD, Feroz., **Modern Türkiye'nin Oluşumu**, (Çev. Y. Alogan), Kaynak Yayınları, İstanbul, 1999.
3. AFSAD Eğitim Araştırma Birimi, **Belgesel Fotoğraf Notları**. Ankara 1984.
4. AK, Seyit Ali, **Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Fotoğrafı (1923-1960)**, Remzi kitabevi, 1. baskı , İstanbul, 2001.
5. ALLEN, William, **“Abdülhamit II Koleksiyonu”**, Çev.Vasıf Kortun, Tarih ve Toplum, S.25, Ocak 1986.
6. ANONİM, **Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri**, TTK, , C II Ankara, 1989
7. ARSLAN, Osman; (2001), **Sivil Toplum ve Türkiye Gerçeği**, Bayrak Yayıncılık, İstanbul
8. BAYHAN Mehmet ,**Yazılarla fotoğraf-1978-1990**,(Miliyet Sanat Dergisi, 1 haziran 1989-sayı 217) ege yay,1992
9. BELGE, Murat (1985). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, 6 vols. (İstanbul: İletişim) .
10. BUNNEL, P.C, **“Towards New Photography, Renewals of Pictorialism”**, A New History of Photography. Michael Frizot(der.) içinde. Köln : Könneman. 310-326,1996
11. ERTAN Güler, **Fotoğraf Sanatı Ve Türkiye, /Cumhuriyet Sonrası Türk Fotoğrafı**, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Toplantı Notları, Siemens Yayınları, İstanbul, 1995
12. GEZGİN, Ahmet Öner **-Fotoğrafi'nin Dili**, İFSAK 2. Fotoğraf Günleri, Panel, Aralık 1986.
13. GEZGİN,Ahmet Öner,**Cumhuriyet'ten Günümüze Fotoğrafi**, www-fotografya,S.3
14. GOLDBERG, V.(der), (1988), **Photography in Print : Writings from 1816 to Present**, NewYork : Simon and Schuster
15. GOMBRİCH E.H., **Sanat ve Yanılsama**, Türkçesi: Ahmet Cemal, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1992.

16. GÖKÇEN, Ali İhsan, **Fotoğraf Sanatı Federasyonu kuruluncaya kadarki Türkiye’de amatör derneklerin gelişimi ve federasyonun kurulma süreci, Türkiye’de amatör fotoğraf dernekleri** www.tfsf.org/ -
17. GÜMRÜKÇÜ, Cengiz Oğuz, **fotoğrafya** sayı 3 www.fotoğrafya.gen.tr
18. HEPDİNÇLER, Tolga, ilef.ankara.edu.tr/fotograf/bolum.php?bodb
19. <http://en.wikipedia.org/wiki/Photography>
20. <http://www.darussafaka.org>
21. <http://www.enginezendes.com/turkce/Yazilar/yazilar.html>
22. <http://www.foto-forum.org>
23. <http://www.fotograf.net>
24. <http://www.ifod.org>
25. <http://www.ifsak.org>
26. http://www.pbs.org/ktca/americanphotography/features/art_essay.html
27. <http://www.rleggat.com/photohistory/>
28. <http://www.royal-photo.com/>
29. <http://www.scphoto.com/html/history.html>
30. <http://www.tdk.gov.tr/TR/SozBu>
31. <http://www.tfsf.org>
32. <http://www.visibledarkness.com>
33. İNALCIK, Halil, “**Tarihsel Bağlamda Sivil Toplum ve Tarikatlar**”, : E. Fuat Keyman, Ali Yaşar Sarıbay (der.), **Global Yerel Eksende Türkiye**, 1. Baskı, Alfa Basım Yayın, İstanbul, 2000.
34. İNALCIK, Halil, **Atatürk ve Türkiye'nin Modernleşmesi**, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1964
35. İNAN Afet “**Atatürk ve Kültür**” Cumhuriyetin 50.yıldönümü semineri TTK, Ankara, 1975
36. JENKINS, Reese V. **Images & Enterprise: Technology and the American Photographic Industry 1839-1925**. Baltimore, The Johns Hopkins University Press, 1975.
37. KALAYCIOĞLU, Ersin, SARIBAY, Ali Yaşar (der.), **Türkiye’de Politik Değişim ve Modernleşme**, Alfa Yayınları, İstanbul.2000.

38. KAZANCIGİL, Ali., “Türkiye’de Modern Devletin Oluşumu ve Kemalizm”, **Türkiye’de Politik Değişim ve Modernleşme**, (Der. E. Kalaycıoğlu-A. Y. Sarıbay), Alfa Basım Yayım, İstanbul, 2000.
39. KENAE, John, **Despotizm ve Demokrasi: Sivil Toplum ve Devlet, Avrupa’da Yeni Yaklaşımlar**, (Çev: Levent Köker), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1993.
40. KONGAR, Emre, **Kültür Üzerine**, Çağdaş Yay. 1984.
41. LYNTON, Norbert-**Modern Sanatın Öyküsü**, Çev. Prof Dr. Cevat Çapan, Prof Sadi Öziş, İkinci basım, 1991
42. MARDİN, Şerif; (1992), “Türk Toplumunu İnceleme Aracı Olarak Sivil Toplum”, Mümtazer Türkön, Tuncay Önder (der.) **Türkiye’de Toplum ve Siyaset, Makaleler 1**, 3. Baskı, İletişim Yayıncılık A.Ş.
43. MRA’ZKOVA, Daniela, **Bir Sanat Formu Olarak Fotoğraf-**, Hamilyn Boks, Master of Photography , Czechoslovakia,1987 Çev. : Melahat – Ramazan Kızıl- Foto- forum bülten1997
44. NEWHALL, B, **The History of Photography**, New York : Secker & Worburn,1982
45. ÖĞRETMEN, İbrahim, **Fotoğrafçılığın Gelişimi ve Ara Güler**,Yüksek Lisans Tezi, (Yayımlanmamış) İzmir,1984.
46. ÖNDİN, Nilüfer - **Cumhuriyet'in Kültür Politikası ve Sanat** Ulus Sanatla Kurulur mu? Cumhuriyet (1923-1933) Sanat Dünyamız,Sayı: 89 Güz 2003
47. ÖZDAL, Işık, “**Mimari Fotoğraf Sanatı ve Düsseldorf Ekolü**,” deu.gsf-sinema-tv-fotoğraf, Y. Lisans tezi, İZMİR,1997.
48. ÖZENDES, Engin (ESFİAP) <http://www.fotografya.gen.tr/issue-4/engin.htm>
49. ÖZENDES, Engin “**Fotoğrafta 75 Cumhuriyet Yılı**”, Cumhuriyet’in Renkleri, Biçimleri, Ed. Ayla Ödekan, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları&Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Ortak Yayını, İstanbul, 1999.
50. ÖZENDES, Engin, **Türkiye'de Fotoğraf** ,İletişim Yayınları, İstanbul, 1992.
51. ÖZENDES, Engin,**Osmanlı İmparatorluğunda Fotoğrafçılık (1839-1919), Photography in the Ottoman Empire**, İletişim Yayınları İstanbul,1995.
52. ÖZSEZGİN ,Kaya, **cumhuriyet'in 75. Yılında Türk Resmi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1998

53. PETERSON,C,. **Camera Work : Process & Image**, Minneapolis : The Minneapolis Institute of Artss: 1985.
54. POLLACK, Peter, “**the Picture history of photography**” From the Earliest Beginnings to the Present Day, New York: Harry N.Abrams, 1958. 624 pp.
55. REESE V. Jenkins, Images & Enterprise: **Technology and the American Photographic Industry** 1839-1925. Baltimore, The Johns Hopkins University Press, 1975.
56. SÜMERKAN, M.Reşat ,YAKAR, Ahmet, **Dernekler Araştırması** Fotoforum-fotoğraf sanatı derneği aylık bülteni- sayı 41 ekim 1997.
57. TANSUĞ, Sezer, “**Resim Sanatımızda Ortaya Çıkan Yeni Bir Gerçek: 19. Yüzyıl Sonu Foto- Yorumcuları**” Sanat Çevresi, S.23, Eylül 1980.
58. TANSUĞ, Sezer, **Çağdaş Türk Sanatı**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1986.
59. THORNTON, Gene, "**PostmodernPhotography: It doesn't look modern at all,**" ARTNews, Nisan1979.
60. TONGUÇ Engin, **İsmail Hakkı Tonguç (Yaşamı, Öğretisi, Eylemi)** Birinci Kitap, Güldikeni Yay. Ankara, 1997.
61. tr.wikipedia.org/wiki/**Abdullah_Biraderler**
62. tr.wikipedia.org/wiki/**Hayat_mecmuası** - 13k
63. Turkey”,<http://www.la.utexas.edu/chentry/civil/archives95/cstpapers/0000>.
64. ULUSOY, Demet,**Atatürk Düşüncesinde Güzel Sanatlar**, Atatürk haftası Armağanı, Genelkurmay Basımevi, Ankara,1993.
65. www.edinphoto.org.uk
66. www.rleggat.com/photohistory/royal_ph.htm - 13k Robert Leggat, 1996
67. www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=106 -
68. YILMAZ, Aytekin, **Çağdaş Siyasal Akımlar, Modern Demokraside Yeni Arayışlar**, Vadi Yayınları, 2. Basım, Ankara,2003.
69. YÜCEKÖK A. N., İ. Turan, M. Ö. Alkan, **Tanzimattan Günümüze İstanbul'da STK'lar**,Tarih Vakfı Yayınları,1998

EKLER:

EK-1

DEÜ.GSF.FOTOĞRAF BÖLÜMÜ

FOTOĞRAF DERNEKLERİ ÜYELERİ İLE İLGİLİ TESPİT SORU FORMU

1. Ad/Soyadınız : .....
2. Yaşınız : .....
3. Cinsiyetiniz : -Erkek -Kadın
4. Medeni Durumunuz
 -Evli -Bekar -Boşanmış -Dul -Ayrı yaşıyor
5. Öğrenim Durumunuz
 -İlköğretim -Lise -Üniversite -Master/Doktora
6. Mesleğiniz.....
7. Bağlı bulunduğunuz Sosyal Güvence kurumu
 -SSK -Emekli Sandığı -Bağ-kur -Yeşil-kart -Özel sigorta -Güvencesiz
8. Aylık ortalama geliriniz (YTL)
 -300-1000 -1001-2000 -2001-4000 -4001 ve üstü
9. Fotoğraf için ayırabildiğiniz yaklaşık bütçe ne kadardır?.....
10. Kullandığınız fotoğraf makinanızın türü
 -Analog -Digital
11. Kullandığınız fotoğraf makine(ler)inizin;
Analog : Sayısı..... Markaları: ..... Toplam objektif sayısı.....
Digital : Sayısı:..... Markaları: ..... Toplam objektif Sayısı:.....
12. Fotoğrafi hangi şekilde üretiyorsunuz sıralayınız
 -Bireysel çalışarak -Küçük arkadaş gurubu ile çalışarak -Dernek gezilerinde
 -Atölye çalışmalarında -Küçük arkadaş gurubu ile çalışarak - Diğer
.....
13. Analog sistem çalışıyorsanız yaklaşık yıllık film kullanımınız ne kadardır?
 -10-20 -21-40 -41-80 -81-160 -160 dan fazla
14. Analog sistem çalışıyorsanız tercih ettiğiniz filmleri sıralarmısınız?

Saydam -Kodak -Fuji -..... -..... -.....
-.....

Siyah beyaz -Kodak -Fuji -Ilford -..... -.....
-.....

Renkli -Kodak -Fuji -..... -..... -.....
-.....

15. Evinizde kendinize ait karanlık odanız var mı?

-Var -Yok

16. Varsa baskılarda tercih ettiğiniz kartları sıralarmısınız?

-..... -..... -..... -..... -..... -.....
.....

17. Evinizde kendinize ait bilgisayarınız var mı?

-Var -Yok

18. Fotoğrafla ilgili eğitiminiz nedir?

-Üniversite (lisans) -Ön lisans -Fotoğraf Kursu -Eğitimi yok

19. Fotoğraf yarışmalarına katılıyor musunuz, yaklaşık kaç yarışmaya katıldınız?

-ulusal (.....) -uluslararası (.....)

20. Fotoğraf yarışmalarından kazandığınız ödüllerinizi var mı? - Evet -
hayır

Cevabınız Evet ise sayısı -ulusal..... -uluslararası.....

21. Fotoğraf yarışmalarında aldığınız sergilemeleriniz var mı? - Evet -
hayır

Cevabınız Evet ise sayısı -ulusal..... -uluslararası.....

22. Açtığınız / katıldığınız sergi sayısı

kişisel..... karma.....

23. Gerçekleştirdiğiniz kişisel saydam gösterisi sayısı .....

24. Fotoğrafa ilişkin kişisel basılı albümünüz / yayını var mı? Varsa adedi

-Var ..... -Yok

25. Fotoğraf çekerken aşağıdakilerden hangisini kullanıyorsunuz? Sırası ile numaralayınız

-Siyah-beyaz -Renkli -Dijital -Saydam -Diğer

(.....)

26. Fotoğrafta ne tür konular ilginizi çekiyor sırası ile numaralayınız.

-doğa -makro -insan / aktiviteler -insan / portreler -mimari
-stüdyo / kurgu

-gezi -..... -..... -.....

27. Fotoğrafla ilgili herhangi bir yayın izliyor musunuz?

-Kitap -Dergi -Bülten -Ders notları -İnternet sayfaları -

Diğer(.....)

28. Ülkemizde yayınlanan fotoğraf yayınlarını yeterli buluyor musunuz?

-Evet -Hayır

29. Yeterli bulmuyorsanız sebepleri nelerdir.

30. İnternet ortamında izlediğiniz yayınlardan (web) başarılı bulduklarınızı sırası ile yazar mısınız?...

- .....
- .....
- .....
- .....

31. Fotoğraf dışında ilgilendiğiniz sanat dalları var mı?

-Evet (.....) -Hayır

32. Kaç yıldır fotoğrafla ilgileniyorsunuz?.....

33. Neden Fotoğraf ?..

34. Kendiniz baskı yapıyor musunuz?

-Evet (S/B) -Hayır

35. Bu işi yapmanızda engeller var mı? Varsa...

-Kişisel -Mesleki -Maddi -Diğer.....

36. Üyesi olduğunuz derneğinizi adı nedir?.....

37. Derneğinizi Web sitesi-Mail adresi nedir?.....

38. Derneğinizi kuruluş tarihini biliyor musunuz?....

39. Derneğinizi Üye sayısını biliyor musunuz?.....

40. Derneğinizi amacı nedir?.....

41. Niçin bir fotoğraf derneğine üye oldunuz

42. Derneğinizi karanlık oda var mı?

-Var -Yok

43. Derneğinizi bilgisayar var mı?

-Var -Yok

44. İnternet erişimi var mı?

-Var -Yok

45. Derneğinizin bilgisayarından sizin yararlanma olanağınız var mı?

-Var -Yok

45. Derneğinizin eğitim aktivitesi var mı?

-Kurs -Söyleşi -Seminer -Çekim gezisi -

Diğer.....

46. Derneğinizin ayda kaç gün etkinlik düzenliyor? .....

47. Derneğiniz aylık etkinlik programı yayınlıyor mu?

-Evet -Hayır

48. Derneğiniz hangi etkinlikleri düzenliyor?

-saydam gösterisi -sergi -fotoğraf söyleşisi -gezi -fotoğraf

günleri

-diğer .....(açıklayınız)

49. Derneğinizde dijital ortamda gösteriler yapılabilir mi?

-Yapılıyor Yapılmıyor

50. Derneğinizde diğer derneklerin yaptığı çalışmalar hakkında bilgi alabiliyor musunuz?

-Evet -Hayır

51. Derneğinize diğer illerden söyleşi/gösteri için fotoğraf sanatçıları geliyor mu?

-Evet -Hayır

52. Derneğiniz düzenli olarak sergi, sempozyum, yarışma, fotoğraf günleri düzenliyor mu?

-Evet (.....) -Hayır

53. Derneğinizin herhangi bir yayını var mı?

-Var (.....) -Yok

54. Derneğe gitme sıklığınız nedir?

-haftada bir -15 günde bir -ayda bir -iki ayda bir -daha

seyrek

55. Derneğinizin aktivitelere katılma sıklığınız nedir?

-Sık sık -Ara sıra -Nadiren

56. Derneğimize aidat ödemeleriniz;

-Düzenli   -Altı ay aksıyor   -Daha fazla aksıyor

57. Derneğiniz beklentilerinize cevap veriyor mu?

-Evet   -Hayır

58. Dernekte yapmak istediklerinize engeller var mı?

-Mekan   -Yönetici   -Mevzuat   -

Diğer.....

59. Üye olduğunuz başka dernekler var mı?

Hangileri.....

60. Fotoğraf federasyonu ne zaman kuruldu?

61. Türkiye de fotoğraf eğitimi nerelerde verilir?.....

62. Türkiye 'den 5 fotoğraf sanatçısının isimlerini yazınız?

.....

.....

63. Dünya'dan 5 fotoğraf sanatçısının isimlerini yazınız?

.....

.....

.....

.....

64. Bildiğiniz fotoğraf ekollerini

yazınız?.....

.....

.....

.....

.....

65. Bildiğiniz fotoğraf tekniklerini

yazınız?.....

.....

.....

.....

.....

66. Türkiye'de düzenlenen önemli fotoğraf etkinliklerini yazınız?..

.....
.....

.....
.....

67. Türkiye’de düzenlenen önemli fotoğraf yarışmalarını yazınız?

.....
.....

68. Fotoğrafın geleceği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

E-posta: Melahat.kizil@deu.edu.tr

melahatkizil@gmail.com

ÖZGEÇMİŞ

Ad, Soyad: Melahat kızıl

Doğum yeri ve yılı: Artvin -1964

Yabancı Dil: İngilizce

Eğitim: Üniversite

Yüksek Lisans: 2002, KTU, Sağlık Bilimleri Enstitüsü / Halk sağlığı

Lisans: 1987, Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Yüksek Okulu-1994, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel sanatlar Fakültesi, Fotoğraf Bölümü

Lise: 1982, Tekirdağ Sağlık Meslek Lisesi

İş tecrübesi: 18, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu, Öğretim Görevlisi

Mesleki Birlik/Dernek/Kuruluş Üyelikleri: FOTO-FORUM, onur üyeliği

Alınan Burs ve Ödüller:

Yayınlan: Gamze Can, Murat Topbas, Aysenur Okten, **Melahat Kızıl**, "Child abuse as a result of enuresis", Pediatrics

International, Pediatrics International 46 (1), 64-66., 2004, Araştırma Makale,SCI

Murat Topbaş, Gamze Çan, **Melahat Kızıl**, Füsün Yaruş, "Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Farabi Hastanesinde 65 Yaş Üzerindeki Yaşlılara Yapılan Acil ve Elektif Ameliyatların Değerlendirilmesi / Evaluation Of The Emergency And Elective Operations Performed On Elderly Över 65 Years in Karadeniz TechnicalUniversity Medical School Farabi Hospital", Journal of Inonu University

Medical Faculty, Volüm 9, No. 2(2002), 2002, Araştırma Makale, Ulusal Hakemli

Yenal S., **Kızıl M.**, "Türkiyede Ambulans ve Acil Bakım Teknikerliği Programı Bulunan Üniversitelerin Programa Ait Eğitim Ekipmanlarının Değerlendirilmesi", 3.

paramedik sempozyumu, Bornova, 14/09/2005, Hakemli organizasyon